

KAITSE KODU!

KAITSELIIDU AJAKIRI NR 7 (83/529) 2008

OLÜMPIAHÕBEDA TÕNU ENDREKSONI
KOOSTÖÖSKUS ARENES KAITSELIIDUS

TARTUS PANDI LINN LUKKU

KAITSELIIDUS KASVANUD ÕNN

TEENETEMÄRKIDE ANDMINE

WWW.TACTICAL.EE

**KUI SILMAD KALLID,
SIIS POLE KALLIS!**

**KÕRGKVALITEETSED PRILLID,
MIS SOBIVAD IGASSE
OLUKORDA!**

**VEEBIPOOD, KUST ON VÕIMALIK OSTA
MITMESUGUST PROFESSIONAALSET
MILITAARVARUSTUST!
VAATA JA TUTVU MEIE KAUBAVALIKUGA!**

TACTICAL-GEAR
STORE

14

Kaitseliidus arenes oskus teha koostööd

27

Eesti sõdurid Lätimaa mullas

41

Eesti staabiassistendid Rootsis väljaõppel

49

Kaitseliidus kasvanud õnn

KK! KAITSELIIT ARVUDES

18 600

inimest (sh 10 822 kaitseliitlast) kuulus organisatsiooni 90. aastapäeval Kaitseliitu ja tema eriorganisatsioonidesse.

KOOSTÖÖSKUS ARENES KAITSELIIDUS

Olümpiahõbe Tõnu Endrekson kirjeldab Kaitseliidu osa oma arenguteel 14

TARTUS PANDI LINN LUKKU

Koostööppusel Tartu lukku harjutasid erinevad jõustruktuurid tegutsemist linna sulgemist nõudva kriisi korral 18

PÄRLITE SÄDELUSES KASVANUD TAHE

Oskus motivatsiooni ülal hoida on iga organisatsiooni jätkusuutlikkuse pant 38

Kõne Kaitseliidu 90. aastapäeval 11. novembril 2008 6

Teenetemärkide andmine 8

Ajaloo tagasitulek 11

Kaitseliitlased tagasid reservpataljoni sujuva formeerimise 12

Esimene "Must kotkas" lendas Rāpinasse 17

Muljeid koostööppuselt "Tartu lukku" 21

Esimene päev Kaitseliidus ehk Kuidas ma Erna võitjatega rinnuni vees sumpasin 24

Eesti Sõdurid Lätimaa mullas 27

Põlvas austati Oskar Kurvitsa mälestust 29

Naiskadetele pole sõjakoolis midagi ületamatut 32

"Dessant" Saaremaa jooksuradadele – seekord relva ja seljakotita... 33

Nelja nädalavahetusega laskursanitariks 34

Kolme võistleja pilt Sakala Rebaseretkele 36

Valga Naiskodukaitse laskurid olid võistlustel täpsemad 40

Eesti staabiassistendid Rootsis väljaõppel ehk IntSAC III-200 41

Välitoitlustamise erialavõistlustel ootasid osalejaid üllatused 43

Uus meedia Naiskodukaitse teavitustöös 45

Naiskodukaitse avalike suhete juhid said kokku Läänemaal 47

Laps on kodu, noorukist ajateenistusse mineja aga riigi peegel 48

Kaitseliidus kasvanud õnn 49

Noored seiklesid Kuperjanovlaste rajal 52

Valgamaa noorkotkad ja Kodutütred orienteerumises edukad 53

"Holstre 2008" – kodutütarde matkamäng Sakala mail 54

Saaremaa noorkotkad said sügisese toimetulekulaagris hakkama ... 55

KAITSELIIT ON 90 AASTAT NOOR

Kaitseliidu 90. aastapäeva tähistamisel 11. novembril Rahvusraamatukogus laulis Noorte Kotkaste Võrumaa maleva noorkotkas Kaspar-Oskar Kramp külalistele sellest, kuidas tema tahab saada presidendiks. Täna selle noorkotkale sobib tulevikus see amet kindlasti, "sest president on tubli mees ja vapraim kogu riigis". Eesti Vabariigiga peaaegu ühevanune Kaitseliit on aga nooruslik organisatsioon, sest tema liikmeskonna juurdekasv ei lakka.

Foto: Andželika Toll

Ivar Jõesaar, kapten

Kaitseliidu üheksa aastakümnet

Euroopale tähendab 11. november päeva, mil 90 aastat tagasi kell 11.11 jõustus relvarahu kõigil Esimese maailmasõja rinnetel. Eestile on see päev, mil Saksa Keisririigil langes ära viimanegi õigustus Eesti Vabariigi territooriumil okupatsioonivõimu rakendada ja Eesti Asutav Kogu sai aluse panna mitmete Eesti riigile eluliselt tähtsate institutsioonide tegevusele.

Ja kuigi Kaitseliidult on kahel korral tema olemasoluõigus ära võetud, on ta oma kokku umbes 36 tööaasta vältel Eesti eest tegutsedes suutnud piisavalt palju ära teha. Pool sajandit võõraste totalitaarrežiimide võimutsemist raiub Kaitseliidu ajaloo kahte lehte. Ühelt poolt on rahvusriikluse aeg enne Teist maailmasõda – Vabadussõja aja sundliikmesus ja 1924. aasta 1. detsembri putsikatse järgselt taastatud laiapinnaline massiorganisatsioon. Teiselt poolt on taasiseseisvumisaja postsovetliku ühiskonna poliitilistes tõmblustes üleilmastuvasse maailma taasistutatud vabatahtlik riigikaitseorganisatsioon. Kaks ajastut, kaks põlvkonda, kaks ettekujutust maailma asjadest ning üks Eesti riik, mille kaitseks tuleb jõudumööda ja südametunnistuse sunnil valmis olla.

Aga just selle ühe ja vääramatü Eesti Vabariigi olemasolu võibki olla võtmeks, et me ei pea niivõrd muretsema selle poolsajandi pärast, mil Kaitseliit ei saanud vaba Euroopat laastanud tormide ja tungide tuultes muutuda, moonduda ja manduda, vaid võime täna selgelt mõelda, kuidas minna vaarisade loodud põhimõtteid arendades edasi. Kuidas see meil on õnnestunud teise taastamise järgse kaheksateistkümnenda aasta jooksul, saab igaüks lugeda Kaitseliidu lähiajalooramatust “Eesti eest!”. Kas võtame Kaitseliidu 100. aastapäevaks läbi kirjutada ka kogu Kaitseliidu ajaloo, seda näitab meie lähikümnenendi enesekindlus ja tugevus. Tööst meil endi väljaõpetamisel ja oma organisatsiooni arendamisel puudu ei tule.

Valisime Kaitseliidu juubeliaasta sümboliks lihtsa Kaitseliidu liikmemärki, mida iga kaitseliitlane oma organisatsioonilise kuuluvuse tunnusena südame kohal rinnas kannab. Ja kuigi praegune vormikandmise eeskiri ei salli metallist märke välivormikuuel, on ta rahuajal kaitseliitlase eneseuhkuse sümboliks niikuinii. Tervitus teile kõigile, mehed ja naised, poisid ja tüdrukud, kes te uhke Põhjaketka märgi alla olete koondunud. Eesti eest! **KK!**

**Kaitseliidu ajakiri
Kaitse Kodu!**

Asutatud 11. september 1925

VÄLJAANDJA KAITSELIIT

Ilmub kaheksa korda aastas.

PEATOIMETAJA:

kpt Ivar Jõesaar

TEGEVTOIMETAJA:

n-ltn Taive Kuuse

MAKETT JA KÜLJENDUS:

Matis Karu

REKLAAM JA LEVI:

Virgo Tamm

kaitsekodu@hot.ee

TOIMETUS:

Riia 12, Tartu 51013

Telefon 717 9155

Faks 717 9150

Toimetuse e-mail:

kaitsekodu@kaitseliit.ee

Trükitud ASi Printall trükikojas

Toimetus kaastöid ei retsenseeri ega tagasta.

KAITSELIIT INTERNETIS:

www.kaitseliit.ee

www.alutaguse.ee

www.jogevamalev.ee

laane.kaitseliit.ee

toompea.kaitseliit.ee

www.hot.ee/parnukl

polva.kaitseliit.ee

rapla.kaitseliit.ee

tallinn.kaitseliit.ee

www.meredivisjon.ee

www.hot.ee/laanemk

yhend.kaitseliit.ee

www.virumalev.ee

tartu.kaitseliit.ee

www.ut.ee/akmk

valgamaa.kaitseliit.ee

jarva.kaitseliit.ee

*Toimetuse kõnetund
esmaspäeviti kell 13–15
Tallinnas Toompea 8, tel 717 9027*

MALEVATES

KAITSELIIDU AASTAPÄEV MALEVATES

ALUTAGUSE

Alutaguse malev tähistas Kaitseliidu 90. aastapäeva malevapealiku kohusetäitja major Ain Krondeli piduliku vastuvõtuga Avinurme rahvamajas 14. novembril. Kohale olid palutud maleva olulisemad koostööpartnerid, jõustruktuuride esindajad ja parimad kaitseliitlased.

Alutaguse maleva Avinurme malevkond korraldas 24. ja 25. oktoobril traditsiooniliselt Maleva retke, mis kulges lisakust Avinurme. Võistlustel osales viis neljaliikmelist võistkonda Alutaguse malevast ja üks külalisvõistkond Kuperjanovi pataljonist.

Eelnevatel aastatel on malevkond viinud Maleva retk nime all läbi militaarvõistlustsi, selgitamaks, keda lähetada Alutaguse malevast Eel-Ernale ja Utria dessandile. Seekordsetel võistlustel oli teistsugune eesmärk: Avinurme malevkonna kaitseliitlased tähistasid retkega Teise maailmasõja aegseid lahinguid oma kodukandis ja edaspidi kannab Alutaguse maleva patrullivõistlus nimetust Avinurme lahingu mälestusretk ja sellega mälestatakse neid, kes langesid Avinurme lahingus 20. septembril 1944.

HIIMUMAA

Lääne maleva Hiiumaa malevkond sai 3. novembril Madalmaade militaarliikurvahendite saadetest kaks isikkoosseisu transpordiks mõeldud madelautot DAF 4400.

Isadepäeval said kahe tunni jooksul malevkonna maja lahtiste uste kaudu Kaitseliidu tööde-tegemiste kohta uudishimu rahuldada ja varustust uudistada kõik huvilised: isad, emad, onud, vanaisad ja lapsed.

Kaitseliidu 90. aastapäeva tähistas malevkond 14. novembril piduliku õhtuga Sõnajaala sööklas. Muuseas, sõnajalalehed sobivad oivaliselt kaitseliitlase varjamiseks kodumaastikul ja eriti Hiiumaa metsades.

JÕGEVA

Jõgeva malev korraldas Kaitseliidu aastapäeva peo 7. novembril Põltsamaa Kultuurikeskuses. Peokõne pidas malevapealik kapten Janno Rosenberg. Tähistati ka Naiskodukaitse Jõgeva ringkonna aastapäeva. Sel puhul pidas ettekanne ringkonna esinaine Aive Soolepp. Meeleolu eest hoolitsemiseks oli kutsutud meeskvartett UR2KAM, hiljem mängis tantsuks ansambel Spämm.

Ilmus raamat Kaitseliidu lähiminevikust

Kaitseliidu 90. aastapäevaks ilmus raamat "Eesti eest! Pilguheit Kaitseliidu lähiminevikku", mida esitleti 11. novembril Tallinnas Rahvusraamatukogus Kaitseliidu aastapäeva tähistamisel. "Eesti eest!" on ligi 300-leheküljeline koguteos Kaitseliidu ja tema eriorganisatsioonide taastoomisest, mis ning heidab pilgu Kaitseliidu kui terviku, samuti kõigi 15 maleva tegevusele aastatel 1988–2008. Teose valmimisele aitasid kahe aasta jooksul kaasa 16 autorit ja kuueliikmeline toimetu-

sekolleegium, lisaks kümned inimesed Kaitseliidust ja väljastpoolt organisatsiooni. Raamatu peatoimetaja on Merike Jürjo.

Lisaks üleriigilise Kaitseliidu lähiajaloole on mitmed Kaitseliidu malevad asunud ka oma elu käsitavate kogumike kirjastamisele.

"Eesti eest!" valmis kirjastuses Kuma ja tuleb müügile parimastes raamatupoodidesse. Kaitseliitlastel on võimalik osta raamatut kodumalevast soodsamalt. **KK!**

Kosovo ootab kaitseliitlasi rahu tagama

T taas on alanud Eesti kaitseväge luurerühma komplekteerimine. Luurerühm asub uuel aastal Taani pataljoni koosseisus Kosovos Mitrovica ümbruses rahu tagama. ESTRIF-6 koosseisu saavad kandideerida kõik, kellel on Eesti kodakondsus, läbitud ajateenistus või sõduri baaskursus Kaitseliidus, puhas minevik ja hea füüsiline vorm. ESTRIFi rühmade komplekteerimisega tegeleb Kaitseliit, kelle esmaseks ülesandeks on info jagamine oma liikmetele, andes neile võimaluse teenistusseks missiooniüksuses.

Rühma ülesanded missioonipiirkonnas on salakaubaveo, ebaseadusliku metsaraie ning narko- ja inimkaubanduse tõkestamine, ebaseaduslike relvade kokku kogumine, rahvarahutuste ärahoidmine, osalemine hoonete läbiotsimisel, salajaste vaatluspostide mehita-

mine, ajutised objektivalved ning koostöö Kosovo kohalike tsiviilvõimude ja Serbia paralleelstruktuuridega (ühispiiripatrullid).

Missioon annab elukogemuse, mida mujalt ei saa, ja uusi sõpru. Paldiskis Rahuoperatsioonide Keskuses, Taanis ja missioonipiirkonnas kohapeal saadakse väga hea rahvusvaheline väljaõpe. Töötasu väljaõppel algab 10 000 kroonist ja missioonil 22 000 kroonist kuus kätte. Üksusesse registreerimine lõpeb 5. jaanuaril 2009. Huviline leiab registreerimisankeedi Kaitseliidu koduleheküljelt. Täidetud ankeedi võib saata e-posti (g1@kaitseliit.ee) või kirja teel aadressil Toompea 8, Tallinn 10142, faks 641 8092. **KK!**

LISATEAVE:

Aivar Pilv

aivar.pilv@kaitseliit.ee
tel 717 9082 ja 5349 5363
(Kaitseliidu sisenumbr 682)

Tekst: RAIVO LUMISTE, kolonelleitnant, Kaitseliidu ülem

Kõne Kaitseliidu 90. aastapäeval 11. novembril 2008

Mul on hea meel tervitada kõiki Kaitseliidu 90. aastapäeval. Meie koosviibimine algas pildiseeriaga Kaitseliidu lähiajaloo. Lisaks fotomeenutustele on selles esitluses ka 1990. aastal Järvakandis üleriigilise Kaitseliidu taasasutajate nimed. Neile ja kõigile teistele Eesti riigi ning Kaitseliidu taasloojatele kuulub meie austus ja lugupidamine.

Sellest perioodist ehk siis aastatest 1988–2008 jutustab ka meie värskest valminud ajalooramat pealkirjaga “Eesti eest!”. Seda raamatut lugedes näeme, kuidas Eesti riigi taasiseseisvumise ja ülesehitamise keerulistel aastatel leidsid Kaitseliidu taasloojad jõudu, mõttekindlust ja julgust traditsioonidest ning väärtustest, mida kandsid meie eelkäijad Kaitseliidus juba Vabadussõjast alates.

Meenutan kõigile veel kord neid põhiväärtusi, millele tuginedes hoiame ja arendame Kaitseliidu traditsiooni, kujundame organisatsioonikultuuri ja täidame oma missiooni. Üks Kaitseliidu väärtustest on kindlasti terviklikkus. See tähendab eelkõige, et asetume teadlikult ja selgepiirilisel riigi julgeolekupoliitilise tervikpilti. Esmalt ühiskondlikul taustal, kus püüame vaadata ümbritsevat olukorda terviklikult, arvestades seoseid ja mõjusid riigikaitse üldiste eesmärkide saavutamisel. Teisalt terviklikkuses kodanikuühiskonna mudeli kaudu, kus Kaitseliit koos oma eriorganisatsioonidega pakub tegevust kogu rahvale, haarates kaasa nii vana kui ka noore, mehe kui ka naise. Seda väärtust järgides tunneb iga Kaitseliiduga seotud inimene, et meil saab ta end teostada ja arenda ning selle kaudu olla kasulik ja väärtuslik nii endale, perele, sõpradele kui ka ühiskonnale tervikuna.

Meie peamine sisemine väärtus on meie inimesed: kaitseliitlased, naiskodukaitsjad, noortejuhid, Kaitseliidu noored. Need on keskmisest aktiivsemad ja teadlikumad kodanikud, kes on andnud organisatsioonile oma vaba tahte ja aja, et arenda koos Kaitseliiduga ja täita selle abil organisatsiooni peamist eesmärki – suurendada rahva valmisolekut kaitsta Eesti iseseisvust ja põhiseaduslikku korda.

Kaitseliidu eriline väärtus inimeste jaoks on kasvamine koos organisatsiooniga. Taasloomisest möödunud

ligi 20 aastaga oleme jõudnud sellesse päeva, kus uute kaitseliitlaste ja naiskodukaitsjatena on täna tegevad kunagised noorkotkad ja kodutütred. Ilus näide sellest, millest saate lugeda ka Kaitse Kodu! seekordsest numbrist, pärineb Raplamaalt. Rapla malevas on perrekond, kus tänased abikaasad said kokku noorkotkaste ja kodutütarde laagris, nende eluteed lähenesid Naiskodukaitsse ja Kaitseliidu liikmetena. Täna kasvab seal peres kolm last, ema ja isa aga teenivad Kaitseliidu Rapla maleva palgalises koosseisus ning annavad omaksvõetud väärtusi edasi teistele.

Väärtustest ja traditsioonidest, tavadest ja hoiakutest kujuneb organisatsioonikultuur, mis väljendub relvakandmiskultuuris, vormikandmiskultuuris, eetikas ja moraalis tervikuna. Kaitseliitlasele olemuslikult omased isamaalisus ja kodanikutunne on meie moraali ja eetika alustalad. Märkimisväärne on, et põhiväärtused hakkavad kujunema eriorganisatsioonide kaudu juba meie noortes. Kõrge organisatsioonikultuur tagab Kaitseliidu jätkusuutlikkuse ja võime täita oma missiooni. See missioon on suurendada kõikjal Eestis rahva turvalisust, liita rahvast ja kaitseväge riigi ühiseks kaitseks ning vajadusel kaitsta riiki sõjaliselt. Missioonitundes, selle mõistmises ja enese selle kaudu määratlemises suudab kaitseliitlane väärtustada oma liikmesust ning loob nii ka lisaväärtusi ühiskonnale. Sest see võtabki kokku Kaitseliidu peamised väärtused, tähtsaimad ülesanded ja iga kaitseliitlase võimalused rakendada neid väärtusi Eesti iseseisvuse ja põhiseadusliku korra kaitsmisel, kaitsetahte kasvatamisel.

Järgmiseks räägin juhtimisest. Kaitseliit on suur ja suhteliselt keerukas organisatsioon. Meie liikmed on erineva ühiskondliku positsiooni, tausta ja hoiakuga. Meid ühendab aga see üks ja peamine – vaba tahe teha ühiskonna heaks midagi enam kui igapäevane elu tingimata eeldab ja nõuab. Vabatahtlikud on andnud Kaitseliidu kasutusse oma vaba aja, lootes õigustatult, et Kaitseliit seda piiratud ressursi võimalikult sihipäraselt kasutab ja annab neile parima vajaliku väljaõppe.

Kaitseliidu juhtimises on tulemusele orienteeruvalt põimunud demokraatia ja kollegiaalsus ühelt poolt ning sõjaväeline käsuliin teiselt poolt. Otsustamisprotsessis peame diskussioone kõigil tasandil. Eriti

oluliseks peame arvamuste ja ideede arvestamist, mis tulevad n-ö rohujuure tasandilt ehk Kaitseliidu malevkondadest ja üksikutest üksustest. Lõppeval aastal oleme pidanud mitmeid seminare just malevkondade pealike ja aktiivsete liikmetega, leidmaks parimaid lahendusi kogu organisatsioonile lähemaks kümneks aastaks. See tarkus, mida toovad meile kui Kaitseliidu juhtidele need inimesed, tugineb vähemasti eelmise kümne aasta praktikale, aga mõistagi ka väärtustele ja traditsioonidele. Sama kehtib Kaitseliidu kollegiaalsete organite kohta, kuhu on koondunud palju tervet, praktilist ja isamaalise hoiakuga mõistust.

Elu ise on meile õpetanud, et olulisi ja pikaajase mõju otsuseid ei tohi teha uisapäisa. Võttes üle lausungi maailma vanast tarkusest, öelgem: Kaitseliidu veskid jahvatavad aeglaselt, aga kindlalt. Nende töökiirus võib sõltuda tugevamatest jõududest, kuid lõpptulemus on kindel. Kui otsus aga on kord tehtud, on see kõigile ühtemoodi täitmiseks. See on militaarne käsuliin, ilma milleta oleks Kaitseliidu kui sõjaväelisel organiseeritud struktuuri toimimine mõeldamatu.

Lühidalt meie võtmetegevusest ehk väljaõppest. Ka siin seondub Kaitseliit tänu oma laiapõhjalisele ülesehitusele kõige tihedamalt ühiskonnaga. See esmapilgul ootamatu väide saab tõestuse, kui vaatame taas kord meie üksusi Eesti valdades, linnades ja külades. Kaitseliit on olemas igal pool ja alati. Mida paremini on välja õpetatud Kaitseliidu väikeüksused ja mida sujuvamalt nad kokku töötavad, seda tugevam on kogu organisatsioon, seda kiiremini ta reageerib ja seda kindlamalt on kaitstud Eestimaa. Aga mitte ainult. Meie missioon riigikaitse teadmiste jagamisel Kaitseliidus ja ka väljaspool organisatsiooni on sootuks laiem kui võitleja ettevalmistamine lahinguks. Koolituse kaudu tunneb kogukond end turvalisemana mis tahes olukorras: olgu see kohalik loodusõnnetus, sotsiaalne kriis või sõjategevus.

Sõjaväelised juhid teavad omast praktikast hästi, kui võrd oluline on nende inimeste motivatsioon ja hoiak, keda me välja õpetame ja kellega koos riigi kaitseks valmistume. Kaitseliidu väljaõppe puhul on ülimalt vajalik mõista, et vabatahtlik kaitseliitlane on üldjuhul tark ja elukogenud inimene, kellele on omane ka kriitiline suhtumine ja selle hoiaku avameelne väljendamine. Me ei tohi oma vabatahtlike võitlejate kriitikat eirata ega nende positiivseid mõtteid unustada. Just vabatahtlike liikmete tagasiside Kaitseliidu väljaõppel annab võimaluse seda parandada ja tõhustada, et parimal võimalikul viisil täita nende nappi vaba aega vajaliku väljaõppelise sisuga. Nii suurendame ka ühiskonna positiivset usaldust oma organisatsiooni vastu. Võime öelda, et Kaitseliidu väljaõpe pakub tegevust kogu inimese aktiivseks eluajaks. Seega on Kaitseliit just see keskkond, mis pakub võimalust aktiivselt ja kõigile kasulikult elada kogu oma teadliku elu.

Liikudes ajateljel väarikast minevikust lootusrikkasse tulevikku, oleme teatava meelevaldsusega määratlenud vahemiku ± 10 ehk kümme aastat tagasi ja kümme edasi. Ajaloost oleme veidi juba rääkinud ja räägime veel. Aga vaatame edasi: täna on Kaitseliidu ja parimate saadaolevate ekspertide koostöös kokkupanemisel arengukava kuni aastani 2018. Selle sisust ei tahaks veel detailselt rääkida, sest töö on käimas ja arengukava vajab eelmainitud demokraatliku ja kollegiaalse juhtimise põhimõtete kohaselt arutelu ning kinnitust nii meie liikmetelt kui ka kollegiaalselt juhtorganitelt. Niipalju aga võin välja öelda, et lähematel aastatel keskendame oma tähelepanu malevkondadele ja üksikrühmadele, kus algab ja ka lõpeb meie territoriaalsus, seotus kogukonnaga.

Rääkides Kaitseliidu eriorganisatsioonidest – Naiskodukaitses, Noortest Kotkastest ja Kodutütardest –, rõhutan nende tugevat ja oskuslikult toetavat funktsiooni. Kaitseliidu igapäevases toimimises annavad meie eriorganisatsioonid suurima panuse kaitsetahte kasvatamisel ja Eestile tublide uute kodanike kujundamisel. Praegusel ümmargusel aastapäeval on hea võimalus öelda kõigile Kaitseliidu noortejuhtidele, kõigile Kaitseliidu eriorganisatsioonide liikmetele suur aitäh. Noorkotkastest ja kodutütardest saab vääriline järelkasv tänastele täiskasvanud kaitseliitlastele ja naiskodukaitsjatele.

Iga kaitseliitlane ja naiskodukaitsja peab teadvustama, et tema osaks on olla eeskujuks noortele ja kohustusks oma toetust noorematele ka välja näidata. See on ühtekuuluvus ja nii saab üleminek noorteorganisatsioonist täiskasvanute sekka olla sujuvaim. Mõelgem ka sellele, mida tegime koos noortega ja mis oleks võinud paremini välja tulla.

Kui mõni mõte on eriliselt hea, siis tasub see ellu viia. Kui igapähele meist õnnestuks kas või üks hea mõte teoks teha, oleks järgmisel aastal võimalik välja anda juba uus raamat – Kaitseliidu parimatest ühistegudest. Soovin meile kõigile eesmärkidele orienteeritud ja tasakaalustatud arengu kindlat jätkumist. Kaitseliidul on olemas selline universaalsus, mis sobitub ideaalselt meie ühiskonda. Kaitseliit omab võimekust reageerimiseks tänapäeva ohtudele, arendades oma inimesi ja üksusi 21. sajandi parimate võimaluste järgi ning tuginedes meie väärtustele ja traditsioonidele. Kaitseliidul on tugevad koostööpartnerid oma missiooni täitmiseks, võtmesõnaks jätkuvalt mõtestatud, aktiivne ja eesmärgipärane koostöö ning sotsiaalne partnerlus.

Täna teid kõiki, kõige rohkem aga meie vabatahtlikke liikmeid, kelle kodanikutundest ja isamaa-armastusest tulenev osalemine riigikaitstes on meie kõige suurem jõud. Soovin meile kõigile jõulist jätku Eesti eest seismisel ja ilusat Kaitseliidu aastapäeva. **KK!**

Teenetemärkide andmine

Kaitseliidu seaduse § 11 lg 8 ja vabariigi valitsuse 05.10.1999 määrusega nr 286 kinnitatud Kaitseliidu teenetemärkide statuudi punkti 8 ja 9 alusel, vastavalt Kaitseliidu keskjuhatause ja Kaitseliidu ülema otsustele ning seoses Kaitseliidu 90. aastapäevaga

1. AVALDAN KESKJUHATUSE

11. SEPTEMBRI 2008 OTSUSE NR 0-2.2/105

1.1. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Jõgeva malev

leitnant Hardi PERK	nr 691
vanemveebel Kaido ÕIM	nr 692
vanemveebel Meelis MITT	nr 693
kapral Marika KALLEMAA	nr 694
Merle PLOVITS	nr 695
Olga JÜRMA	nr 696

1.2. Teenetemedali eriklassi kavaleride nimekiri

Tallinna malev

Merike JÜRJO	nr 555
--------------	--------

Taani Kodukaitse

kolonelleitnant Erik PETERSEN	nr 551
Lisbeth FROST JENSEN	nr 552

Tartu Ülikool

Ago PAJUR	nr 553
-----------	--------

AS Kuma

Märt LÕHMUS	nr 554
-------------	--------

2. AVALDAN KESKJUHATUSE

30. OKTOOBRI 2008 OTSUSE NR 0-2.2/119

2.1. Valgeristi II klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev

lipnik August NURK (postuumselt)	nr 717
-------------------------------------	--------

Pärnumaa malev

reamees Andres LEPIKU	nr 702
-----------------------	--------

2.2. Valgeristi III klassi kavaleride nimekiri

Jõgeva malev

kapten Riivo PIIRSON	nr 697
lipnik Eero SAAR	nr 698
vanemseersant Enno OTTIS	nr 699
kapral Evald JÄRAVERE	nr 700

Pärnumaa malev

nooremleitnant Raul PEETSON	nr 703
vanemveebel Priit PAULUS	nr 704
vanemseersant Gerdo LIIVAMÄGI	nr 705
seersant Aivar LÄTT	nr 706
reamees Juhan MERE	nr 707

Saaremaa malev

malevlane Andres JALAKAS	nr 708
malevlane Raivo KABUR	nr 709

Tallinna malev

kapral Arvo PASS	nr 701
------------------	--------

Viru malev

nooremleitnant Sven NEUDORF	nr 710
vanemveebel Ago SAAVER	nr 711
nooremveebel Tarmo MATTI	nr 712
kapral Raul JÄRVI	nr 713

Läti Jaunsardze

major Sergejs ČEVERS	nr 714
----------------------	--------

Leedu Šaulių sajunga

Jouzan ŠIRVINSKAS	nr 715
-------------------	--------

Kaitseministeerium

Lauri ALMANN	nr 718
--------------	--------

Kaitseliidu peastaap

Eve POOLMA	nr 716
------------	--------

2.3. Teenetemedali eriklassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev

reamees Aleksandr JEFIMOV	nr 571
Gert TARTLAN	nr 572

Pärnumaa malev

kolonelleitnant Erich ORUSTE	nr 562
major Kaupo KUNINGAS	nr 563
major Rain JANO	nr 564
nooremleitnant Rene LEPIK	nr 565
veebel Elmar TALTS	nr 566
kapral Jaanu KRIVONOGOV	nr 567
Simmo SAAR	nr 568
Sander PEREMEES	nr 569
Kersti ROHTMETS	nr 570

Saaremaa malev

Tiiu SEPP	nr 573
Martin KOSEMETS	nr 574

Tallinna malev

leitnant Jaan BERG	nr 578
Maritana KALA	nr 556

Tartu malev

nooremleitnant Madis KIIS	nr 557
nooremleitnant Martin JÕESAAR	nr 558
lipnik Margus KLAIS	nr 559
lipnik Alar KÕÕBI	nr 560
Indrek KOEMETS	nr 561

Viru malev

reamees Tõnis TULP	nr 575
--------------------	--------

Piirivalveamet

kapten Rando KRUUSMAA	nr 576
-----------------------	--------

Politseiamet

Heigo REINEK	nr 577
--------------	--------

2.4. Teenetemedali I klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev

vanemveebel Kalev-Tarvo PÄRN	nr 102
veebel Hannes GRAUBERG	nr 103
kapral Vello MÜÜR	nr 104

Harju malev

major Urmas SUSI	nr 105
leitnant Anu PAHKA	nr 106
vanemveebel Raivo SAMELSELG	nr 107

vanemseersant

Andres SILLAOTS	nr 108
seersant Andrus KARULA	nr 109
seersant Urmas LAISAAR	nr 110
seersant Ülo JÄRVE	nr 111

nooremseersant

Jaanus PUUSEPP	nr 112
kapral Arved LAUL	nr 113
reamees Raivo KALLAS	nr 114

Järva malev

leitnant Janek MÄNNIK	nr 115
veebel Tarmo AAL	nr 116
seersant Rein RAUDKIVI	nr 117
malevlane Lembit OTT	nr 118

Põlva malev

nooremleitnant Madis PINTSON	nr 119
vanemveebel Roomet KOOL	nr 120

malevlane Mati PLOOM	nr 121
----------------------	--------

Pärnumaa malev

kapten Arne KAING	nr 82
leitnant Kalle OJASTE	nr 83
lipnik Jüri KLEIMOLA	nr 84
lipnik Asso KOMMER	nr 85
vanemveebel Richard TERASMAA	nr 86
veebel Ants HUMAL	nr 87
vanemseersant Vladimir JUHKOV	nr 88
vanemseersant Toomas ESKO	nr 89
vanemseersant Robert KÕRNAS	nr 90
nooremseersant Avo RAUDSEPP	nr 91
nooremseersant Urmas ABRAM	nr 92
kapral Priit MÄNNE	nr 93
kapral Priit KASK	nr 94
kapral Hillar SAVI	nr 95
kapral Sulev LONN	nr 96

kapral

Evald-Aleksander PEETERSOO	nr 97
reamees Mihkel ALPIUS	nr 98
reamees Uno TOODU	nr 99
reamees Jaan KOLDITS	nr 100
reamees Enno JÜRISOO	nr 101

Tallinna malev

major Tõnu JÄRV	nr 77
-----------------	-------

Tartu malev

nooremveebel Mati JÕGEVA	nr 78
vanemseersant Raivo HARAK	nr 79
vanemseersant Ivo INGEL	nr 80
nooremseersant Ülo RAIDMA	nr 81

Valgamaa malev

vanemveebel Arvi SOKK	nr 122
-----------------------	--------

Viru malev

leitnant Rain SEPPING	nr 123
lipnik Tiit KUPP	nr 124
kapral Enn HABAKUK	nr 125
kapral Koit KULMAR	nr 126

2.5. Teenetemedali II klassi kavaleride nimekiri

Alutaguse malev

lipnik Margus KULDKEPP	nr 907
lipnik Konstantin ILMENSKI	nr 908
kapral Tarmo TREIAL	nr 909
reamees Rein GERASSIMOV	nr 910
reamees Aivar KIIK	nr 911
reamees Vambola-Mati NÕLVAK	nr 912

Harju malev

kapten Rene SAART	nr 913
nooremleitnant Urmas KUSLAP	nr 914
nooremleitnant Guido KESKÜLA	nr 915
vanemveebel Ardo PIISKOPPEL	nr 916
nooremveebel Jüri KALVET	nr 917
vanemseersant Jüri KIIVER	nr 918
reamees Alar LAAGRIKÜLL	nr 919
reamees Peeter UIBO	nr 920

Järva malev

vanemveebel Andrus HALLASOO	nr 921
seersant Hannes UUSLER	nr 922
nooremseersant Mati TEDER	nr 923
kapral Nikolai LINNASMÄGI	nr 924
malevlane Imre K Aidis	nr 925
malevlane Arvo KOIT	nr 926
malevlane Vello SIMS	nr 927

Kaitseliit tähistas oma 90. aastapäeva 11. novembril pidulikult Rahvusraamatukogus. Kaitseliidu ülema vastuvõtule eelnes organisatsiooni tublimete liikmete ja koostööpartnerite autasustamine ning Kaitseliidu lähiminekuraamatu "Eesti Eest!" esitlemine Rahvusraamatukogu konventsisaalis. Kokkutulnuile antud kontserdil esinesid Kaitseliidu Tallinna maleva orkester ning noorkotkad ja kodutütred paljudest malevatest ja ringkondadest üle Eesti. Kaitseliidu aastapäeva pidustused maakondades olid enamasti ühitatud kodumaleva tähtpäevaga.

Fotod: Andželika Toll ja Märt Lõhmus

Tekst: MART HELME

Ajaloo tagasitulek

Augusti alguse Gruusia ja Venemaa sõja üheks õppetunniks oli kahtlemata see, et külma sõja järel Francis Fukuyama poolt välja kuulutatud ajaloo lõpust ehk liberaalse demokraatia lõplikust võidust on maailm ikka veel väga-väga kaugel. Autoritaarsus, geopoliitika, anneksioon, genotsiid, etniline puhastus, tsiviilelanikkonna pommitamine, rahumeelse infrastruktuuri purustamine jpm, mida idealistid pidasid juba minevikku kuuluvaks, ilmutasid ootamatult ja kõige ebameeldivamal moel oma aktuaalsust ka pärast Fukuyama kuulutatud "ajaloo lõppu".

Ühes kõige sellega nägime aga ajaloo naasmist muuski. Nimelt viisis, kuidas sõda peetakse. Venemaa tõestas, et on endiselt võimeline ja tahteline paiskama lahinguväljale ülekaalukaid inimhulki ja tehnikat, näidates sellega, et Teise maailmasõja aegsele sõjapidamisele on vara kriipsu päriselt peale tõmmata. Eriti juhul, kui räägime lokaalsetest sõdadest. Just seepärast peame Gruusia sündmusi võtma vägagi tõsiselt ja tegema põhjaliku revisjoni omagi vahepeal just nagu enesestmõistetavaks muutunud arvamistes tänapäeva sõjapidamisviiside kohta. Meenutame siinkohal vaid märksõnu: kutseline armee, asümmeetrilised ohud, kübersõda, kirurgilised operatsioonid staapide ja sidesüsteemide hävitamiseks ning vaenuliku riigi majanduse halvamine ja tema moraalne pankrotistamine.

Kõik see on loomulikult nüüdisaegse sõjapidamise juures igati päevakohane. Ent olgem ausad: kõik see puudutab eelkõige maailma ainsat sõjalist superjõudu USA-d, kes on ainukesena nii võimas, et võib pidada kutselist sõjaväge, mis opereerib üheaegselt mitmes sõjalises konfliktis, annab paariariikide pihta kirurgilisi lööke, seob luure ja erioperatsioonide kaudu asümmeetrilisi ohte oma piiride taga ning suudab toime tulla ka massiivse küberrünnakuga. Mis on lubatud Jupiterile, pole aga lubatud härjale. Sõjanduse areng on praeguseks jõudnud paraku tasemele, kus isegi väga paljud rikkad riigid ei suuda või pole poliitilise tahte puudumise tõttu võimelised tõstma oma militaarset valmisolekut tehnoloogiliselt võimalikule maksimaalsele tasemele. Loomulikult peegeldub see kõige otsesemalt nende operatiivses võimekuses, ja seda nii ajalises, ruumilises kui ka kvantitatiivses mõttes. Praegu võimegi täheldada, et enamik maailma riike, tunnetades oma võimaluste piiratust, panustab kaitsevõime sisukohast eilse või isegi üleilise relvastuse ja varustuse hankimisele, pidades sel moel poolt muna paremaks tühjast koorest.

Muide, üha vähem on maailmas ka neid riike, kes jätkuvalt usuvad ja loodavad globaalsele jõudude tasakaalule, rahvusvaheliste organisatsioonide ja õiguse mõjule ning kollektiivsele kaitsele. Pigem nähakse, et praktikas on iga riik vähemalt mingi ajalõigu ulatuses oma potentsiaalse vastasega silm silma vastu siiski üksi. Koos kõigi sellest tulenevate järeldustega.

Siit tulenebki ajaloo teatud tagasitulek. Venemaa, mis Nõukogude Liiduna võis olla küll USA kõrval maailma sõjaline jõud number kaks, on praeguseks sõjalises plaanis muutunud täiesti tavaliseks reasuurriigiks, mis oma tuumajõududele vaatamata ei suuda ega ilmselt ka oska sõda pidada teisiti, kui seda tehti 20. sajandi teise poole sõdades. See sõjapidamine eeldab sõjaliste ja poliitiliste eesmärkide saavutamiseks vastase side ning füüsilise ja sotsiaalse infrastruktuuri võimalikult ulatusliku kahjustamise kõrval ka vastase territooriumi märkimisväärset või terviklikku hõivamist. Viimast pole aga võimalik saavutada klassikalisi maismaaooperatsioone teostamata.

Et tõsisem lokaalne või regionaalne sõjaline konflikt riikide vahel (kui sellest ei võta osa USA) töötab seega olla üsna vanamoodne, tuleb ohutsoonis asuvatel riikidel pöörata oma eksistentsi säilitamiseks puhtsõjaliste ettevalmistuste kõrval tähelepanu veel ühele praegu enamasti suisa kahe silma vahele jäänud aspektile. Selleks on tsiviilelanikkonna valmisolek sõjaks. Ehk siis tsiviilelanikkonna kaitsmine ja elu elementaarse jätkumise garanteerimine õhurünnakute ja diversioonide vastu, mis paratamatult toovad kaasa probleeme puhta vee, elektri, toiduainete ja muu eluks vajalikuga varustamises. Lisaboonusena võime selle juures välja tuua, et elanikkonna moraalne ja füüsiline ettevalmistamine võimalikeks katsumusteks tähendab ühtlasi riigi ja rahva valmisolekut kergemini hakkama saada ka tsiviilõnnetuste ja looduskatastroofide tingimustes.

Euroopa heaoluriigid, mille serval asub ka Eesti, on viimastel aastakümnetel tundnud ennast sõjaliste ähvarduste suhtes turvaliselt. Ja ilmselt unustanud, et tegelikult pole olemas ühtegi tõsiselt võetavat garantiid, et sõda ja sõjaga ähvardamine oleksid tänapäeva maailmas muutunud tõepoolest vaid ajaloo tuntu nähtusteks. Kahjuks tähendab see, et rahvaste vastu, kes selleks valmis pole, võib jõu ootamatu kasutamine olla vägagi efektiivseks viisiks oma eesmärkide saavutamisel. **KK!**

Kaitseliitlased tagasid reservpataljoni sujuva formeerimise

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Kaitseliidu Pärnumaa ja Lääne maleva kaitseliitlased ning naiskodukaitsjad viisid oktoobris Pärnus läbi kaitseväge viimase kümnendi suurima reservjalaväepataljoni õppekogunemise “Siil” formeerimise ja deformeerimise. Õppuse pataljoni isikkoosseis sai ja tagastas õppekogunemisel vaja olnud relvastuse ja varustuse kolmes Pärnumaal asuvas formeerimispunktis, mille mehisid Kaitseliidu Pärnumaa ja Lääne maleva liikmed.

SUURIM FORMEERIMISÕPPUS

Kaitseliidu Pärnumaa maleva kaitseliitlane, õppuse II formeerimispunkti ülem eruleitnant Kalle Ojaste kinnitas, et 8. oktoobril alanud pataljonisuuruse üksuse formeerimine ja 20. oktoobri hommikul lõppenud deformeerimine polnud lihtne töö, kuid kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad said sellega hästi hakkama. “Kui formeerimine oli vormirõivasuuruste sõduritega sobitamise tõttu pisut keerulisem, siis deformeerimisel sujus kõik juba suurepäraselt,” tõdes leitnant Ojaste. Tema sõnul oli see Kaitseliidu Pärnu malevale esimene nii suur formeerimisõppus. Varem on nad riidesse ja relvile pannud kompaniisuuruse üksuse.

Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste kinnitas, et kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad esindasid reservjalaväepataljoni õppekogunemisel “Siil” organisatsiooni väärilt ja tõestasid, et Kaitseliit saab talle pandud ülesannetega hakkama, on kõrge tegutsemistahte ja eeskujuliku korraga organisatsioon. Maaväe ülema kohusetäitja kolonel Urmas Roosimägi kinnitas, et õppekogunemine oli edukas igas mõttes. “Kõik püstitatud ülesanded said täidetud. Reservväelased tõestasid, et ajateenistuse jooksul saadud sõdu-

Õppekogunemise “Siil” formeerimise tagasid Kaitseliidu Pärnumaa ja Lääne maleva kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad.

rioskused ei ole reservis oldud aja jooksul kuhugi kadunud,” ütles kolonel Roosimägi. Tema sõnul aitasid eduka õppekogunemise läbiviimisele kaasa reservväelaste positiivne ja asjalik suhtumine, distsipliin ja kõrge motivatsioon.

1800 RESERVVÄELAST ÕPPUSTEL

Sel aastal kutsus kaitseväge õppekogunemistele kaitseväes ja Kaitseliidus 1800 reservväelast, järgmiseks aastaks on kaitseminister kinnitanud õppekogunemistele kutsutavate kogu arvuks ligi 4000.

Reservjalaväepataljoni kokkuharjutamine algas 29. septembril reservohvitseride kogunemisega, 6. oktoobril liitusid väljaõppega reservallohvitserid. 13. oktoobril viidi reakoosseisu tulekuga läbi pataljoni lõplik formeerimine. Kogu pataljoni kokkuharjutamine toimus Lääne-Virumaal kaitseväge keskpõlügenil.

Õppuse “Siil” käigus testis kaitseväge sõjalise valmisoleku tõstmist ja mobilisatsiooni läbiviimist, õppekogunemisel värskendati reservväelaste teadmisi kaitseväest. Reservõppekogunemisel osalesid 80% ulatuses 2004. aastal ajateenistuse lõpetanud. Reaalselt osales õppekogunemisel 66% kutsutud reservväelastest. **KK!**

KOMMENTAAR

REIN LUHAORG, kapten, Kaitseliidu peastaabi väljaõppejaoskonna ülem

Üksuste formeerimise tagamine on üks Kaitseliidu ülesandeid, see on sisuliselt tegevus, mis tähendab ülesandele siirduvatele meestele sõdurivarustuse ja relvastuse kätteandmist ja nende tsiviilvarustuse hoiulevõtmist ülesande täitmise ajaks. Seda võimekust omavad kõik Kaitseliidu malevad ja seda on võimalik õppida ja rakendada väga erinevatel kaitseliitlikel tegevustel ehk peaaegu kõigil suurematel õppustel. Samuti koostöös kaitseväega.

Formeerimise süsteemne õpetamine hakkas peale 2001. aastal. Formeerimist õpivad need, kes peavad formeerima, ja ka need, keda peab formeerima. Ühed harjutavad, kuidas seda teha, ja teised, kuidas see läbida. Kaitseliidu Koolis korraldatakse igal aastal nii formeerimisinstruktorite kui ka juhtkondade formeerimisalaseid täiendõppekursusi.

Formeerimise saavad läbi viia nii naiskodukaitsjad kui ka Kaitseliidu need liikmed, kes ei kuulu teistesse üksustesse. Kusjuures tegemist on füüsiliselt raske tööga, mis on kokku surutud suhteliselt lühikesse ette määratud aega. Et see töö korrektselt läbi viia, ongi vaja tegevust harjutada. Harjutada saabki reservõppekogunemistel ja maleva muudel üritustel, mis eeldavad meeste kogunemist ja varustamist. Eelkõige proovime kaasata spetsialiste, kelle tsiviileriala on sarnane ja laomajandusega seotud kogemus olemas. Ka naised on oodatud formeerimises osalema, sest seal on oluline asjaajamise täpsus ja selles on naised väga tublid.

Kaitseliidu baasil moodustatud Eesti rühm osales 12.–20 septembri Leedus Telšiais rahvusvahelistel rahutagamisõppusel “Baltic Spirit 2008”. Eesti rühm kuulus Taani kompanii koosseisu ja toetas Leedu kompanii tegevust. Õppusel tegutsesid kaitseliitlased kiirreageerimisüksusena. Fotod: erakogu

Oktoobrikuu viimasel nädalal korraldati Pärnus Lääne kaitseringkonna linnakus rahvusvaheline õppus “Baltic Fox 2008”. Osalesid Eesti, Läti ja Leedu vabatahtlike riigikaitseorganisatsioonide sõjaväelased. Ühiselt harjutati lahendama veeuputuse tulemusena tekkinud kriisi. Fotod: Angelika Lebedev

KOOSTÖÖSKUS ARENES KAITSELIIDUS

Olümpiahõbe Tõnu Endrekson peab Kaitseliitu kuulumist elu loomulikuks osaks

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremleitnant

Pekingi olümpiamängudel sõudmises hõbemedalile tulnud Tõnu Endrekson teenib kaitseväge spordirühmas ja on juba 12 aastat olnud Kaitseliidu Pärnumaa maleva liige. Ta arvab, et 1996. aasta oli ilmselt aasta, kui tema kuulumine Kaitseliitu sai ametlikuks, sest siis sai ta 17-aastaseks.

Tegelikult oli ta Kaitseliidu tegemistega seotud juba umbes neli aastat varem. “Sõudmisega hakkasin tegelema 1992. aastal. Mäletan, et samal ajal – isegi varem – käisin koos isaga ka juba Kaitseliidu üritustel,” meenutab Endrekson. Need olid meelde jäävad kohtumised ja kogemused. “Kaitseliidus oli vägev seltskond, need vanemate meeste jutud ja tegemised olid fantastilised,” räägib ta.

KOOS ISAGA KAITSELIITU

Seega oli Kaitseliitu astumine Tõnu Endreksonile nii loomulik, et ta ei oskagi seda sammu selgemini põhjendada, kui ütleb lihtsalt: “See on kaitsetahe.” Teadmine, et Eesti on tema kodu ja riigi iseseisvus vääratus, on temasse juurdunud juba lapsepõlvest. Mitte, et väikese Tõnu kodu oleks olnud provokatsiooniliselt eestimeelne või nõukogude võimuga otseselt sõjajalal, vaid Eestimaa austust kasvatati lastesse vaikselt eestlaslikult tasakaalukal moel. Näitena jutustab ta loo, kuidas omal ajal olla kasvataja tema isale kurtnud, et lasteaias on probleem, sest Elmo Endreksoni poeg tunneb vaid kolme värvi: sinist, musta ja valget. See kriitika oli küll olümpiahõbedamehe sõnul käinud tema aasta vanema venna kohta.

Vennaga koos löid nad ka isa kaitseliitlikes tegemistes kaasa. “Mis isa teeb, see on ju õige, temast võtad eeskujuga ja tore oli, et võtsin eeskujuga,” kirjeldab Endrekson oma teed

Olümpiahõbeda välja teeninud Tõnu Endrekson hakkas Kaitseliidu tegevuses kaasa lööma isa eeskujul, kes Tõnu ja tema venna Kristjani alati Kaitseliidu õppustele kaasa võttis. Pildil Tõnu isaga. Pildistanud on Kristjan 1990. aastate alguses. Foto: erakogu

Kaitseliidu juurde. Nüüd on mees veendunud, et ta kohus on Eesti omariiklust kaitsta, ja ta teab, et kui tekib kriisilukord ja kaitseliitlastel on vaja koguneda, jõuab tema kodust kogunemiskohta kümne minutiga. “Mul on küll ka oma paat, aga sellises olukorras ma seda kindlasti ei kasuta,” lisab ta naljatades.

KAITSELIIT JA SPORT KÄSIKÄES

Enim on Tõnu Endreksonile aktiivsest kaitseliitlaseperioodist meelde jäänud mitmesugused laskeharjutused ja võistlused. Ta mäletab, et esialgu oli laskmine raske. Aga palju sai harjutatud ja lõpuks oli see nii selge, et polnud enam mingeid probleeme. Tema esimene relv oli Kalašnikov. “See oli hea lollikindel püss, kunagi ei kiilunud kinni,” meenutab ta. Sõjaväes tuli lasta automaadist Galil, nüüd on Endreksoni teenistusrelvaks AK-4. “Kõigi nende relvadega saan hakkama,” ütleb ta.

Ajateenistuses tundis Endrekson end üsna kindlalt. Kõik laskmise- ja seotud käsklused, ohutustehni-

ka ning laskeasendid ja -kord olid ammu tuttavad. “Käskluse “Tulejoonele – marss!” ja “Salv kinnita, relv lae ja kaitseriivista!” täitmine oli automaatne ja täiesti selge just Kaitseliidu ajast,” ütleb ta.

Nüüd, kui Tõnu Endrekson on tipp-sportlane, valitsev olümpiahõbe, ei ole tal piisavalt aega, et olla Kaitseliidus aktiivne. Küll on ta Kaitseliidu Pärnumaa maleva tegemistega hästi kursis tänu isa Elmo Endreksoni tegemistele ja juttudele. Isa oli ka see eeskujuga, kes tegi sportimise pojale meeldivaks. “Mäletan, et käisime koos õhtuti jooksmas ja mulle sportida meeldis,” meenutab Endrekson. Poisina proovis ta mitmeid spordialasid, sealhulgas ujumist ja pallimänge, oli jalgpallimeeskonnas väravavaht. Ühegi ala juures ei püsinud ta kaua. “Kui mängisin jalgpalli, ei olnud ma väga hea meeskonnatöös, ilmselt seepärast sobisingi värvavasse – ma ei osanud võistkonnaga arvestada,” jutustab ta. “Siis tuli Kaitseliit ja peaaegu kohe ka sõudmine,” jätkab mees. “Oskus teistega läbi saada ja arvestada hakkas arenema just Kaitseliidus.”

Kaitseliitlasena on Endrekson tegutsed pooljao, jao ja rühma koosseisus. Arvestada tuleb kõigiga. Oskus teistega ühiselt eesmärgi nimel tegutseda sai Tõnu Endreksonile veelgi tugevamalt selgeks ajateenistuses olles. “Seal pidid kogu rühmaga arvestama. Kui sulle ka keegi ei meeldinud, tuli temaga ikkagi koostööd teha.”

EESTI PARIM VÕISTKONNASPORTLANE

Nii arenes tolerantsus, mis on oluline ka sõudmises. “Sõudmise juurde jäin pidama. Treener oli eriline entusiast ja mulle sai selgeks, et oluline on distsipliin. Meeskonnaga treenides ei saanud teisi alt vedada. Lihtsalt laiskusest trennist loobuda ei olnud võimalik, see oleks häirinud kõigi treeningut,” selgitab Endrekson.

Ka ajakirjandus on kiitnud Tõnu Endreksoni oskust sõudekaaslastega läbi saada. Temaga koos olümpiahõbeda võitnud Jüri Jaanson on ajakirjanikele öelnud, et Endrekson on vend, kes ei lähe kunagi nugade peale. Ka on Tõnu Endrekson ainus sportlane, kes on mitmeid kordi kroonitud Eesti parimaks võistkonnasportlaseks. Suure tõenäosusega pärjatakse olümpiahõbe selle tiitliga tänavugi.

Parimateks nimetatakse ikka neid, kes on rahvusvahelistel võistlustel Eestit väärilt esindanud. Tõnu Endrekson kinnitab, et kodust eemal olles ei unusta ta hetkekski, millist rahvast esindab ja kus on tema kodumaa. Ehkki sõudmise treenimise võimalused pole Eestis soojemate maadega võrreldes ideaalsed, ei taha noor sportlane Eestist lahkuda. Ta hindab oma kodu, armastab lähedasi ja kiidab naist, kes on alati olnud tegemistes toeks. Tõnu Endrekson lubab, et edaspidi teeb ta rohkem kompromisse kodu ja spordi vahel. Ning kui suur sportlaskarjäär saab läbi, pühendub kindlasti uuesti aktiivselt ka Kaitseliidu tegevusse.

Kuid sportlasena maailmas Eestit esindades aitab ta üleilmse rahu tagamisele ehk enamgi kaasa kui lasketiirus lasketulemusi parandades. Nii andis kaitseväge juhataja kindralleitnant Ants Laaneots kaitseväge

Tõnu Endrekson usub, et oskus meeskonnaga arvestada sai talle kõige enne selgeks just Kaitseliidu tegevuses kaasa lüües. Foto: Rein Kilk

spordirühma kuuluvale kapral Tõnu Endreksonile kaitseväge eriteenete risti eduka esinemise eest Pekingis XXIX suveolümpiamängudel. Edu-

kalt sooritatud pingutuste eest on tänulik kaitseliitlasele Tõnu Endreksonile ka Kaitseliidu Pärnumaa malev ja Kaitseliit tervikuna. **KK!**

Valgamaa maleva taasloomise lugu sai kaante vahele

Kaitseliidu Valgamaa maleva 90. aastapäeva puhul koostas maleva propandapealik Vello Jaska raamatu “Taasloodud Kaitseliidu Valgamaa malev”. “Arhiivis materjali polnud. Esialgu tundus, et see on paljudes paikades laiali. Nii näis maleva ajaloo kokkukirjutamine peaaegu võimatu,” rääkis Jaska tööprotsessi algusest. Kui pilt hakkas selginema, leidis ta ka abistajaid, kellel oli Kaitseliidu taasloomine selgelt meeles. Kõige rohkem aitasid propandapealiku väitel Harri Tromp, Arvi Sock, Jaan Kroon ja Alfred Sild. Olulist tuge pakkus talle praegune malevapealik kapten Rein Luhaväli, samuti kogu maleva juhatus.

Kuigi raamat räägib taasloodud Kaitseliidu Valgamaa malevast, leidis autor, et vaja on alustada lühikokkuvõttega Valga maakonna kujunemisest. Ta lisas mõningaid seiku Kaitseliidu tekkeloost ja selle loomisest Valgamaal. Esmalt taastati Otepää, siis Valga ja Helme malevkond. Loogilise sammuna järgnes kolme malevkonna ühinemine Kaitseliidu Valgamaa malevaks 26. veebruaril 1991.

Vello Jaska räägib raamatus Valgamaa maleva pealikest, maleva tegevusest ja kaitseliitlastest. Kirjutatud ilmestavad fotod ja koopiad dokumentidest. “Olen tänulik AS Literole, kellelt on tehniline teostus, ja Valgamaalase toimetuse töötajale Kaido Kikkasele, kes minu kogutud materjali küljendas ja trükkivalmis seadis,” lausub Jaska. 18. novembril Sangastes Kaitseliidu 90. aastapäeva üritusel jagati raamatuid aktiivsematele kaitseliitlastele. **KK!**

KUTSE KAITSTA LÄHEDASI KOGU MAAILMAS.

ELU KUTSE.

MIS VÕIKS OLLA TÄHTSAM,
KUI KAITSTA NEID, KES END ISE
KAITSTA EI SUUDA? MIS VÕIKS OLLA
TÄHTSAM, KUI KAITSTA ELU EESTIS?

MITTE MISKI.

NII OLI JA ON JUST
SEE MINU ELU KUTSE.

EESTI KAITSEVÄGI
ESTONIAN DEFENCE FORCES

717 0800 WWW.ELUKUTSE.EE

Esimene “Must kotkas” lendas Räpinasse

Tekst: AARE LEPASTE, Kaitseliidu Põlva maleva propagandapealik

Mooste ja Põlva valla territooriumil peeti oktoobri lõpul esimest korda Kaitseliidu Põlva maleva lahingupaari patrullvõistlus “Must kotkas”. Põlva maleva nooreinstruktori veebel Vahur Ojametsa sõnul on märkimisväärne, et patrullvõistluse idee tuli vabatahtlikult kaitseliitlaselt nooremleitnant Allar Eesmaalt. “Maleva staap tagas ühepäevalise võistluse läbiviimisel logistilise toetuse, ülejäänuga tegelesid vabatahtlikud ja see on tervitatav,” lausus Ojamets.

MITTE HULLULT ERNALIK VÕISTLUS

Esimese võistluse, millest osavõtt jäi ehk loodetust kesisemaks, järel on selge, et “Must kotkas” leiab kindla koha maleva kalenderplaanis. “Tegemist ei ole hullult ernaliku võistlusega, vaid sellisega, mis nõuab

Rajal pidid võistlejad proovile panema nii oma sõdurioskused kui ka vastupidavuse.

Foto: Kaitseliidu Põlva malev

osalejatelt seinast seina teadmisi kõikvõimalikest valdkondadest ning osavust ja vastupidavust ülesannete täitmisel,” selgitas Ojamets. Patrullvõistluse teeb eriliseks veel

see, et võistlejate kohustusliku varustuse hulka ei kuulu lahingurelvad, mistõttu saavad osaleda needki, kel vanust vähevõitu või puudub relvaluba.

MÕNED MÕTTED SEoses MALEVATE ÜHISVÕISTLUSTEGA

Tekst: HEIKKI KIROTAR, Tallinna maleva Kalevi malevkonna kaitseliitlane

Põlva maleva patrullvõistluse kokkuvõttest jäi silma, et osalejaid oli vähem kui oodati. Sama juhtus ka oktoobri alguses veebel Alger Nurga korraldatud virulaste patrullvõistlusel “Paras paar”, kus ma vastutegevuses osalesin. See on kurb, sest korraldustegevuse maht on ju sisuliselt sama nii viie kui viieteistkümneme võistkonna osalemisel. Sellest lähtuvalt teen ettepaneku, et malevad võiksid oma tulevastele võistlustele, mis on ka teiste malevate võistlejatele avatud, Kaitse Kodus! reklaami teha. Seal võiks olla kirjas, mis toimub, kus toimub, millal toimub ja kelle käest lisateavet saada. Lisaks kontaktelefon, nimi ja meiliaadress. Iseenesest on ju vahva, kui malevatest teistesse malevatesse faksiga kutseid saadetakse, kuid selline faks jääb üldjuhul kusagile lauale kultuurikihti ega jõua huvilisteni. Kaitse Kodus! ilmunud informatsioon on aga kõigile lugejatele ühteviisi kättesaadav ning annab vabatahtlikele kaitseliitlastele võimaluse minna ja nõuda oma malevast võistlemise

minekuks toetust. Nii saame võistlustele uusi nägusid, aktiivsed kaitseliitlased saavad häid võitluskogemusi ja teiste malevatega mõõtu võtta. Võõrastega võistelda on huvitavam. Muidu käib asi kiiresti maha, sest oma malevas on võistlejaid piiratud hulk ja nende tase on hästi teada. Kui ikka sama meeskond paar aastat järjest võidab, kaob teistel huvi kiiresti. Rääkimata sellest, et ühisvõistlustel tekiavad otsekontaktid eri malevate inimeste vahel.

Teine teema on vastutegevus. Kui vähegi võimalik, peaksid korraldajad tellima selle kusagilt mujalt. Kui oma mehed teevad vastutegevust, jääb alati õhku kahtlus, et keegi on kellegi sõber ja siis neid mehi ei puudutata. “Parajal paaril” käisime Tallinnast vastutegevuses ja see oli kohalikele väga huvitav, sest me kohtlesime kõiki võrdselt, mingid tutvused ei maksnud. Ka oli väga huvitav vastutegevusel ja kui kutsutakse, püüame tuleval aastal uuesti minna. Seda soovitatakse kõigile. Mõne teise maleva luurerühm või täpsuslaskurid saaksid tundmatul maastikul tegutsemist harjutada ja pärast ei saa keegi väita, et Peeter ja Ants on koolivennad ja sellepärast vastutegevus Peetrit ei kottinud.

Ülesandeid oli kokku seitse: kauguste hindamine maastikul, takistusriba läbimine, kadunud sõduri otsimine miiniväljal, laskejooks, veetõkke ületamine, viktoriin ja pimedal ajal lahinglaskmine liikuvast sõidukist. Pärast kontrollpunktide läbimist pani umbes 30-kilomeetri pikkusele võistlustrassile punkti kahekilomeetrine lõpusprint.

“Enim elevust tekitasid veetõkke ületamine ja liikuvast sõidukist lahinglaskmine pimedal ajal. Selgituseks niipalju, et märklehti üritati tabada värvikuulimarkeritest ja see õnnestus vaid paaril korral. Pimedus, võistlejatele teadmatus kohas paiknevad sihtmärgid ja õõtsuv auto pole märgi tabamiseks just parimad tingimused,” rääkis Ojamets.

Veetakistuse ületamisel pidid võistlejad arvestama tugeva vastutegevusega ja seepärast õnnestus peaaegu pooltel lahingupaaridel saada sügisene karastav suplus. Ka laskejooksu hindasid võistlejad meelepäraseks, sest kellel käsi väärataski, sai miinuse siluda väledate jalgadega – lõppkokkuvõttes oli määrav aeg.

POSITIIVNE TAGASISIDE

Võistlusjärgses tagasisides andsid osalised valdavalt positiivseid hinnanguid. Eriti meelepäraseks peeti seda, et kontrollpunktidesse ei pidanud sisenema rangelt ettemääratud ajal. Negatiivsena märgiti tagasihoidlikku vastutegevust.

“Patrullivõistlusest “Must kotkas” saab kindlasti traditsioon ja loodetavasti on selle korraldamise taga jätkuvalt vabatahtlikud. Eeskätt ootame arvukamat osavõttu nii võistlejate poolel kui ka vastutegevuse organiseerimisel,” lausus Ojamets.

Esikoha saanud Räpina kaitseliitlaste võistkond Skaut (Kauri Kütt ja Andrei Svištš) viis kaasa rändkarika, et seda järgmisel aastal kaitsta, ning graveeringuga täägid. Teiseks tuli võistkond Laik (Aivar Härm ja Juho Mattus) ning kolmandaks Lõvid/Reks (Peeter Pau ja Rauno Arna), auhindadeks vastavalt taskulambid ja kompassid. Külalised Kaitseliidu Võru malevast tulid neljandaks. **KK!**

Tartus pandi linn lukku

**Tekst: TANEL MEIEL, leitnant,
Kaitseliidu Tartu maleva staabiülem**

Tartu tunnuslause on “Heade mõtete linn” ja see ju kohustab tegema midagi uut ja proovima esimesena seda, mida teised teinud ei ole.

IDEE SÜND

Vahetult enne pronksiööd ehk 2007. aasta aprillis tuli meil koos Lõuna Politseiprefektuuri Tartu politseiosakonna ülemkomissari Indrek Koe metsaga mõte korraldada Tartus Kaitseliidu ja politsei ühisõppus. Suuremahulise koostööõppuse idee sündis kahe jõustruktuuri iga-aastase koostöölepingu sõlmimisel. Tõdesime mõlemad vajadust süvendada kahe ametkonna koostööd ja leida tegevusele reaalse väljund.

Fotod: Taive Kuuse

Ajal, mil abipolitseinikest kaitsepolitseinikud alustasid kontrollpunktides oma tööd, pidas õppuse pressitalitus politseimajas plaani, kes kuhu kontrollpunkti ajakirjanikke saadab.

Õppuse tegevuse käivitamise aluseks oli teoreetiline olukord, mis nõudnuks Tartu linna välisperimeetri kontrolli alla võtmist mehitud kontrollpunktidega linna sisenevatel maanteedel. Stsenariumi koostamisel kujunes selleks ohuhoiatus, et Tartusse on oodata ohtliku radioaktiivse aine jõudmist. Õppuse edasise kavandamise käigus leidsime, et linna sulgejaile tuleb püstitada erinevaid ülesandeid, et tegevus kontrollpunktides ei oleks liiga ühekülgne, ja kutsuda ühisõppusele ka teisi ametkondi.

Õppuse "Tartu lukku" kuvand oli sündinud. Ei olnud vaid selge, kuidas reageerib sellisele jõudemonstratsioonile üldsus. Koostööõppuse lõplik visioon nägi ette kasutada võimalikult palju partnereid. Neid osaleski 21. On hea meel tõdeda, et kõik osaleda lubanud partnerid pidasid sõna. Ehk on tõesti tegemist Tartu vaimuga?

AJASTUS JA AEG

Olulise osa "Tartu lukku" kordaminekul saab ilmselt kirjutada õnnestunud ajastuse arvele. Pärast pronksiööd kadus kartus, et reageerime üle ja jõu näitamine on põhjendamatu. Pronksiöö näitas, kui vajalik on harjutada käitumist ja koostööd kriisilukorras. Kui pronksiöö kombel jooksult tegevusse lülitumine oli kõige raskem väljaõppeviis, siis "Tartu lukku" ettevalmistamiseks sai varutud enam kui aasta. Julgen öelda, et ega lühema ajaga olegi võimalik tagada kõikide koostööpartnerite täisvää-

tuslik osalemine ja nende erisuste arvestamine.

Ei ole kaduvat asja kui ohutunne. Ja kergesti võib kinnistuda arvamus, et kõik on korras. Pärast pronksiööd olid kõik ametkonnad ja kohalik omavalitsus koostööpartnerid igati toetamas ning väljendasid oma tahet väga selgelt. Ja kui poole aasta möödudes oligi ehk kiirreageerimisvalmidus juba raugemas, siis pärast Gruusias juhtunud olid teelt kadunud kõik tõkked ning õppusel viidi ellu kogu ettevalmistustöö käigus kokkulepitu. "Tartu lukku" saab kirjutada Kaitseväe Tartu maleva ajalukku kui äärmiselt hästi ajastatud ja meelde jääva õppuse.

PLANEERIMISKOGEMUSED

Õppuse planeerimisel lähtusime kõige lihtsamatest võimalikest alustest. Kaitseväe ei kasutanud suheldes partneritega kaitseväge staabitöö protseduure ega formaate, vaid hoidsime kavandatavat lihtsas võtmes ja sõnastuses. Sama tegid ka kõik teised ametkonnad ning selline lahendus tagas kõikidele arusaadava selgituse ja vajalikud planeerimise alused.

Õppuse eesmärkide saavutamiseks on tähtis kohe alguses välja selgitada kõikide koostööpartnerite võimekus ja vajadused. Mängureeglites kokkuleppimine tagab, et kellelegi poleks pandud ülesandeid, mida ta ei suuda rahuldavalt täita.

Tutvumine üksteise võimekustega oli ka õppuse üks alaeesmärke.

Planeerimisel ja nõupidamistel tuleb valmis olla, et erinevate ametkondade võimekus koostööpartneritega arvestada on erinev. On ju ametkonnad omal alal professionaalid ja kui nende põhitegevuse kaasatakse veel keegi, võib see olla võimaliku konflikti alge. "Tartu lukku" planeerimisel püüdsime Kaitseväe osas kasutada võimalikult palju ära kohalike funktsioonid. Kogemused on näidanud, et üleriigilise kriisi ajal on mujalt abi ootamine liiga riskantne ja aeganõudev. Seetõttu täitsime õppusel enamiku juhtpositsioonil olevatest ametikohtadest oma maleva liikmetega.

Väga heaks kujunes koostöö Eesti Reservohvitseride Kogu Tartu osakonnaga. Eriti tuntav on nende suur võimekus tsiviil-militaarkoostöö (CIMIC) ja teavitusmeeskonna kaasamisel.

Hea tagasiside ja suure panuse õnnestumisele andis õppuse läbimängimine Kaitseväge Ühendatud Õppeasutuste matkekeskuses. See oli selge aja ja ressursi võit. Polnud vaja aja- ja ressursiplaneeringutele kinnituse saamiseks sõita läbi kogu õppuse ala ja et matke kokkuvõtte salvestati andmekandjale, oli see väga väärtuslik ja ilmekas abimaterjal õppuse ettevalmistuste tutvustamisel. Matkekeskuses läbi mängitud õppus andis meile kätte

Valga maanteel Lukoili tankla lähedal peeti kinni diiselmootoriga autod, et kontrollida kütuse sihipärast kasutamist.

ajalised piirangud, mis jäid kehtima ka õppuse käigus.

KOOSTÖÖ VÕIMALIKKUS

Õppuse planeerimise käigus tekkis mõte kaasata teisi ühiskondlike organisatsioone. Tõuke sellise koostöö otsimiseks saime kindralleitnant Ants Laaneotsa paari aasta tagusest kõnest, kus ta sõnastas mõtte, et igas linnas ja külas on olemas maa-kaitsereserv: kui riik langeb kriisi, liitub vabatahtlikesse üksustesse koos kaitseliitlasega ka nende sõpru, kes muidu ei kuulu organisatsiooni. Tartus on võimalik seda reservi isegi hinnata, sest siin on arvestavaks jõuks organiseerunud üliõpilased.

Koostöö üliõpilasorganisatsioonidega ei ole Kaitseliidu Tartu malevale tundmatu, rajaneb ju Akadeemilise malevkonna töökorraldus paljuski suhtlusel korporatsioonide ja seltsidega. “Tartu lukku” planeerimise käigus jõudsi arusaamisele, et Tartu maleval on vaja sõlmida koostööleping üliõpilasorganisatsioonidega, mille alusel tulevad nad kriisiolukorras malevale oma infrastruktuuri ja liikmeskonnaga appi. Üldsusele piisaks teadmisest, et kui riigis midagi juhtub ja tahad aidata, võid astuda sisse mõnda üliõpilasorganisatsiooni hoonesse, kus juba istub vormis mees ja paneb vabatahtlike kirja.

Eelmainitud mõtete väljenduseks oli ka motoklubide kaasamine. Koostöö võimalikkust motoklubidega näitas juba pronksiöö, mil

Kaitseliit oli nn katusorganisatsiooniks korra tagamiseks abi pakkunud organiseerunud motomeestele. Mootorrattureid kasutati motokulleritena ja leiti vastus küsimusele, millega saavad kullerid linnas kõige kiiremini liikuda.

Kui keegi Eestis tahab korrata linna sulgemist, on kindlasti üheks edu pandiks koostöö kohaliku omavalitsusega. Tartu puhul saame rääkida koostööst linnaga ainult ülivõrdes. Linn eesotsas kriisikomisjoni ja linnapeaga toetas õppuse ideed algusest peale. Parimaks näiteks on linnavalitsuse 145 000 krooni suurune toetus õppuse läbiviimiseks. Selle eest soetat materjale ja tarvikuid, mida on võimalik kasutada ka reaalses kriisis (liiklust piiravad märgid, suunavad tahvlid jne).

JUHTIMINE

Koostööõppusel, kus on palju partnereid ja ulatuslik õppuseala, on võimalik kasutada üksnes sellist juhtimisahelat, mis on kõigile arusaadav. Õppuse planeerimise algetapis sai selgeks, et politsei seisukohalt ei ole tegemist mitte niivõrd õppuse, kuivõrd rutiinse igapäevatööga. Juurde õpitakse vaid uute partneritega koostegutsemist. Õppuse kirjelduses kasutasimegi määratlust, et “Tartu lukku” on politseioperatsioon, kus teised partnerid on toetavas funktsioonis. Vastavalt sellele määratlusele juhtis kogu tegevust kohalik politsei, kelle juhtimiskeskusesse lisati koostööpartnerite esindajad ja nii moodustus ühendstaap.

Paljudele oli selline juhtimine juba tuttav, sest pronksiöö tegutseti samalaadselt. Osalemine sellises juhtimisahelas annab väga hea ülevaate kohalike jõustruktuuride tööst ja eripärast, kuid ei piira ega sega oma juhtimisprotseduuride täideviimist.

Õppuse käigus paigaldati Tartusse sisenevatele suurematele magistraalidele ja tänavatele kokku üks-teist kontrollpunkti ning Emajõele üks. Mõnes punktis tegutsesid lisaks politsei ja Kaitseliidu allüksustele Maksu- ja Tolliameti mobiilne meeskond ning Päästeameti ja veterinaarteenistuse esindajad. Sellised mitme partneritega punktid olid parimaks tõestuseks, et lihtne ja arusaadav juhtimisahel töötab.

Õnnestunuks saab pidada ka koostööd teiste Lõuna kaitseringkonna malevatega. Võrumaa ja Valgamaa malev osalesid kontrollpunktide töös kuni jaosuruse allüksusega. Teiste malevate sissetoomine tulenes soovist kaasata õppusele reaalne reserv, mis paneb lisäülesanded allüksuse juhtimisele: kus saadakse kokku, kes annab ülevaate, kus antakse käsk, täiendava koosseisu lisamine logistilisse tagamisse jne.

Et veenduda õppuse õnnestumises, on alati vaja kriitilist tagasidet. Konstruktiivse hinnangu saamiseks kasutasime õppusel hindajategruppi. Kaasatud olid kaitsevägi, Kaitseliidu peastaap ja mõne teise maleva esindajad. Saamaks tagasisidet malevat huvitavatest teemadest, koostasime hindamislehe, mis koos hindajate kokkuvõttega annab ülevaate eesmärkide täitmisest. Lisaks kaitseväge hindajatele osalesid ka teiste siseministeeriumi ametkondade hindajad. Õppuse lõplik kokkuvõtte valmib novembri lõpuks ja sisaldab kõikide osapoolte tagasisidet.

MEEDIA

Õppuse eraldi osaks saab pidada meediaoperatsioone. Linnaelanike teavitamist õppusest ning neid puudutavate võimalike piirangute ja ebaseadmislike tegevustest tutvustamist alustati juba viis kuud enne “Tartu lukku” algust. Eelseisvast õppusest teavitati kohaliku meedia kaudu

ka vahetult enne õppust. Kuid egas roolijoodik lehte loe. Kahes kontrollpunktis viidi rutiinse liikluskontrolli käigus läbi ka politseioperatsioon “Kõik puhuvad”, mille käigus kontrolliti enam kui 1200 sõidukijuhti, kellest kümnel tuvastati juove.

Me ei kasutanud õppusel ühtset CIMIC ja teabeohvitseride meeskonda, vaid jagasime selle kolmeks: meediagrupiks, vaatlejatega tegelevaks allüksuseks ja CIMIC meeskonnaks. Suure mahuga õppustel on alati juhused, et mingil hetkel on vaja kogu CIMIC meeskonda kaasata ja siis ei ole piisavalt koosseisu, et tagada kõikide funktsioonide jätkamine. Meie võte oli edukas. Eri-nevate olukordade eskaleerumisel olid kõik meeskonnad võimelised täitma oma ülesandeid ja kõigile oli tagatud sisemine reserv.

Erilist rõhku sai pööratud osalejate identifitseerimisele ja suhtlemisele meediaga. Lisaks osalejate ID-kaartidele koostati ja valmistati igapähele

käitumisjuhend meediaga (ROE = *Rules of Engagement*), mida on võimalik kasutada ka edaspidi.

KOKKUVÕTTEKS

10. ja 11. oktoobril korraldatud koostööõppusel “Tartu lukku” osales üle 300 kaitseliitlase, 70 politseiniku ja hulgaliselt teisi koostööpartnereid. Õppuse ajastus oli õnnestunud ning kohalike jõustruktuuride ja omavalitsuse meelestatust positiivne. Püstitatud eesmärgid said täidetud. Tähtsaim järeldus on, et Tartu on linn, kus on võimalik kõikide jõustruktuuride koostöö.

Esmapäeval võib tunduda, et õppuse lühiajalisus (tegutseid ju kontrollpunktid linna sissesõiduteedel vaid neli tundi) ei ole piisav hinnangu andmiseks. Arvan siiski, et tähtis ei ole tegevusaeg, vaid planeerimise ja ettevalmistuse põhjalikkus. Kogemused, mida Kaitseliidu Tartu malev sai pronksiööl ning koostööõppustel “Ülikool lukku” ja “Tartu

lukku”, süvendavad teadmist, et vajadusel on kodulinn alati kaitstud ja selle kaitsmine koos partneritega ei ole midagi uut.

Kindlasti oli õppusel osalemine uudseks kogemuseks ka kaitseliitlastele, kes olid välja kistud oma-seks saanud keskkonnast metsast ja lahinguolukorra imitatsiooni ei olnudki. Kuigi see oli linnaoludes peetud tsiviilõppus, harjutati selle käigus siiski häirekava, formeerimist, logistilist toetust ja operatiivjuhtimist. Kokkuvõttes saadi positiivne vastus õppuse planeerimisel tekkinud küsimusele, kas kriisiolukorra lahendamisel on võimalik koostöös teiste jõustruktuuridega rakendada sõjaväelist juhtimisdistipliini.

Parim tänu õppuse planeerijatele on näha oma ideede teostumist ja rahulolu osalejate silmis. Lõputseremoonial Tartu Raekoja platsil linnapea Urmas Kruuse tänusõnu kuulates ei olnud märgata ühtki tüdinud ega ärritunud inimest. **KK!**

Muljeid koostööõppuselt “Tartu lukku”

Mööda õppuse punkte sõitsid ja muljeid jagasid **Dein-Tom Tõnsing** Kaitseliidu peastaabi avalike suhete osakonnast ja Tartu maleva kaitseliitlane **Kalle Jagula**

Kaitseliidu Tartu maleva Lehola tänava tagalabaasi on 11. oktoobri esimesteks minutiteks kogunenud tähelepanuväärne hulk kaitseliitlasi. “Mis siis nüüd lahti on?” imestab vanem härrasmees, kes jälgib oma hoovist kaitseliitlaste kogunemist. “Kas sõda on lahti?” “Kõik on korras,” vastab talle üks keskealine kaitseliitlane, “võite rahus magama minna!” Vanahärra jälgib siiski veel mõnda aega, mis tema koduvärava taga toimub, kuid lõpuks lahkub majja ja peagi kutsuvad ka tuled tema toas. Kaitseliitlaste tegevus aga alles algab.

KÕHT TÄIS JA SAAPAD LÄIKIMA

Lehola tänava baasi hoovil kasvab kaitseliitlaste järjekord aga üha pikemaks. Kõik seisavad kannatlikult ja ootavad, et oma kohalolek registreerida. Järjekorras käib arutelu eelseis-

va öö ja päeva üle. Seame ennastki saba lõppu. Registreerimislaua juures võtab meid vastu kena noor neiu, kellele ulatame oma ID-kaardi. Nimed pannakse kirja ja saame plastikust osalejakaardid. Kaarte on kaks: üks näitab, et tegu on õppustel osalejaga, teine on aga juhistega, kuidas käituda, kui peaks olema vaja suhelda ajakirjandusega. Just see teine kaart pakub paljudele kõneainet ja leitakse, et see on üks tarvilik asi.

Hoovi peal pakuvad naiskodukaitsjad välikateldest sooja teed ja puljongit ning viineripirukaid. Ka siin tekib järjekord, sest enne õppusi tuleb keha kinnitada, et lõpuni reipalt vastu pidada. Hoovi keskel on sisse seatud “piibuplats”. Et paremini massi sulanduda, paneme ka meie suitsu ette ja teeme osavõtlikku näo pähe. Endale ootamatult avastame, et on möödunud juba kaks tundi.

Kaitseliitlasi hakatakse üles rivistama, moodustatakse avatud karree. Platsi keskele on paigutatud suur Tartu ja selle ümbruse kaart, millele seatakse lisavalgustust. Äkki jääb kõik vaikseks. Kaardi ette astuvad staabi liikmed ja reakoosseisule loetakse ette NATO standardi kohane õppuse käsk. Lisaks jagatakse juhiseid ohutuse tagamiseks ja korraldatakse üle põhimõtted meediaga suhtlemisel. Kui kõik selge, kogunevad üksused oma ülemate juurde, et kõik veel kord üle korrata. Ühe üksuse ülem juhhib oma liikmete tähelepanu korrektsele välimusele, mh toonitades, et jalanõud tuleb korralikult läikima viksida. Juba liiguvadki liikmed “piibutoa” poole, kus haaratakse harja ja viksi järele ning algab suur sapapuhastus. Seame sammud samuti sinnapoole ja hoolitseme ka oma jalatsite eest, ise silmanurgast piiludes, kas ikka saa-

Räpina maanteel olid kontrollpunktis lisaks politseinikele ja kaitseliitlastest abipolitseinikele ka veterinaarteenistuse ja Päästeameti esindajad, et harjutada autode veermiku desinfitseerimist.

Emajõel asunud kontrollpunktis näidati linnarahvale lisaks kaitseliitlaste dessantpaatidele ka politseikaatrit.

me saavad sama läikivaks kui meid ümbritsevatel kaitseliitlastel.

VAHIPOSTID MAANTEE ÄÄRES

Mõnda aega jätkub üleüldine ootus. Kella nelja paiku varahommikul hakkavad üksused sättima end Unimogidesse, et sõita kontrollpunktidesse. Läheme oma auto juurde. Lepime kokku, et niipea, kui mõni sõiduk hoovist väljub, haagime enast sappa ja sõidame järele.

Kell 4.40 väljubki järjekordne veok kaitseliitlastega ja me sõidame neile järele. Autokastis istuvad kaitseliitlased jälgivad meie sõidukit ja tõenäoliselt mõtlevad, miks me neid jälitame. Kümnekonna minuti pärast jääme pidama Tartu-Valga maanteel paar kilomeetrit linnast väljas Lukoili tankla juures. Tutvustame ennast üksuse ülemale, mille peale viib ta meid kurssi üksuse ülesannetega. Esialgu on üksus ootel, kuni saabub politsei, kes hakkab tegevust koordineerima. Osa üksusest lubatakse tanklasse kohvi järele minna, teie osa jääb auto juurde kannatlikult ootama. Möödasõitvatest autodest kiikavad uudishimulikud silmapaarid tankla poole: ikkagi harjumatu näha niipalju laigulistest riietes helkurvestidega tegelasi kogunemas.

Kell 5.20 oleme jõudnud Tartu-Viljandi maantee äärde mõnisada meetrit linnapiirist. Teeäärse kuu-seheki taha püstitab osa üksuse liikmeid välitelki, teised piiravad seda lindiga – luuakse puhkeala. Läheduses istub kokkupandaval toolil tähtsa näoga kaitseliitlane Ernst Tun-

gel, kes hoiab toimuval silma peal ja tunneb huvi, millal katel toiduga saabub – ei saa ju lasta meestel nälga surra. Mehed naeravad ja jätkavad ettevalmistusi. Omalt poolt lubame katla kohe nende poole tee saata, kui seda kuskil liikumas näeme.

ABIPOLITSEINIKUD OSUTUVAD JUBA VAJALIKUKS

Läheduses asuvas bussipeatuses hakkab silma sõiduauto, mille ümber käib tihe sagimine. Keegi tuiگرداب päris sõiduteel, teised püüavad teda sealt aga ära tirida. Otsustame Tungeli ja mõnede tema üksuslastega vaatama minna. Kamp purjus noormehi on väga imestunud, kui kümnekond abipolitseiniku vestides kaitseliitlast nende poole liigub. Selgub, et üks noormees seltskonnast on liiga palju vägijooki on tarvitanud ja ei taha nüüd koju minna. Väike vestlus noormehiga ja ta otsustab siiski autosse pugeda. Veendume, et roolis istuv neiu on kaine, ja soovime head teed.

Kell 6 leiame Tartu-Tallinna maanteel Tiksoja juures järgmise üksuse. Et nemadki alles politseinike saabumist ootavad, vestleme veidi ja sõidame edasi.

Kell 6.35 oleme Tartu-Jõgeva maanteel umbes 6 km kaugusel linnapiirist asub järjekordne kontrollpost. Siia on politseinikud juba kohale jõudnud, nende ümber koondunud kaitseliitlased kuuluvad hoolikalt

instruktaaži. Jagatakse ülesandeid. Väljas on kottpime, kuid helkurvestides kaitseliitlastest abipolitseinikud on lähenevatele autodele hästi näha. Enam pole palju aega hetkeni, mil Tartu pannakse “lukku”.

Viis minutit ette seitset jõuame Tartu-Narva maantee kontrollpunkti. Siin on puhkeala juba loodud, paigutatakse veel viimaseid liiklusmärke. Politsei on juba ammu kohal ja osalejad instrueeritud. Kaitseliitlased on heas tujus, mööduvaid autosid silmitsedes leiavad nad, et “näe, sai veel sisse lipsatud, aga kohe paneme tee kinni, proovigu siis veel siit mööda tuhiseda”. Saame positiivset energiat ja vahepeal kimbutama hakanud uni on kadunud.

TARTU LÄHEBKI “LUKKU”

Järgmisse punkti jõudmiseks sõidame läbi linna. Vahepeal teeme peatuse ühes Tartu tanklas. Et oleme vormis, pöördub meie poole õppustega hästi kursis olev noormees, küsides: “Kas Tartu on juba lukku pandud, kas linnast ikka välja saab, või oleme sunnitud ootama, kuni õppus läbi?” Rahustame teda, et sõitku rahuga, välja saab ikka.

Pool kaheksa jõuame linna piirile Rõõmu teel. Kaitseliitlased ja politseinikud on tee oma kontrolli alla võtnud. Et siitkaudu väga palju autosid ei sõida, on aega kontrollimiseks rohkem. Äsja saabunud punasele Audile saab osaks põhja-

Kaarte on kaks: üks näitab, et tegu on õppustel osalejaga, teine on aga juhustega, kuidas käituda, kui peaks olema vaja suhelda ajakirjandusega.

Fotod: Taive Kuuse

lik ülevaatus. “Palun avage pagasiruum?” kõlab sõbralikult, kuid otusekindlalt ühe kaitseliitlase suust. Juht näitab, nagu kord ja kohus kõik ette, politseinik kontrollib juhi ja auto dokumente. “Kõik korras, võite edasi sõita,” teatab ta.

Kell 8.10 oleme juba Tartu-Räpina maanteel. Siin on liiklus keskmise tihedusega, kontroll töötab nagu kellavärk. Juba on tabatud ka üks kiiruseületaja. Kontroll on põhjalik ning kaitseliitlaste ja politsei-ametnike koostöö tundub sujuvat ülihästi. Niisama sisse ei pääse ka saabunud liinibuss. Kiirelt ja professionaalselt teostatakse vajalikud toimingud, bussis olevad inimesed suruvad oma näod vastu akent ja uudistavad väljas toimuvat.

OLUKORD ON KONTROLLI ALL

Poole üheksa paiku tutvume Ihas-te lähedal asuva punkti tööga. Siin ollakse tõsiste nägudega, meie saabumisest ei lasta end segada. Äsja saabunud vanahärra jalgrattal peatatakse ja pannakse puhuma alkomeetrisse: teatavasti ei tohi alkoholi jooobes ka jalgratast juhtida. “Olukord on meil kontrolli all,” kiidavad abipolitseinikest kaitseliitlased, kui asume taas teele.

KAITSELIITLASED KUI PROFID

Üheksa paiku oleme jõudnud Põlva maanteele Ülenurmele, kus kontrollpunkti läheduses käivad ka teetööd. Piki sõiduteed on moo-

dustatud spaleer politseinikest ja kaitseliitlastest – ikka selleks, et kontroll oleks tõhusam ja selle läbiviimine kiirem. Ülima põhjalikkusega kontrollitakse vahtkustutite ja muu kohustusliku varustuse olemasolu. Üks naispolitseinik on kaitseliitlaste põhjalikkusest heas mõttes lausa üllatunud. Arvestades nädalavahetuse hommikust kella-aega on liikvel üsna ohtralt sõidukeid, niisama seismiseks pole siin aega kellelgi.

Liigume edasi lähedalasuvasse kontrollpunkti Tartu-Võru maanteel. Siin on teel veelgi pikem rida kontrollijaid. Kaitseliitlastest abipolitseinikud viipavad kätega, et autod edasi liiguksid, mitte esimese kontrollija juurde kohe pidama ei jääks. Töökorraldus on hästi organiseeritud, jääb mulje, nagu tavaelus muud tööd tegevad kaitseliitlased töötaksidki iga päev politseinikega koos, sest oma oskustelt nad alla ei paista jäävat. Ju oli politseipoolne instruktaaz enne operatsiooni algust põhjalik ja hästi arusaadav.

Et Tartule on ring peale tehtud, aga ühisoperatsioon veel kestab, otsustame minna veel kord Viljandi maanteele, et tutvuda ka seal toimuvaga, sest esmakordsel külastusel käisid seal alles ettevalmistused. Poole kümne paiku oleme kohal ja märkame, et jagatakse sooja teed. Osavõttlikult astume ligi ja laseme seda ka

Emajõel mängiti linnarahva röömuks näitlikult läbi ka “kurjamite” kinnivõtmise operatsioon.

endale pakkuda. Ka siin on märgata autorivi, mida ei saa siiski järjekorras nimetada. Silma hakkavad telekaamerad: rahvusringhääling on jäädvustamas uudislugu. Töö käib täie hooga ja hoolimata magamata ööst ei ole märgata ühtegi unist nägu.

“KURJAM” PÜÜTAKSE KINNI

Viimaseks otsustame taas külastada Tartu-Tallinna maanteel asuvat Tiksoja kontrollposti, kus peaks olema kõige tihedam liiklus. Jõuame sinna kella kümne paiku. Kontrollijate rivi on õige pikk, selle alguses on veel paar kaitseliitlast, kes jagavad autojuhtidele infomaterjale toimuva operatsiooni kohta. Lisaks tavapolitseinikele on siin kaasatud ka politsei koerajuhid, kelle hoolealused samuti innukalt oma tööülesandeid täidavad. Peagi avastatakse ühest autost ka õppuse korraldajate poolt organiseeritud “kurjamid”, järgneb põhjalik kontroll. Välismaise numbrimärgiga sõiduki ümber sagib nii politseinikke koos koertega kui ka abipolitseinikest kaitseliitlasi. Kui tuleb ilmsiks, et “kurjamil” on õppuste vaateleja kaart, saab selgeks, et omade poolt korraldatud sabotöör on paljastatud. Lisaks peetakse kinni üks väikebuss, mis veab kahtlase

ainega tunne, ja kuulda on, et mõni hetk tagasi avastati ka narkokahtlusega seltskond.

Tallinna maanteel on kahtlemata kõige rohkem tööd, kuid kvaliteet on ülesannete kõrgusel. Kell saab üksteist ja ühisoperatsiooni lõpetamiseks suunduvad kõik Raekoja platsile, kus kohalviibijate seas on ka Tartu linnapea Urmas Kruuse. Tunnen huvi, kuidas tema ettevõtmisega rahule jäi. Juba linnapea silmist võib välja lugeda rahuolu, kui ta ütleb, kui uhke ta on, et Tartus on nii palju aktiivseid linnakodanikest kaitseliitlasi, kelle peale alati võib loota. *KK*

Esimene päev Kaitseliidus ehk

Kuidas ma Erna võitjatega rinnuni vees sumpasin

Tekst: ALO AASMA,
Kaitseliidu Järva malev
Fotod: SULEV EINMA

Elu on täis üllatusi ja ootamatusi. Üks selline päev oli oktoobrikuu viimane reede, mil läksin värske Kaitseliidu Järva maleva liikmena staapi oma vormi kätte saama, kuid tulin sealt koju tagasi teadmiselega, et 14 tunni pärast pean koos varustusega olema patrullvõistluse stardis. Ja sellest ootamatusest oleks nagu elu esimese võistluse jaoks veel vähe olnud, sest lisaks sattusin ühte meeskonda Erna retke võitnud meestega. Olgu selgituseks öeldud, et 31. oktoobrist 1.

novembrini peeti marsruudil Piiu-metsa-Liivamäe-Änari-Türi-Kihli-Kolu-Piiu-metsa maha Kaitseliidu Järva maleva patrullvõistlus "Sügis 2008".

KUIVA JALAGA EI PÄÄSENUD

Tõele au andes oli võistlushommikul oma tulevaste seikluskaaslastega esimest korda kohtudes veidi kõhe olla, sest võistkonda kuulunud Urmas Kõonurmel, Indrek Reismanil ja Rainer Hanschmidtil (kes kõik osa võtnud mitmetest patrullvõistlustest, katsunud jõudu ka välismaal ja võitnud Erna retkegi) tundus võistluseks viimaste ettevalmistuste tegemine kuidagi eriti ladusalt minema.

Paistis, et 24-tunniseks metsasvõimimiseks ettevalmistumine on neile justkui hommikune hambape-su, mis ei nõua mingit pingutust. Erinevalt minust, kes ma püüdsin paaniliselt meenutada, kuhu olin pressinud rakmetes sooja aluspesu, hambapasta ja tagavarasärgid ja -sokid (äkki läheb vaja) ning neli 100-liitrist kilekotti (äkki kolm esimest lähevad ikka katki?). Lõpuks

ei läinud neist muidugi midagi vaja, isegi pool toidumoonna jäi alles (kui mitte rohkem).

Poolesaja kilomeetri pikkusele rännakule, mis täis erinevaid ülesandeid, takistusi, raskusi ja vastuluure, startis üheksa võistkonda, kes kõik õnnelikult järgmisel hommikul ka finišisse jõudsid. Juba võistluse esimestel kilomeetritel sai selgeks, et jalutuskäiguks pehmel metsasambal lootusi hellitada ei tasu – kuhu iganes jalg

ka ei astunud, oli vesi kohe rõõmsasti saabastesse tungimas. Ja kui esialgu õnnestus üle vesise luha liikudes mättalt mättale hüpata, siis pä-

rast sisuliselt lausvee all oleva raiesmiku läbimist kadus viimne lootus kuiva jalaga pääseda. Läks trumm, mingi ka pulgad!

Igas kontrollpunktis, kuhu jõudmiseks jäi üleujutatud tee tõttu üsna napilt aega, oli võistkondadel vaja täita ka ülesandeid, nagu esmaabi andmine avariipaigas, luureülesanne, auto

lohistamine miiniväljal, täisvarustuses takistusraja läbimine ning miini tassimine, värvikuulimäng ja jahirelvadest laskmine, pimedas erinevate relvade kokkupanek, raudteerelsside vahe mõõtmine, sõnumi dešifreerimine, miinivälja ületamine, silmaga kauguste hindamine, noa loopimine, metsast laskemoona leidmine, lahinguvarustuse ja mereväe auastmete tundmine ning lõpuks rampväsinuna kandraamiga spurt võistluse lõpp-punkti.

VEETAKISTUS, MIS PANI MÕTLEMA

24-tunnise võistlusmaratoni üks raskemaid hetki ootas võistkondi ees veidi enne südaööd, kui Kihli karjääril tuli liikuda kontrollpunkti, kus lisaks kolme ülesande täitmisele oli lootust näha elavat tuld ja midagi räägiti koguni soojast supist. Kui seni oli säärteni vees sumpamine saanud rännaku peaaegu loomulikuks osaks, siis eesootav pani isegi minu kogenud võistkonnakaaslased hetkeks retke läbimise eesmärkide üle sügavamalt mõtlema. Nimelt oli kontrollpunkti jõudmiseks vaja ületada silmini vett täis kuivenduskraav, mille äärde oli meie pärale

Esmaabiülesandes tuli lahenda liiklusõnnetusejärgne olukord.

Hetk veel ja olen keset ülesande täitmist kummuli karjäärivees, edasised sammud on kuidagi loiid.

jõudmise hetkeks paar meeskonda juba toppama jäänud.

Üks võistkond oli läinud võssa müttama ja kuivanud kaske langetama, et selle abil kraavist üle saada, kuid selle teadasaamine ei peatanud minu võistkonnakaaslast Urmas Kõonurme vettinud rontide abil kiiremat otseteed üle kraavi otsimast. Seekord see ka õnnestus ja leitud tee aitas kõik kolm võistkonda veetakistusest vaid vesiste mälestusega üle. Ju mängis tema entusiasmis rolli ka teadmine, õigemini tundmus, et ega vette kukkudes palju hullemaks enam minna saa, sest just enne eelmist kontrollpunkti oli tal õnnestunud esimesena eelmist kraavi ületades selgeks teha, et “jah, tõesti, see oli mäda puu, millele enast toetama ei oleks pidanud”.

Seejärel ootas taas läbimärg mets ja et olime ajagraafikust niigi maas, tuli sättida paika asimuut ning minna otse läbi okste, üle kändude ja mätaste ning loomulikult ka läbi vee. Ent edasi sai minna vaid endiste kuivenduskraavideni, mis sügiseste vihmade tõttu olid paisunud tõsisteks jõgedeks, ning nende ületamiseks tuli loota vaid suurele õnnele, mis sedapuhku ka ühe vees lebava puutüve kujul

gas kontrollpunktis, kuhu jõudmiseks jäi üleujutatud tee tõttu üsna napilt aega, oli võistkondadel vaja täita ka ülesandeid.

meile naeratas. Paistis, nagu oleks suurim katsumus möödunud, sest kaardi järgi tuli edasi minna vaid üle loopealse otse sõiduteeni, ent...

Kui senised kraaviületused olid enamikule tänu kusagil vedelenud rohkem või vähem mädanenud palgijuppidele lõppenud vaid hetkelise vetteastumise ja põlvini märjakssaamisega, siis loopealsel üllatas meid kottpimedas silmini vett täis kuivenduskraav, millest ei saanud üle ega ümber, vaid ainult läbi.

VEETAKISTUS, MIDA ÜLETADES TULI OLLA RINNUNI VEES

Kui seni pärines minu võistluse kõige märjem kogemus kontrollpunktist, kus tuli liivakarjääris joostes värvikuulidega erinevaid sihtmärke tabada ning kus ma suure hurraaga märklaua poole tormates kogemata kummuli karjääri kukkusin ja nabani märjaks sain, siis südaööl vaid taskulambi valgel rinnuni vees olles läbi kraavi sumpamine ületas senikogetu mitmekordselt. Eriti eredalt jäävad seda meenutama mõtted rakmetes olnud soojast pe-

KAITSELIIDU JÄRVA MALEVA PATRULLVÕISTLUSE TULEMUSED

Koht	Võistkond
I	Koeru rühm
II	Kirde kaitseringkonna võistkond
III	Tartu Sõjakooli võistkond

sust, kuivadest sokkidest ja vett silmini täis olevate saabaste tõttu eriti tõntsiks jääda tahtev samm.

Kraavi ületamine oli mitu võistkonda taas ühele maale aidanud ning tee järgmisesse kontrollpunkti, kus loodeti lõpuks ometi ka elavat tuld näha ja suppi süüa, kulges ühiselt. Lõõpimine teemal “101 naljajuttu kraaviületusest” saatis võistkondi kogu tee ning oli vist ainus asi, mis hoidis meeoleu üleval ja tõrjus kõrvale mõtteid, et mille kuradi pärast on mul vaja südaööl rinnuni vees sumbata.

MIDA VESI EI TEE, TEEB TULI

Laagripaika jõudes sai pärast kolme ülesande täitmist tõesti ka kuuma suppi ning hetkeks lõkke ääres vee saabastest välja kallata. Looduse stiihia tõttu oli aga ka lõke kiduravõitu ja ähvardas kogu aeg kustuda. Veidigi kuumust kiirgava lõkkeplatsi äärde otsustasime ka pikali heita, et enne öisele luureülesandele minemist natukenegi oma sokke-saapaid ja külmast kangeid ihuliikmeid soojendada.

Kuid ka lõkkeplatsil tabas võistkonda mitu tagasilööki: küll läksid meil kärssama lõkkele sooja asetatud saapad, küll põletasime neid päästes iseennast. Minugi saabaste tallad läksid tuleroaks (ju olid siis vähemalt kuivaks saanud) ja suutsin ka oma muidu igati korralikel sokkidel varbaosad ära põletada. Ja nagu tuleroaks läinud asjadest veel vähe oleks olnud, avastasime ühtäkki, et saabunud öökülm on võtnud selle viimasegi osa sokkidest, mis tuleroaks polnud läinud – need olid jäätunud.

Vaatamata tagasilöökidele suutsime võistlust jätkata, kuid siiski kolmekesi, sest Rainer Hanschmidti poolvigastatud põlv oli hakanud endast märku andma.

LUUREÜLESANDEL KÕIGEST KOLMEKESI

Niisiis pidime luureülesande poole sammuma kolmekesi. Luureülesande täitmiseks oli vaja vastuluure lauspatrullist kuidagi mööda hiilida ja teha kindlaks must miljon asja objektiks olnud silla kohta. Alates lõhkelangute asukohast kuni vee voolukiiruseni välja. Vastuluurele me märkamatuks siiski jääda ei suutnud ja teenisime ära taevasse lastud valgusraketide tähelepanu, mis sundis meid varahommikul kella viie paiku taas kord end kummuli viskama ja kraavipervelt varju otsima.

Et ajanappus pressis lõkke ääres saadud tagasilöökide ning vigastuste tõttu peale, tuli kahe viimase kontrollpunkti suunas liikuda võimalikult kiiresti. Varahommik metsas, kus tuli mitmeid tunde jutti julmalt vantsida, oli ka meeleolule üsna rüsum, sest organism oli harjunud tavapäraselt just sel ajal ärkama.

Lõpuks ometi jõudis kätte viimane kontrollpunkt, kus jäi täita veel vaid üks ülesanne – haarata kandraam ja võtta jooksujalul siht finiši poole Piiumetsa töökotta. Seal oli kogu seiklus 24 tundi tagasi ka alanud. Siinkirjutaja oma kahe lõpuni võistelnud kaaslasega Paide I võistkonnas pälvis kuuenda koha, sest katkestanud tiimikaaslase tõttu saadi hulgaliselt karistuspunkte.

IKKA HULLUD MEHED KÜLL!

Ja nii nagu mehed, kellega olin sõna otseses mõttes käinud läbi nii tulest kui veest, olid mulle varahommikul, vaimselt kõige raskematel tundidel, kui tavapärase ärkamise asemel tuli tunde ja tunde jutti lihtsalt vantsida, kinnitanud, hakkasin alles finišis mõistma, mis on see, mis paneb nii mehed kui ka naised, nii noored kui ka vanad sellistest suurtest katsumustest osa võtma. Mis tunne see on? Seda ma siin kirjeldada ei suuda. Seda ehteestlaslikust jonnakusest ja sitkusest läbipõimunud

Enne otsustavat lõpuspartit: Indrek Reisman, Alo Aasma ja Urmas Kõonurm.

ülimat vaimset ja füüsilist tasakaalu peab lihtsalt ise kogema.

Kaitseliidus on ikka hullud mehed küll, kuid oleks nendesuguseid vaid rohkem. Müts maha teie ees!

Suured tänud Järva maleva kaitseliitlastele Lauri Lipule ja Vallo Tamemele, kellelt kokku laenatud rakmed, soojad üribid ja muu varustus tegid minust peaaegu tõelise kaitseliitlase. **KK!**

Mälestusfond Ristideta Hauad hoiab mälestust metsavendadest

Tekst: IVAR SIBUL

Viinakuu viimasel laupäeval avati ja pühitseti Põlvamaal Veriora vallas Reo-Veski talus mälestuskivi metsavend Aleksander Sibulale, kes langes sealsetes Võhandu jõe äärsetes metsades 1945. aasta oktoobris NKVD agendi kuuli läbi. Veski talu peremees Sibul oli üks neist tuhandetest eestlastest, kes pärast sõda, relv käes, okupatsioonivõimu vastu võideldes vaba Eesti eest suri. Sibula, nagu paljude teiste metsavendade säilmed jäid aga sageli metsa ilma hauatähiseta ja mõnikord isegi mulda sängitamata, st metsloomade saagiks.

2001. aasta juunis loodud Mälestusfond Ristideta Hauad hakkas ligi seitse aastat tagasi otsima, säilitama ja avalikustama andmed nende eestimaalaste kohta, kes aastatel 1941 ja 1944–1978 end varjasid, vastupanu osutasid või langesid relvastatud võitluses N Liidu okupatsiooni ajal Eesti Vabariigis. Mälestusfondi asutajateks olid Rein Reinomägi, Evi Kiis ja Voldemar Madisso, kes lisaks langenud metsavendade nimede väljaselgitamisele, hakkasid hukkunud metsavendade au, väärikust ja mälestust Eestis taastama mälestuskivide paigaldamisega seni nimetult ja ristita seisnud metsavendade hukkamis- või kalmukohtadele. Lisaks asutajaliikmetele on fondi tööle aktiivselt kaasa aidanud ka teised fondi liikmed Hando Kruuv, Artur Kittus, Sulev Unt ja Endel Uudevald. Rohkem kui seitsme aasta jooksul on mälestusfondi liikmete, langenud omaste ja viimastel aastatel ka kaitseministeeriumi rahalisel toel paigaldatud ja pühitsetud Võrumaal, Tartumaal ja Põlvamaal ligemale kümme tuhat mälestuskivi-sammast hukkunud metsavendadele. Mälestusfondi tegemisi on nõu ja jõuga toetanud Kaitseliidu Võrumaa, Põlvamaa ja Tartu malev, Kodutütred, Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused jpt. **KK!**

Eesti sõdurid Lätimaa mullas

**Tekst: KALEV ADER, kapten,
Kaitseliidu Võrumaa maleva pealik**

Järgmisel, 2009. aastal tähistab Eesti Vabariik veel üht suurt ja meie riigile võidupüha kinkinud tähtpäeva – Võnnu lahingu 90. aastapäeva. Cēsise (Võnnu) lähistel paiknevalt mälestuskivilt saab lugeda, et noor Eesti riik kaotas sealses lahingus langenutena 110 sõdurit. Jah, kaotused olid suured, aga need viisid suure võiduni Saksa *Landeswehri* üle, mis sisuliselt lõpetas ka sõja Eesti-Saksa rindel. Langenud kangelased maeti auavalduste saatel kodukandi kalmistutele ja nende nimed raiuti marmorisse.

Kahjuks ei ole aga mitte kõik Eesti vabaduse eest langenud sõdurid saanud neile väärilise austuse osaliseks. Veel praegugi, 90 aastat hiljem leidub Eesti-Läti piirialadel haudu, millel pole nimesilti ja mille asukohta märgistab vaid tagasihoidlik maasse torgatud rist.

TEE NIMETUTE HAUDADENI

Pärast Schengeni ühtse viisaruumi laienemist Balti riikidele 21. detsembril 2007 asus Võrumaa malev taas otsima kontakti naaberriigi Läti Zemessardzega. Sidemed kahe organisatsiooni vahel katkesid pärast Zemessardze reformimist 2002. aastal, kui mitmete teiste pataljonide kõrval formeeriti ümber ka meie koostööpartneriks olnud 24. pataljon. Külaskäigul naabrite juurde räägiti mulle Vana-Laitsna (Veclaicene) vallas Korneti küla tee lähistel paiknevast Eesti tundmatu sõduri hauast. Haud oli lätlaste poolt hästi hooldatud ja korras, aga siiski olid aeg ja ilmastikuolud 1990. aastate algul paigaldatud puidust risti alumist osa mädandanud ja hapraks muutnud, mistõttu otsustasime selle asendada uue tamme- puust ristiga (vt kõrvalolevat fotot).

Kuigi sealkandis ühtki Zemessardze liiget ei kohanud, sündis Läti sõsarorganisatsiooniga kohtumise käigus otsus korraldada ühine mälestustseremoonia, mis peetigi 24. veebruaril 2008 – Eesti Vabariigi 90.

aastapäeval. Tseremoonia oli lätlaste poolt väga hästi korraldatud ja läbi viidud. Kohal olid nii kohalikud elanikud, vallajuhid kui ka rühmasuurune auvahtkond Alüksne jalaväekoolist. Mälestustseremoonia käigus rääkis Alüksne rajooni Sõjahaudade Hoolde Liidu eestvedaja Uldis Veldre mulle, et lähiümbruses paikneb veel neli Eesti tundmatu sõduri hauda, mis on aga täiesti hooldamata ja võssa kasvanud, üks neist asetseb lausa soos.

Esimese pähe karanud mõttena küsisin vastuseks, kas oleks mõeldav nende säilmete koondamine ühe mälestusmärgialla üheks tundmatu sõduri hauaks Lätimaal. Paraku juhtus nii, et Läti kohalik leht kajastas seda uudist kui meie kindlat

kavatsust. Millegipärast arvati, et eestlased tulevadki juba homme, labidad kaasas, ja asuvad kaevama. Selle maa omanik, kelle maa peal asub ainus vääriliselt tähistatud kalmuküngas, andis teada, et tema ei ole huvitatud mingist kalmistust oma eramaal. Läti muinsuskaitse tõstis samuti häält, et miks pole nendega kooskõlastatud jne.

Nüüdseks on siiski kõik maha rahunenud ja ka naabrid on aru saanud, et me ei katse mitte midagi teha läbimõtlematult ega nendega kooskõlastamata. Samas vaatavad nad praegu meie poole ja ootavad, mida võtame ette oma langenud sõdurite mälestuse vääriliseks jäädvustamiseks.

KUIDAS EDASI?

Sellistes olukordades peab toimuma järgnevalt. Kõigepealt tuleb üles leida ja kaardistada haudade asukohad. Seejärel tellida ajalooline taustauuring, selgitamaks, millal ja millistel asjaoludel võisid need sõdurid langeda. Ning püüda vastata küsimusele, kas on võimalik tuvastada langenute isikuid ja võimalikke

Praeguseks oleme leidnud ja kaardistanud veel kolm hauda peale selle ühe, mis on ka vääriliselt tähistatud. Neljandat, soiselt pinnal paiknenud hauda ei ole ilmselt võimalik enam kunagi leida.

Cēsise (Võnnu) lähistel paiknevalt mälestuskivilt saab lugeda, et noor Eesti riik kaotas sealses lahingus langenutena 110 sõdurit.

Haavadesse surnud tundmatu Eesti sõduri korrastatud haud Lätimaal. Maaomanik aga ei taha rahupaiga rajamist oma eramaale.

sugulasi. Pärast seda peaks algatama laiapinnaline arutelu teemal, mil viisi ja kus jäädvustada nende sõdurite mälestus. Lõpliku otsuse vastuvõtmisel pöörduda Eesti kaitse- ja välisministeeriumi kaudu lõunanaabrite pädevate ametkondade poole koostööks ja Läti Vabariigi seadustele vastavates tingimustes kokkuleppimiseks.

Praeguseks oleme leidnud ja kaardistanud veel kolm hauda peale selle ühe, mis on ka vääriliselt tähistatud. Neljandat, soisel pinnal paiknenut ei ole ilmselt võimalik enam kunagi leida, sest maaomanik on kuivendustööde käigus pinnase täiesti segi kündnud.

Tellitud ja teostatud on ka ajalooline taustauuring, mille kohaselt võib arvata, et tegemist on Tartu ja Tallinna kaitsepataljoni võitlejatega (1919. aasta mais ühendati need üksused 8. polguks), kes langesid Punaväe pealetungi käigus 1919. aasta veebruaris. Pärast lahingute lõppemist ja langenute paljaks varastamist andsid punased kohalikele elanikele korralduse matta surnud sinna, kus nad olid. Ka selgub uuringust, et langenute isikuid ja omakseid on praktiliselt võimatu tuvastada.

Nüüd on käes aeg küsida suurema ringi arvamust, millist teed minna edasi. Pakun kolm võimalikku varianti, mis ei pruugi olla ainukesed arutusele tulevad.

1. Jätta hauad sinna kus nad praegu on. Korrastada nende ümbrus ja tähistada kalmud vääriliselt. Selle vastu räägib aga asjaolu, et kõik hauad peale ühe paiknevad eramaal ja maaomanikud ei pruugi olla nõus selliste mälestusmärkidega oma maal. Paar hauda on raskesti ligipääsetavates kohtades ja nende edaspidine hooldamine on raskendatud.

2. Pöörduda Läti valitsuse poole palvega võimaldada püstitada Läti Vabariigi territooriumile üks Eesti tundmatu sõduri haud, kuhu mat-

Tundmatu eesti sõduri kõdunenud ja katkine hauatähis kingu nõlval kohaliku tee läheduses.

ta ümber kõik Läti territooriumil langenud ja sinna maetud Eesti sõdurid, kelle isikut pole võimalik tuvastada (Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu andmetel on neid Läti territooriumil kokku 13). Eesmärk oleks jäädvustada ajalukku koht, kus ja mille eest on Eesti sõjamehed võidelnud ja oma elu andnud.

Mälestusteremoonia käigus rääkis Alüksne rajooni Sõjahaudade Hoolde Liidu eestvedaja Uldis Veldre mulle, et lähiümbruses paikneb veel neli Eesti tundmatu sõduri hauda.

3. Kokkuleppel Läti valitsusega tuua langenute põrmud Eestisse ja matta nende säilmed auavalduste saatel kaitseväge kalmistule ühisesse tundmatu sõduri hauda, kuhu võiks ümber matta ka Eesti territooriumil paiknevad tundmatute sõdurite säilmed. Võrumaal on neid kolm, nende asukohad on kaardistatud ja tähistatud Võrumaa maleva poolt 2008. aasta veebruaris uute ristidega.

Tundmatu sõduri haud ei peaks olema uhke miljoneid kroone neelav ehitis. Hoopis mõjusam võiks see olla oma tagasihoidlikkuses, pühaduses ja lihtsuses, nagu olid lihtsad, tavalised ja enamasti tagasihoidlikud ka need mehed, kelle mälestuseks monument rajatakse.

Praeguseks olen kaasanud probleemile lahenduste leidmiseks

Selle võssakasvanud tundmatu sõduri hauatähise otsimiseks sügiseses raagus metsas kulus isegi kohalikel meestel hulk aega.

Eesti Sõjahaudade Hoolde Liidu (kellega kahjuks küll koostöö eriti hästi sujunud ei ole) ja SA Mälestusfond Ristideta Hauad, kellega oleme teinud ka varem väga meeldivat koostööd. Selle organisatsiooni kaudu on kogutud informatsioon ja materjalid jõudnud ka kaitseministeeriumini.

KOHUSTUS LANGENUTE EES

Läheneb Võnnu lahingu 90. aastapäev. Mitmelt poolt on olnud kuulda, et võiksime selle nii meile kui ka lätlastele väga olulise lahingu aastapäeva tähistada koos lõunanaabritega. Kindlasti korraldatakse sel puhul mitmesuguseid seminare ja arutelusid. Kui ühelgi neist peaksid lõunanaabrid meil küsima, mida kavatseme teha nende räämas ja unustusehõlma vajunud sõdurite kalmudega, kas oskame siis neile otse ja keerutamata vastama?

Paraku jääb ühe inimese pingutustest väheseks. Need võssa kasvanud, murdunud ja viltu vajunud ristid meenutavad meile meie kõigi ühist vastutust ja kohustust Vabadussõjas langenute ees. **KK!**

Ajaloolised andmed on võetud ajaloolase ja kodu-uuriija hr Uuno Ojala koostatud lühiuuringust.

Põlvas austati Oskar Kurvitsa mälestust

Tekst ja foto: AARE LEPASTE,
Kaitseliidu Põlva maleva
propagandapealik

Legendaarse sõjamehe ja hili-sema sõjaajaloolase kolonel-leitnant Oskar Kurvitsa 120. sünniaastapäeval 29. septembril asetasiid Kaitseliidu Põlva maleva, Põlva linna ja valla, Põlva Talurahvamuuseumi ja Jakob Hurda nimelise Põlva Rahvahariduse Seltsi esindajad Kurvitsa kalmule pärjad ning meenutasid mehe väärikat eluteed. Pärja isa kalmule saatis ka tema Kanadas elav poeg Henn. Suurmehe elukäiku meenutas Põlva Püha Peetri koguduse õpetaja Leevi Lillemäe.

EESTI RAHVUSVÄEOSADE HÄLLI JUURES

Sõjaajaloolane Hannes Walter on kirjutanud, et nii Esimese maailmasõja kui ka Vabadussõja kogemustega lahinguohvitseri Oskar Kurvitsa sõjaline karjäär sai alguse juhusest. Gümnaasiumiharidusega eesti noorukid olid Vene impeeriumi kirjaoskamatu massi hulgas harulduseks ja peaaegu kõik suunati kiirkorras lipnikekoolidesse. Oskar Kurvits lõpetas selle 1917. aastal Gatšinas.

Eesti patrioodina oli Kurvits esimeste hulgas, kes rahvusväeosade loomisel astus oma rahva teenistusse. 25. aprillil 1917 andis 1. Eesti polgu ülemaks määratud polkovnik Pinding välja päevakäsu nr 1, millega arvati polgu koosseisu esimesed 13 sõdurit ja 16 ohvitseri, viimaste hulgas oli ka Oskar Kurvits. Eesti rahvusväeosade hälli juures olek andis Kurvitsale hiljem suure eelise nende uurimisel. Saksa okupatsiooni ajal 1918. aastal oli Kurvits üks põrandaaluse Kaitseliidu loojaid kodumaakonnas. Vabadussõjas võitles ta ühes mainekaimas väeosas, nimelt soomusrongil Kapten Irv, teenides välja Vabadusristi.

KAITSE KODU! NR 7' 2008

Kaitseliidu Põlva maleva auvahtkond Oskar Kurvitsa kalmul, mida 1975. aastast tähistab kiivist rõngasrist.

RAHVUSLIKU SÕJAAJALOOTEADUSE RAJAJA

Oskar Kurvitsa tegevus Eesti sõjaajaloo vallas ületab kõiki teisi, sest ta toimis nii viljaka autori kui ka teadusorganisatorina. Ise kirjutas ta põhjaneva monograafia "Eesti rahvusväeosade

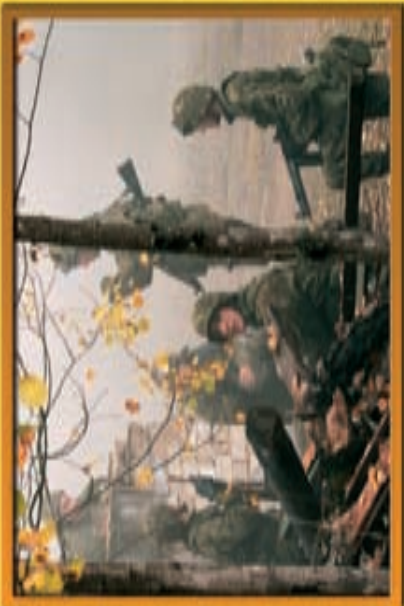
loomine 1917–1918" I osa "1. Eesti Polk", mis ilmus aastal 1930. Otsest Vabadussõja ajaloo uurimisel ilmusid Oskar Kurvitsa toimetamisel kaks koguteost "Vabadusmonument" 1933. ja 1936. aastal. Neist esimene käsitleb dokumentide, mälestuste ja artiklite kaudu nn *Landeswehri* sõda ja teine Soome abi Eesti Vabadussõjas. Hannes Walteri hinnangul jääb Oskar Kurvits Eesti sõjandusluku eeskätt kui viljakas autor ja hea organisator – eesti rahvusliku sõjaajaloo teaduse üks rajajaid.

Oskar Kurvits suri 20. detsembril 1940 operatsiooni tagajärjel tekkinud põletikku. Kuna vahepeal oli alanud Vene okupatsioon, pan-

di Oskar Kurvits tema tütre Aino Simonsi meenutusel kirstu Vene polkovniku mundris. Punaväe orkester mängis Vene marsse, mis oli ärasaatjatele masendav. Põlvas oli suurmehe ärasaatmisele kogunenud suur rahvamurd, kirik oli rahvast tulvil. "Kui jumalateenistus oli alanud, avanes uks ja sisse marssis pool tosinat Eesti ohvitseri Jaan Kurvitsaga eesotsas. Nemat ei hoolinud poliitikast, tulid kaasvõitlejaga jumalaga jätmata. Puhted peeti Taevaskoja lähistel Lutsu talus, kus Oskar Kurvits oli sündinud. Pärast isa matuseid arreteeriti Jaan Kurvits," meenutas Aino Simons.

Oskar Kurvitsal oli kolm last: tütar Aino elab Torontos, poeg Henn on Kanadas rajanud Tagametsa talu (15 ha), mis on kui tüki Eestimaast. Poeg

Ilmar on surnud. Henn käib igal aastal Eestis isa haua ja tutvub sün-nimaa erinevate paikadega. Kodus olles võõrustab ta Eesti ohvitseri, kes neil koolitusel käivad. Hiljuti oli Henu külaliseks Kanadas koolitusel viibiv Kaitseliidu Põlva maleva pealik major Tarmo Sütt. **KK!**

90

KAITSELIIT on alaline, kõrge valmisolekuga vabatahtlik organiseeritud jõud kõikjal Eestis eesmärgiga suurendada rahva turvalisust, liita rahvast ja kaitseväge riigi ühiseks kaitseks ning vajadusel kaitsta riiki sõjaliselt.

KAITSELIIT on organisatsioon, mis on pidevalt olemas. See tähendab, et kui peaks tekkima vajadus sellise jõu järele (hädaolukord, sõda jne), ei ole vaja seda looma hakata.

KAITSELIIDU kõrge valmisolek tuleneb sellest, et tegemist on väljakujunenud, kindla struktuuri ja juhtimisega organisatsiooniga, mille kasutuses on vajalik varustus ja mille liikmed oskavad seda kasutada ning on valmis tegema seda kiiresti.

KAITSELIIDU eriline tugevus seisneb liikmetes, kes on organisatsiooni koondunud omal vabal tahtel, soovides anda oma panust, küsimata selle eest tasu. Kogemused on näidanud, et vabatahtlike kaitsetahe ja moraal on reeglina kõrged.

Et **KAITSELIIT** on organiseeritud territoriaalsuse põhimõttel, hõlmab see kogu riiki – Eesti igas maakonnas on Kaitseliidu üksused. See tagab vajadusel Eesti territoriaalkaitse.

KAITSELIIDU liikmed suudavad tänu väljaõppele hädaolukorras ennast ja teisi aidata. Oma teadmisi ja oskusi annavad nad edasi ka teistele. Kaitseliitlased on valmis rakendama oma oskusi ja teadmisi rahva turvalisuse eest vastutavate tsiviilvõimude (tuletõrje- ja päästeteenistus, politsei, omavalitsused jt) abistamisel, vajaduse korral ka üksustena. Selle ja totaalkaitse osalemisega suurendab Kaitseliit kogu rahva turvalisust.

KAITSELIIT suudab organiseeritult osaleda riigi sõjalises kaitstes. Tema liikmetel on vajalik väljaõpe, varustus ja relvastus ning nad on juba rahuajal paigutatud organisatsioonis kindlatele ametikohadele. See tagab, et vajaduse korral on nad valmis sõdima üksustena. Kuna Kaitseliidu üksused asuvad igas maakonnas, on organisatsioonil väga head eeldused osaleda mobiilsiooni läbiviimises, sh üksuste formeerimisel.

KAITSELIIT esindab kogu rahvast – poisse ja tüdrukuid, naisi ja mehi, tsiviilisiikuid ja kaitseväge. Kaitseliit kaasab riigikaitsealasesse tegevusse ka Kaitseliitu mittekuuluvaid inimesi ja teisi vabatahtlikke organisatsioone. Pakkudes kõikidele huvilistele nii sõjalist kui ka mittesõjalist seltsitegevust, lähendab Kaitseliit rahvast ja kaitseväge ning kasvatab seeläbi rahva kaitsetahtet.

Naiskadetele pole sõjakoolis midagi ületamatut

**Tekst: TIJU NAAGEL,
Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste
Kõrgema Sõjakooli kadett**

Minu tee kaitseväe suunas algas 7. klassis kodutütrena, kuid erinevalt teistest samaealistest tüdrukutest huvitusin eelkõige matkamisest, orienteerumisest ja laskeasjandusest. Seetõttu käisin laagrites esialgu hoopis koos kohalike noorkotkastega. 2003. aastal, kui hakati korraldama kodutütarde võistlusmatka Ernake, moodustasime sõbrannadega grupi, kellega käisime mõned aastad sellel ja paljudel teistel samalaadsetel võistlustel.

KODUTÜTARDE JUHENDAJA

Kolm aastat hiljem sain piisavalt vanaks, et astuda Naiskodukaitsesse. Olin seda aega kaua oodanud ja astusin kohe Naiskodukaitsesse Saaremaa ringkonda, sest mind on alati huvitanud n-õ täiskasvanute tegevused. Hakkasin juhendama ka Kär-la Kodutütarde rühma. Sain seda teha täpselt nii, nagu ma soovisin, et minu kodutütreks oleku ajal oleks võinud olla. See on andnud mulle hea kogemuse vabatahtlike noortega tegelemisel. Et tagada noorte pealekasvu, õpetan kooli kõrvalt Saaremaa tüdrukuid, kes on huvitatud Ernakesele minekust.

Kohtume tavaliselt iga paari kuu tagant, võimalusel ka sagedamini. Tegevusi on meil mitmeid ja arendamist vajavaid isikuomadusi samuti. Põhirõhk on vastupidavusel: teeme rännakuid, kus kontrollpunktides lahendatakse erinevaid erialaseid ülesandeid. Lisaks füüsilisele treeningule korraldan ka õppepäevi, kus õpetan mitmesuguste võistlusmatkadel esinevate ülesannete lahendamist (sõlmed, luureülesanded, suundorienteerumine, laskmine, esmaabi jne). Tagasiside õppe kohta on just noorte enda poolt alati olnud positiivne. Kõige parem tagasiside rühmajuhile on see, kui küsitakse, milal me jälle metsa läheme. Tüdrukud

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgema Sõjakooli põhikursuse teise kursuse kadett Tiiu Naagel alustas kodutütrena 2001. aastal ja kuulub Naiskodukaitsesse 2006. aastast.

on saavutanud ka päris häid tulemusi üleriigilistel võistlustel.

NAISKADETIINA OHVITSERIPAGUNITE POOLE

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemasse Sõjakooli astumise mõte tekkis mul juba üsna ammu, kui hakkasin mööda metsi võistlustel käima. Tekkis kuidagi eriline huvi sõjaasjanduse vastu ja tahtsin ka heaks juhiks saada. Olen alati püüdnud oma rühma võimalikult paljudele võistlustele "sebitada", uurinud kõiki võimalikke ja võimatuid võimalusi, kuidas minna ja osaleda. Uurisn maleva noorteinstruktorilt, milliseid pabereid peab vormistama, kui tahan õpet läbi viia, ning läbisin ka noortejuhtide koolituse Alus Kaitseliidu Koolis.

Hakkasin ka varakult uurima, millised on tingimused sõjakooli pääsemiseks. Sain teada, et naistel ei ole vaja sõjakooli astumiseks läbida ajateenistust, vaid selle asemel võib olla läbitud kas asendusteenistus või sõduri baaskursus Kaitseliidus. Selle

läbimine ei olnud väga raske. Ülejäänud tingimused on võrdsed meestega. Kõige raskemaks osutus mulle matemaatika riigieksami sooritamine, kuid minu soov oli kindel ja selle nimel tegin endale valemid selgeks ning sain ka eksamiga hakkama.

Väljaõppe tase koolis on hea ning naissoost võitlus- ja õppekaaslaste koheldakse meestega võrdselt. Ainus erinevus naiste ja meeste vahel õppetöös on üldkehalise kasvatus erinevad normid. Kogu ülejäänud õpe käib sama mõõdupuu järgi. Kursuse ja koolikaaslaste suhtumine naiskadettidesse sõltub palju kadetist endast. Kui pingutada ja vaeva näha, on suhtumine tunduvalt parem kui neisse, kes tahavad võimalikult kergesti läbi saada.

Õpingute alguses ootas verivärsked noorkadette ees ühtlustamiskursus, mille jooksul tuletasime meelde sõdurioskusi. Esimesed päevad olid pisut ehmatavad, kuid sellest sain kiirelt üle ja kohanesin. Paljud minu sõbrannad tsiviilis arvavad, et nad ei saaks sõjakoolis õppimisega hakkama, ja küsivad minult, et kuidas ma küll seda suudan. Nendele küsimustele vastan naeratades, et pole siin hullu midagi. Ei midagi ületamatut. Mõnegi asjaga tulen paremini toime kui paljud kursusekaaslased.

Soovitan kõigil, olenemata soost, kel on kindel soov ja tahe saada kõrgharitud riigikaitsjaks – ohvitseriks – tulla Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste Kõrgemasse Sõjakooli, sest siit saab parima tänapäevase sõjaväelise hariduse, mida Eestis on võimalik saada. **KK!**

KAITSEVÄE ÜHENDATUD ÕPPEASUTUSED

Kaitseväe Ühendatud Õppeasutused (KVÜÖA) on Eesti ainus riigikaitsealine kõrgkool, kus koolitatakse ohvitseri Eesti kaitsejõududele. KVÜÖA Kõrgemas Sõjakoolis kestab õppeaeg maaväe õppesuunal kolm aastat ja käesoleval aastal avatud õhuväe õppesuunal kolm ja pool aastat. Õppimise ajal on kadettidele tagatud tasuta elamine, riietus ja stipendium 7900 krooni. Lõpetanutele omistab president nooremleitnandi auastme ning pärast seda ootab noort ohvitseri eest põnev, väljakutseid pakkuv teenistus kaitseväes või Kaitseliidus.

“Dessant” Saaremaa jooksuradadele – seekord relva ja seljakotita

Tekst: LAURI VESNENKO

Tänavu õnnestus Kaitseliidu Tartu maleval muude tegemiste hulgas organiseerida “dessant” mere taha, et panna 17.–19. oktoobrini 35. Saaremaa kolme päeva jooksuga hooajale väärikas punkt. Mittejooksjatele olgu öeldud, et Saaremaa kolme päeva jooks on tõeliselt elitaarne üritus, mis on tehtud jooksjalt jooksjale ja mille taga seisab Pekingi olümpiatõrviku kandja, jooksuklubi Sarma asutaja Tõnu Vaheri hool ja armastus.

JULGUS ON POOL VÕITU

Kevadel hulljulgena tundunud mõte Saaremaale võistleva minna sai uut hoogu, kui selgus et Eesti meistrivõistlustel ekidenis on võimalik võistelda ka alaga süstemaatilisel tegelnud harrastusjooksjatel. Üks asi on “sprintida” kuni kümme kilomeetrit, teine asi läbida 48 tunni jooksul täismaraton.

Esimese päeva õhtul sai joostud 10 km, teisel päeval 16,2 km ja kolmanda päeva ennelõunal 16 km. Esimene distants oli linnajooks, kuhu oli lisatud põllulõik. Teise päeva rada asus Sõrve säärel, kust kolmepäevase jooksu traditsioon 35 aastat tagasi alguse sai, lähteks Lõpe-Kaimri tankitõrjeliini ja finišiks Torgu koolimaja. Kolmandal päeval oli taas linnajooks, kusjuures sellesse oli sulatatud meeldivalt palju loodust ja Kuressaare lossipargi imekaunis ümbrus. Ilmaga ka vedas.

Algusest peale oli kõigile selge, et igaüks peab meeskonnana nimel lõpuni pingutama. Teisel ja eriti kolmandal päeval oli see juba üsna raske. Tuli välja, et ainult jooksukogemusest ja üldfüüsilisest vormist ei piisa, vaja on spetsiaalset

kestvustreeningut ehk 20-kilomeetrisid ja pikemaidsid. Üllatajaks osutus Indrek Roos, kes kolmandal päeval pani ennast maksma kui vana Erna retkest osavõtja.

TULEMUSED EI TEE HÄBI

Tuleb toonitada, et nii tugevat avalistest kaitseliitlastest koosnevat jooksuvõistkonda pole Tartu maleval kunagi olnud. Seega oli võistkond ideaalne ja tulemus ei teinud Kaitseliidule häbi. Tavavõistkondade hulgas saadi kahekümne hulgas 12. koht, naiste *dreamteam*ile ei kaotatud ja meesveteranidest lubati end edestada vaid esimesel võistkonnal. Parim võistkond oli Sportkeskus.ee tiim (Toomas Tarm, Taivo Pää, Kaupo Tiisilär ja Ahto Tatter), parim naiskond New Balance Team (Tatjana Sotnikova, Katrin Kuusk ja Kaja Vals) ning parimad veteranid SK West Sport 40+ (Ulvar Pavlov, Ago Veilberg ja Urmas Pöldre).

Siinkirjutaja pidi kolmandal päeval ehmatusena tunnistama, et jalad ei ole enam koostöövalmid. Ometi õnnestus olla üldkokkuvõttes 52., oma võistkonna parim, ning saada esimese päeva 10 km jooksu ajaks 38 minutit 11 sekundit, teise päeva 16,2 km läbida ajaga 1 tund 7 minutit ja 10 sekundit kolmanda päeva 16 km 1 tunni üheksa minuti ja 28 sekundiga. Kohe järgmine, üldarvestuses 53. oli Indrek Roos, kelle ajad vastavalt 40 min ja 40 sek, 1 tund 8 min ja 45 sek ning 1 tund 5 min ja 44 sek.

Märksa valusamalt puudutas karm reaalsus Veiko Randaru, kes on aastaid jooksuradadel rassinud ja kümnevõistluses võistelnud. Tema jooksuajad olid 00:41:08, 01:13:16 ja 01:14:03, mis andsid üldkokkuvõttes 85. koha.

KORRALDUSE KIITUSEKS

Võistlejatele oli kohapeal tagatud soodne majutus, aga ka transport Tartust ja Tallinnast. Teise päeva õhtul korraldati pidulik koosviibimine Saaremaa maherestoranis, kus lisaks söögile-joogile sai tantsida, katsuda oma käega Pekingi olümpiatõrvikut ning vaadata filme Saaremaa ratsatriatlonist ja eelmise aasta kolm päeva jooksust. Kolmandal päeval oli autasustamine ja pidulik lõputseremoonia Kuressaare kultuurikeskuses

Seda, et tegu polnud pelgalt sporditeemalise ekskursiooniga, näitavad võistlejate nimed: Aleksei Saveljev, Taivo Püi, Kaupo Tiisilär, lisaks muu Eesti jooksuparemik. Põhijooksul osales 197 võistlejat, kellest 190 lõpetasid.

Tulemustest ilmneb, et tase oli ühtlane, kuid vastupidiselt Roosile mõjus koormuse kasv teistele aja edenedes järjest enam. Naljaga pooleks soovitan jooksjatel, kel mõlgub mõttes mõnel mastaapsel jooksuüritusel kaasa lüüa, võtta ennast käsile ja minna Erna retkele! Kivi kotti ja nael saapasse! **KK!**

SAAREMAA KOLME PÄEVA JOOKSU PARIMAD

Üldarvestus		Nimi	Klubi	I etapp		II etapp		III etapp	
Koht	aeg			koht	aeg	koht	aeg	koht	aeg
I	02:17:15	Taivo Püi	Sportkeskus.ee	I	00:31:32	I	00:53:16	I	00:52:27
II	02:18:41	Viktor Slesarenok	Latviija	II	00:31:42	II	00:53:25	II	00:53:34
III	02:22:55	Aleksei Saveljev	Stamina	IV	00:32:49	III	00:54:06	III	00:56:00
IV	02:24:54	Kaupo Tiisilär	Sportkeskus.ee	III	00:32:02	IV	00:55:40	VIII	00:57:12
V	02:27:53	Andrus Lein	Rakvere KJK	VII	00:33:37	V	00:57:26	IV	00:56:50
VI	02:28:38	Toomas Tarm	Sportkeskus.ee	VI	00:33:32	IX	00:58:03	V	00:57:03

Nelja nädalavahetusega laskursanitariks

Kaitseliidu Järva maleva mehed panid esmakordselt kokku laskursanitari kursuse kava Kaitseliidus ja õpetasid välja 13 laskur-sanitari

**Tekst ja fotod: PIRET SAUL,
Naiskodukaitse Järva ringkonna
PR-juht, kursuslane**

Septembri algul toimus esmakordselt taasloodud Kaitseliidu ajaloos Kaitseliidu Järva malevas kaitseväe juhataja kinnitatud õppekava alusel laskursanitari erialakursus. Neli nädalavahetust kestnud koolitusest võttis osa 13 kaitseliitlasest ja naiskodukaitsejast (neist kaks Viru ringkonnast) kursuslast, kellega liitus vabakuulajana Naiskodukaitse Järva ringkonna esinaine Maire Arro.

On olukordi, kus kannatanut tuleb kanda eriti ettevaatlikult.

Kannatanu asetatakse kandraamile.

Kursuse korraldasid nooremseersant Janis Baranin ja nooremseersant Urmas Piigert. Nad tulid oma ülesannetega väga hästi toime. Oli ju kursus esmakordne kogu Kaitseliidus ja kellegi varasemale kogemusele polnud toetuda, tegemist oli pilootkursusega. Kursus viidi läbi hubases ja mugavas Naiskodukaitse puhke- ja õppekeskuses Võsul, mille perenaine Elle Vinni selleks lahkelt loa andis.

ESIMENE NÄDALAVAHETUS

5. septembril anti koolituse avapauk. Päevad olid täis loenguid ja põnevat õppimist. Esimese nädalavahetuse juhatasid sisse sõjaõiguse ning I ja II Genfi konventsiooni tutvustus, millest kursuslastel tuli hiljem ka referaat koostada. Veel kõneldi kaitseväe meditsiiniteenistuse tegevusest ning Endla Metsaru Kaitseressursside Ametist kordas üle anatoomia.

Seejärel algas koolituse oodatuid osa, milleks oli kapten Andrus Lehtmetsa elupäästva esmaabi loeng. Meeldejäävaks ei muutnud loengut üksnes teemat illustreerinud pildid ja videod, vaid teema tõesus. Karm, aga tõsi, kuid õnnetused juhtuvad meie ümber ja see ongi osa reaalsest elust. Tähtis on, et oskaksime abi anda ka nii-öelda paljakäsi ja rahuajal, siis on sõjaajal abivahendeid kasutades asi kergem. Pärast esimest nädalavahetust olid kõik saanud laskur-sanitari eelteadmistest aimu, oldi elevel ja oodati järgmisi õppepäevi.

“ELEVANTIDE PARAAD”

Oktoobri algul jätkus kõik sama hoogsalt, kui oli alanud. Esmalt kontrolliti eelneval kuul õpitud – lahendada tuli test. Tulemused kinnitasid, et kõik olid hoolsalt õppinud. Nüüd võeti luubi alla kriisipsühholoogia ja meditsiiniline keemilise

KURSUSE LÕPETAJAD

vanemleitnant JANIS FREI
seersant AIVAR RULLINKOFF
nooremseersant MARGUS ALLIK
nooremseersant KARIN KONT
reamees HEIKI EHANURM
reamees RAIMO MERILO
malevlane SIIM TISCHLER
naiskodukaitsejast MARINA KONDOJA (Viru ringkond)
naiskodukaitsejast KATRIN KOOLME
naiskodukaitsejast TIIA METTUS
naiskodukaitsejast AIVE OTT (Viru ringkond)
naiskodukaitsejast KAJA PERNIK
naiskodukaitsejast PIRET SAUL

KURSUSE INSTRUKTORID

kapten Andrus Lehtmets (Kaitseliidu peastaap)
nooremleitnant Bert Allik (kaitseväe tervisekeskus)
nooremseersant Janis Baranin (laskur-sanitari erialakursuse ülem)
nooremseersant Urmas Piigert (laskur-sanitari erialakursuse administraator)
Endla Metsaru (Kaitseressursside Amet)

rünnaku ehk ABK-kaitse. Saime korraldada, nagu naljatavalt öeldi, “elevantide paraadi”. Ümber hoone jooksid hallides ja laigulistes vormides inimesed, meditsiini paunad kaasas ja gaasimaskid peas – vähe sellest, et endal oli nalja piisavalt, pakkus selline paraad kindlasti huvi ka mööduvatele inimestele. Kuid vaid praktikas kinnitub õpitu, seega oli vaja omal nahal gaasimaskides liikumine ära proovida.

Seekordne laupäev algas Anneke-sele elu sissepuhumisega ehk nuku peal inimese elustamise õppimise-

Gaasimaski pähepanemine tahab harjutamist ja vahel ka abi.

ga. Ka külastas kursuslasi nooremleitnant Bert Allik kaitseväe tervisekeskusest. Tema tunnid peeti suure osas õues – harjutasime kannatanu transporti ja lahendasime mitmesuguseid situatsiooniülesandeid. Teooriatundidele järgnesid õuetunnid, kus mängisime muu hulgas korduvalt läbi autoavariid, et kõik saaksid proovida tiraaži (kannatanu vigastuste hindamise süsteem) tegemist. Puhtalt esmaabiga oli sisustatud kaks nädalavahetust.

KURSUSE KAVA OOTAB LIHVI

Viimane, neljas nädalavahetus lõppes eksamiga, mis koosnes kirjallikust ja praktilisest osast. Kursuse lõpetas 13 inimest, kes said ka vastava tunnistuse.

Kursusega jäid rahule nii korraldajad kui ka osalejad, kuid ühiselt töö-

Nooremleitnant Bert Allik näitab kursuslastele, kuidas kannatanut turvaliselt pöörata.

LASKURSANITARI KURSUS

Kursuslased omandasid teadmised ja oskused järgmistel aladel ja teemadel:

- kaitseväe meditsiiniteenistuse struktuur ja ülesanded;
- meditsiinialane dokumentatsioon;
- Genfi I ja II konventsioon ning sõjaõigus;
- inimese anatoomia;
- elupäästev ja jätkuv esmaabi erinevate vigastuste korral;
- nakkus-, sugu- ja seenhaigused ning nende ravi ja vältimine;
- isiklik ja üksuse hügieen;
- meditsiiniline ABK-kaitse;
- kriisipsühholoogia;
- kannatanu transport;
- traumahaige käsitus;
- haavatute ja kannatanute otsimine ning kokkukogumine, markeerimine/triaaž;
- lahastamine käepäraste ja tabelvahenditega.

Kursus lõppes teoreetilise ja praktilise eksamiga.

deti, et see kursust peaks pikendama paari nädalavahetuse võrra, et süüvida teemadesse põhjalikumalt. Tuleb jätkata Kaitseliidu ja kaitseväe tervisekeskuse koostööd, et lihvida kursuse kava nii, et selle sisus ja mahus oleks arvestatud kaitseliitlase kui vabatahtliku õppijaga, kes peab oma aega jagama töö ja perega. Korraldajad tõdesid, et seekord raketatud õppekava oli pisut raske ja mõeldud n-õ statsionaaris õppijale. Kuid siiski on alates 2008. aasta sügisest Kaitseliidul kurdadosin hästi haritud laskursanitari. **KK!**

MALEVATES

KAITSELIIDU AASTAPÄEV MALEVATES

JÄRVA MALEV

Järva malev tähistas organisatsiooni 90. aastapäeva 14. novembril. Peatähelepanu all oli kaitseliitlase Meelis Laanemetsa ja ajalohuvilisest fotograafi René Viljati koostatud Kaitseliidu Järva maleva ajaloo raamatu "Kaitseliidu Järva malev 1925–1940" esitlus. Raamat kajastab pildis ja sõnas maleva taasloomist ja tegevust selle asutamisest 1940. aastani. Kaitseliidu Järva maleva aastapäeva-peol osales ka Kaitseliidu ülem kolonelleitnant Raivo Lumiste, kes andis Kaitseliidu Järva maleva pealikule major Arvi Niglasemale üle Eesti Vabariigi ohvitseri tseremoniaalmõõga.

SAAREMAA

Saaremaa malev tähistas Kaitseliidu 90. aastapäeva piduliku aktusega 21. novembril Kuressaare lossi kapiitlisaalis. Järgnes piduõhtu maleva liikmetele Rüütli spaahotelli restoranis.

Ettevalmistamisel on 6. ja 7. detsembril Saaremaal läbi viidav kolme maleva ühisõppus "Orkaan 2008". Lääne, Pärnumaa ja Saaremaa maleva õppust korraldatakse juba kolmandata aastat. Saaremaal saab "Orkaan" teoks esmakordselt.

VALGAMAA

Valgamaa malev tähistas Kaitseliidu 90. aastapäeva 18. novembril Sangaste lossis, kus peeti teaduskonverents Kaitseliidu loomisest ja tegemistest tänapäevani välja. Lektoriteks on palutud tuntud ajaloolased ja ühiskonnategelased. Esitleti ka Vello Jaska koostatud Valgamaa maleva taasloomise ajaloo raamatut. Järgnes enim silma paistnud kaitseliitlaste autasustamine, kusjuures põhiautasuks oli maleva juubelikogumik. Külalistena olid juubelipeole palutud kõik koostööpartnerid ja maakonna omavalitsuste esindajad. Juubeliõhtul esinesid Indrek Kalda ja maleva isetegevuslased Anu Lillipuu juhendamisel. Tantsuks mängis ansambel Nööp.

Kolme võistleja pilk Sakala Rebaseretkele

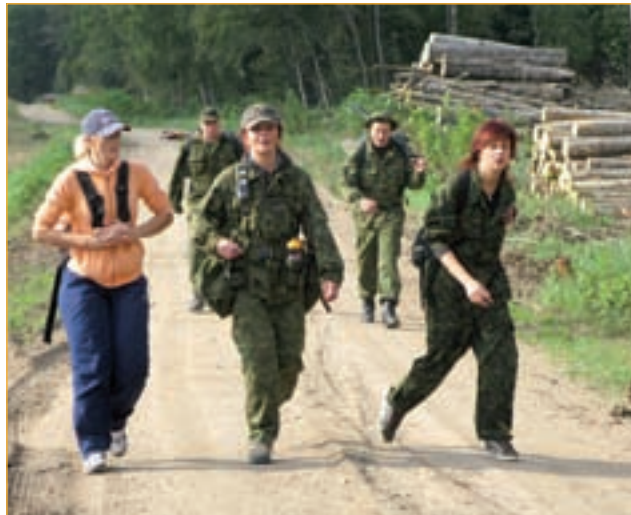
Tekst: ELE LEHES, PIRET TAIM, LIINA LEHES, Naiskodukaitse Sakala ringkonna tegevliikmed

Legendaarse Alfons Rebase ja tema meeste 1944. aasta sõjasügiselise rännaku meenutava neljanda Rebaseretke korraldas Kaitseliidu Saksala malev 20. septembril. Võistlejatele tähendas see, et päikesepaistelisel laupäevahommikul ootas ees rohkem kui 30 kilomeetrit matkarada, raske seljakott seljas.

KOHE ALGUSEST VIIMASTE SEKKA

Kellakägu kukkus kümnet ja läkski võistlus lahti. 34 inimest läks rajale. Koos Sakala maleva relvakandjatega olid teele asumal kaasvõitlejad Tartu, Rapla ja Järva malevast ning kaasa löid ka noorkotkad ja kodutütred. Esimeste tempo oli kohe alguses nii kiire, et siinkirjutajad jäid viimaste hulka. 14-kilone seljakott ei ole liblikas seelikuserval, vaid tõsiselt raske koorem. Ega me mõistagi läinudki kuldmedalit tooma, tähtsam oli osavõtt.

Esimesed viis kilomeetrit möödusid omavahel lobisedes ja võrdlemisi kiirelt. Tuju tõstmiseks oli meil ka mp3-mängija koos kõlariga kaasas. Endale tundus küll, nagu oleks juba kümme kilomeetrit läbitud. Ent seitsmendal kilomeetril tekkisid jalgadele esimesed villid ja vaikselt hakkas kerkima küsimus, et milleks

Loo autorid (vasakult) Piret Taim, Ele Lehes ja Liina Lehes Rebaserajal.

ma üldse siin olen. Kui kõndinuks üksinda, ehk oleks siis istunudki kraavi äärel, oodanud ära järgmise kontrollauto ja lasknud end staapi tagasi sõidutada. Kuid meid oli kolm. Võtsime koos osalemisotsuse vastu ja seega pidime seda "risti" ka ühiselt edasi kandma, püüdes olla üksteisele moraalseks toeks. Tuli hambaharja hoida ja küsimusele "Kuidas sul on?" positiivselt "Väga hea!" vastata.

"PIRUKAPUNKTIS" EHK POOL TEEST LÄBITUD

Pikisilmi ootasime "pirukapunkti", sest oli teada, et siis saab pool

maad läbitud. Muige tõi meie näole lähenev rohelist värvi kontrollbuss, mille pingid olid juba katkestajaid täis. Ka teistel oli raske ja hulka katkestajaid nähes saime juurde positiivset energiat ning tahet edasi matkata. Siis aga paistiski eemalt kauaoodatud "pirukapunkt".

Nüüd oli pool teekonnast läbitud. Vaatasime üle jalgadele ilmunud villid. Punase Risti kogenud töötajad plaasterdasid ja tohterdasid kõiki, kes abi vajasisid. Natukene saime kehakinnitust viineripirukat nosides ja maitsvat puljongit peale rüübates. Pärast seda tundus jälle jõudu ja tahet olevat ning

Esimeste tempo oli kohe alguses nii kiire, et siinkirjutajad jäid viimaste hulka. 14-kilone seljakott ei ole liblikas seelikuserval, vaid tõsiselt raske koorem.

TEAVE

Kolonel Alfons Rebane sai Kaitseliidu Sakala maleva instruktoriks 1935. aastal. Teises maailmasõjas pälvis ta vapruste eest esimese ja teise I klassi ning tammelehtedega Raudristi Rüütliristi. Tema mehi, kellega ta lahinguid lüües Saksamaale taganes, nimetati rebasekutsikateks ja vana-de lõukoerte pataljoniks.

Rebase väejuhioskustest annab tunnistust see, et ta tõi mehed vaenlase piiramisrõngast välja 15 korral.

Kaitseliidu Sakala malev hakkas oma kunagise instruktori auks septembrikuiseid retki korraldama 2005. aastal.

"Pirukapeatus" Rebaseretkel.

jätkasime teekonda. Jõudu lisan ka teadmine, et pool raskest teekon- nast on läbitud ja kui tõesti oleks tahtnud katkestada, oleks pidanud seda tegema raja esimesel poolel. Iga kord, kui me kas või korraks peatusime, ilmus lausa raisakot- kana välja kontrollbuss, mis kor- jas peale katkestajaid. Lehvitasime juba kaugelt, et sõitku edasi, meie peale ei tule.

VIIMASED, PIKIMAD KILOMEETRID

Märkamatul olime jõudnud viima- sse kontrollpunkti, kus võtsime kiirelt veel korraks jalad lahti ja jõime puljongit, sest ees ootasid viimased seitse kilomeetrit, kuid seitsmetunnisest kontrollajast oli järel vaid poolteist tundi.

Kõige pikemaks venisid viimased kaks kilomeetrit. Tundus, et need ei lõpe ialgi. Virisemisel polnud aga mõtet ja küsimusele “Kuidas sul on?” sai juba lühidalt ja konk- reetselt vastatud: “Hea!” Võtsime end kokku, võitlesime krampide ja pisaratega.

Ning lõpuks ometi paistiski staap. Aga ka raja läbimiseks lubatud seitse tundi hakkasid kohe lõppe- ma. Võtsime viimased jõuvarud kokku ja läbisime lõpumeetrid lausa jooksusammul – nii jõudsi- me finišisse kontrollaja sees. Vaju- sime staabitrepile nagu pooltüh- jad jahukotid.

Kohe ilmusid ka seljakottide kaa- lujad ja siis selgus üllatuseks, et olime nõutava 14 kilo asemel tas- sinud kaasas peaaegu 17 kilo, kus- juures kaasa võetud joogid-söögid olid joodud-söödud. Nojah, roh- kem võis ju kaasa võtta...

Kojumine oli vaevaline ja järgne- vat päeva olime kerest kanged. Aga tuleb tunnistada, et oli tore retk. Oleme uhked, et kogu teekonna läbisime ja kontrollaja sees lõpe- tasime. Kui edaspidi Rebaseretkel osaleda õnnestub, teame, millised jalanõud jalga panna, kui lühike- sed peavad olema varbaküüned, mida kanda ja kuidas jaotada selja- koti raskust. Kõik mis ei tapa, teeb- ki tugevaks. **KK!**

Naiskodukaitsjad turvasid kooliteed

Tekst: URVE LOIT, Naiskodukaitse Sakala ringkonna aseesinaine

Juba teist aastat võis näha 1. sep- tembril Viljandis vormirõivais Sa- kala ringkonna naiskodukaitsjaid, kes ülekäiguradadel koos politseinikega laste selle sügise esimest kooliteed tur- vasid. Vahva ettevõtmise algatas eel- misel aastal ringkonna tegevliige Kadri Keldu, kes kutsus naiskodukaitsjaid üles koostöös Politsei Naisühendusega aita- ma autojuhtidel märgata sõiduteed üle- tavaid lapsi.

Vormis naiskodukaitsjad äratasid po- sitiivset tähelepanu nii autojuhtide, koolilaste kui ka kõigi teiste liiklejate seas. Pole ju päris tavaline näha tänaval vormirõivais Kaitseliidu naisorganisat- siooni liikmeid. Üsna sageli tunti huvi organisatsiooni tegevuse vastu. Eriti sü- dantsoojendav oli koolilaste positiivne suhtumine ettevõtmisse. **KK!**

Elaagu kaitsetahe!

Meil on hea meel Teile teatada, et alates 17.10.2008 kehtib Kaitseliidu liikmepileti, sõjakooli tudengipileti ja kaitseväe töötõendi ettenäitamisel allahindlus kõikidelt ostudelt 10%.

Seda nimelt kahes kohas: *Lokaalis Suudlevad Tudengid ja Pubis Sõprade Juures*. Asukohaks mõlemal Tartu linn ja Raekoja plats 10/12. Ikka selleks, et väärtustada seda tõsist ja riigile vajalikku tööd.

Kohtumiseni meil!

*n-srs Märt Meesak
Lokaal Suudlevad Tudengid ja Pubi Sõprade Juures
teenindusjuht-juhiabi
mart@suudlevadtudengid.ee*

**www.suudlevadtudengid.ee
www.sopradejuures.com**

Pärliste sädeluses kasvanud tahe

Naiskodukaitse Alutaguse ringkonnal on tava saada kokku kord kvartalis – lihtsalt selleks, et kasvatada tahet olla naiskodukaitsja

Tekst ja fotod: TAIVE KUUSE, nooremleitant

Hetkest, kui autoraadiol on venekeelsete raadiojaamade vahelt keeruline kinni püüda eestikeelseid saatjaid, tajun, et hakkan jõudma sihtpunkti. Ehmatavalt kerkib järgmise kurvi tagant metsa kohale tuhamägi. Selge – peagi jõuan Ida-Virumaale Kiviõlisse. Olen kutsutud Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna motivatsiooniõhtule Lüganusele.

OMA TUBA, OMA LUBA

Jõuan kohale veerand tundi enne kohtumise algust. Alutaguse ringkonna esinaine Iive Rohtla palub mind ja kohale saabunud naiskodukaitsjaid siseneda hoonesse, mida võib nimetada Lüganuse jaoskonna koduks. Pool tundi varem saabunud ja õppeklassis motivatsiooni-üritust ette valmistanud Lüganuse jaoskonna liige, Naiskodukaitse kirde-piirkonna vanem Elle Vinni palub meil majas ringi vaadata ja uue kööginõu tutvuda.

Selgub, et Kaitseliidu Alutaguse malev on õnnelik malev, kus igal malevkonnal ja seega ka Naiskodukaitse jaoskonnal oma ruumid, kus rühma- ja jaoskonnatööd korraldada. Lisaks Lüganusele on Kaitseliidu Alutaguse malevas tegevad veel Narva, Avinurme ja Jõhvi malevkonnad ning Naiskodukaitse jaoskonnad.

Lüganuse ruumid on endises postimajas. Esialgu oli Kaitseliidu kasutada vaid teine korrus, nüüd aga terve maja. Lüganuse mehed on oma oskuste ja jõudude ning naiskodukaitsjate abiga remontinud ja hubaseks muutnud õppeklassi ja köögi. Seega pole Alutaguse ringkonna naiskodukaitsjatel ruumimuret – kui on soov ettevõtmisi korraldada, õppida, nõu pidada, tuleb

Naiskodukaitse Alutaguse ringkonna naiskodukaitsja Elle Vinni õpetab ringkonnakaaslastele pärliste heegeldamist.

vaid aeg kokku leppida ja renditasu kulutamata üritus korraldada. Elle Vinni kinnitab, et oma ruumide võimaldamine oli endise Kaitseliidu Alutaguse maleva pealiku major Arno Kodu soov ja teene.

MOTIVATSIOONIÕHTU – SEEKORD PÄRLEID HEEGELDADES

Viis minutit puudub kokku lepitud algusajast. Selgub, et kõik tulla lubanud naiskodukaitsjad üle terve ringkonna on kohal ja motivatsiooniõhtu võib alata. Hämmastav kohusetunne ja kord. Sageli ju algavad üritused veerand tundi pärast väljakuulutatud aega, sest ikka on neid, kes hilinevad ja keda tuleb oodata. Iive Rohtla ei oska kuninglikku täpsust millekski väga eriliseks pidada – nii on Alutaguse naised ikka käitunud. Hiljem nende tegemistega lähemalt tutvudes jõuan järeldusele, et ilmselt põhineb kohusetunne austusel ja heal taval.

Motivatsiooniõhtu Lüganusel pole Alutaguse ringkonna naistele sugugi erakordne. Nad kogunevad vähemalt korra veerandaastas, käies külakorda jaoskondade kodudes, kus õhtu teemaks arendavad tegevused.

Sealt ongi tekkinud kokkukuulumis-tunne, austus teiste vastu ja sellest tulenevalt ka ilmne viisakus olla õigel ajal kohal.

Elle Vinni on seekordse motivatsiooniõhtu pedagoog. Ta palub viieteistkümneme kohale saabunud naise tähelepanu ja näitab ette, mida õppima hakatakse. Ükshaaval võtab ta kotist välja pärlikeed. Kõik veidi erinevad, kuid samas ühtselt haprad ja imelised ning kõik tema enda tehtud. Selgub, et ta õppis pärlikeesid heegeldama Rapla naiskodukaitsja Kairi Baumeri käe all. “Tegutsesime koos Erna retke laagris. Vahepeal, kui olid vabad hetked, istusime autos ja Kairi õpetas pärleid heegeldama,” tunnustab Vinni. Ta on käinud seda naiselikku tegevust juba tutvustamas Viru ringkonna naiskodukaitsjatele ja nüüd jagab teadmisi on ringkonnakaaslastele.

Igaüks saab heegelnõela, õmblusnõela, kotikese pärleid ja rulli kuldset niiti. Esmalt tuleb ajada kuldne niit imepeene nõela taha, sest nõela abil saab pisikese avaga pärleid niidile lükkida. No kuidas naised ka ei pusi, jämedavõitu niit keeldub peenikese nõelasilma sisse minemast.

Esialgu püüavad kõik vaikides võimatut sooritada. Ei õnnestu. Siis hakkab tulema ettepanekuid, kuidas olukorda lahendada. Kes leiutab, et jupike tamiili asendab nõela, ja õpetab kohe uut pärlite niidile lükkamise meetodit teistelegi. Teine avastab, et kui niidiotsa veidi põletada, sulab see tugevaks tipuks ja siis saab selle ilma abivahenditeta pärlitest läbi ajada – taas jagatakse oma kogemust teistega.

Oskus leida lahendusi olukordades, kus tavapärane tegevus on takistatud, ja seejärel selgitada uusi võimalusi teistelegi ning olla abivalmis ongi naiskodukaitsjate üks väärtuslikke omadusi, mõtlen omaette. Peagi on ülipeened nõelad kui antud olukorras kasutatud kõrvale viisatud, aga pärlid muudkui veerevad niidile. Õppetöö võib jätkuda.

TEABEVAHETUS KÄSITÖÖ TAUSTAL

Et aga helmekee niidile lükkimine võtab aega, on sobiv hetk muud juttu puhuda. Rõõmuga jagatakse teavet, et üks ringkonna naiskodukaitsja on äsja emaks saanud. Kõik tahavad värsket ema tervitada. Muuseumeenutatakse varasemaid Naiskodukaitsete tegemisi. Jagatakse teavet, kus on võimalik näha viimaste ürituste pilte. Iive Rohtla ja Elle Vinni annavad teada, millised tegemised on tulekul. Selgub, et ehkki peagi toimuvaid ettevõtmisi puudutavad e-kirjad on juba välja saadetud, ei ole igäühel neid igal hetkel võimalik vaadata ja seega on uudised pärlite lükkimise kõrvale igati teretulnud. On neidki, kes annavad kohe teada, millisel plaanitaval üritusel nad igal juhul osalevad, ja paluvad oma nime kohe kirja panna. Käib suurepärase ja vahetu info edastamine.

Kõigil on pärlid niidile lükitud ja algab pärlikee heegeldamine. Natuke aega on taas õppeklassis nohisev vaikus, ainsaks rääkijaks Elle Vinni, kes selgitab pärlikee heegeldamise saladusi. Polegi nii keeruline. Kõik saavad aru ja hakkama. Et aga heegeldamine võtab taas natuke aega, jätkub vestlus. Seekord tulevad jututeemaks õppimisvõimalused Naiskodukaitses. Teadjamad ehk ringkonna juhid tutvustavad,

TEAVE

Alutaguse ringkond (siis küll nime all Narva ringkond) asutati 7. detsembril 1927.

Ringkonna esinaine on Iive Rohtla ja aseesinaine Kadre Maalma.

Ringkonda kuulub 76 tegevliiget.

millised kursused on tulemas nii ringkonnas, piirkonnas kui ka Kaitseleiidu Koolis. Lihtsa kursuse nime tagant on üsna raske aru saada ja hinnata, kas õpetatav on just see, mida õppida tahaks. Nüüd tuleb appi kogemus: kellel sama kursus varem läbitud, jutustab teistele, mida seal õpetati ja kuidas ta õpetatavast kasu on saanud. Küsimusi on palju. Vastuseid ka. Elevust jagub tükiks ajaks. Täpse ja jällegi meeldivalt vahetu õppimiskogemuste tutvustuse järel leidub kohe ka neid, kes tahaksid lähenevatel kursustel kaasa lüüa.

AASTAPÄEVA PEOLAUD KAETAKSE ÜHISELT

Kui pärlikee on heegeldatud, jagab Elle Vinni laiaili kaelakee kinnitusedetailid ja selgitab, kuidas üks pikk pärlikee nüüd kenaks kaelakeeks viimistleda. See nõuab peent pusi-mist. Enam laia juttu ei aeta. Siiski ei takista see nokitsemine sõlmida

Jõhvi jaoskonna naiskodukaitsja Maarika Raja on oma pärlid juba valmis saanud ja kaela riputanud ning aitab nüüd tööd lõpetada jaoskonnakaaslasel Kristi Goldbergil.

konkreetsed leppeid. Nii saab esinaine Iive Rohtla teada, kes lähevad mõne päeva pärast Noorte Kotkaste üritust toitlustama. Lepitakse käte järgmise õppepäeva osas, mis on kavas 20. septembril ja kannab nime “Sissekeedu kursus”. Iive Rohtla selgitab, et see tähendab hoidiste tegemise õppimist. “Igaüks võtab kaasa aiasaadusi ja retsepte, kuidas teha hoidiseid. Siis koos proovime need retseptid ära ja keedame hoidised valmis.” Et selline tegevus vajab suuremat köögipinda, sõidetakse hoidiseid valmistama Aseri külaliskambrisse.

Elle Vinni selgitab, et ega hoidiseid niisama ajaviiteks ega kõhutäiteks keedeta. Sissekeedukursusel valmistatavad hoidised lähevad peolauale 26. oktoobril, kui Alutaguse naised peavad oma ringkonna aastapäeva. Kuid ka siis ei kogune naised ainult pidutsema, vaid ühendavad kokkusaamise taas kasuliku õppimisega, sest tähtpäev on ajastatud nii, et vahetult enne pidu korraldatakse peolaua katmise kursust. Seega värskelt omandatud lauakatmisoskuse toel ja ühiselt keedetud toidu abil kaetakse sünnipäevalaud ja peetakse ringkonna aastapäeva.

PÄRLIKEED VALMIS JA ÜHISTUNNE SÄRAVAM

Kuni ehtemeistrid-naiskodukaitsjad oma kaelakeesid lõpetavad, ajan juttu Iive Rohtlaga. Selgub, et motivatsiooniõhtuteks nimetavad nad neid kokkusaamisi omakeskis seepärast, et sellised õhtud tugevdavad Naiskodukaitsesse kuuluvuse tunnet ja suurendavad seeläbi naiste motivatsiooni ka organisatsiooni teistes tegevustes kaasa lüüa. “Tihti kohtudes tajume paremini, et kuulud ühtsesse liitu, tekib osalustunne ja nii ka soov kanda kohustusi,” selgitab Iive Rohtla.

Eelmine Naiskodukaitses Alutaguse ringkonna esinaine Liivi Kingu kuulab meie juttu ja kinnitab: “Meile meeldib seal õppusel supipoti kõrvale ka olla,” ütleb ta. “Või esmaabi õppida või Kaitseleiidule staabitöös abiks olla või metsas orienteeruda jne. See ei tähenda, et naised tahavadki ainult pärleid lükkida,” lisab Iive Rohtla.

Motivatsiooniõhtute mõte tuli Alutaguse naiskodukaitsjatele umbes aasta eest. Eialgu kavatseti sisustada need huvitavate loengutega. Esiimesel korral kuulatigi Helme Suuki, kes kirjeldas naistele oma kogemusi mägironijana. Siis aga pakkusid Avinurme jaoskonna naised välja viltimisõppuse, seejärel tehti koos siidsalle. Iive Rohtla ütleb, et ideid jätkub ja vabalt võib olla, et vahel kuulatakse taas ka mõnd huvitavat loengut.

Pärlikeed on valmis. Sätin minagi enda tehtud kuldselt helkiva ehte kaela. Särav tunne on. Ja mitte ainult toredast ehest, vaid hinge paneb sillerdama arusaamine, et Alutaguse naiste tegutsemistahe ja leidlikkus end arendada on imetlusväärne ja nakkav.

Neile, kes nüüd mõtleavad, et kas tõesti riigikaitse arendamiseks mõeldud raha kulutataksegi ehete valmistamiseks, annan teada, et õhtu lõppes

korjandusega, kus igaüks maksis Elle Vinnile kinni materjali, mis oli tema ehte valmistamiseks kulunud. Sest töövahendid ja pärlid ning niidid olid Elle Vinni raha eest ostetud.

Istun autosse. Päike on juba loojunud, kilomeetrite veeredes hakkab autoraadio taas leidma eestikeelseid saateid. Sõidan kodukanti tagasi ja tunnen, et minu motivatsioon olla naiskodukaitsja on kõrgem kui koduselt Järvamaalt tulles. **KK!**

Valga Naiskodukaitse laskurid olid võistlustel täpseimad

Tekst: VELLO JASKA

Hiljuti korraldas Valga ringkond neljandat Naiskodukaitse Lõuna piirkonna laskevõistlused, mille osalesid Võru, Sakala, Põlva ja Valga ringkonna laskurid. Kahjuks jäid kõrvale Tartu ringkonna naised. Naiskodukaitse Lõuna piirkonna vanem Liisa Aru ja Valga ringkonna esinaine Heili Mets otsustasid võistlused läbi viia Valga Laskurklubi lasketiirus. Peakorraldajatele tuli appi ka Valga Laskurklubi esindaja Eduard Sokolovski.

Kui võistlejad olid kohale jõudnud, tutvustasid korraldajad neile lasketiiru ja rääkisid läbi mõningad võistlustega seotud üksikasjad. Siis loositi laskurid järjekorda, jagati kõrvaklapid ja laskevõistlused olidki alanud. Kui kõik lasud tehtud ja punktidki kokku löödud, selgus, et kodutiirus tuli üldvõitjaks Valga ringkond 1028 silmaga, olles ka võitja mõlemal võistlusosalal vastavalt 522 ja 506 silmaga. Järgnesid Põlva 966, Võru 856 ja Sakala 836 silmaga. Parim laskja spordipüssi arvestuses oli Kaie Kurg Põlva ringkonnast 182 silma ja spordipüstoli arvestuses Merlit Maask Võru ringkonnast 171 silmaga.

Naiskodukaitse Lõuna piirkonna laskevõistlusi korraldatakse eesmärgiga populariseerida laskesporti, parandada Naiskodukaitse liikmete laskealast meisterlikkust, selgitada parimad laskurid ja võistkonnad ning anda ringkondadele juurde suhtlemisvõimalusi. Võistluste juhendi järgi paneb iga Naiskodukaitse Lõuna piirkonna ringkond laskevõistlusele välja ühe kolmeliikmelise võistkonna. Võisteldakse spordipüssi ja -püstoli laskmises vastavalt 50 ja 25 meetri kaugusel olevasse märklehte, kusjuures spordipüssi tuleb lasta lamades ilma toeta, püstolit aga püstiasendis ühe käega. Kõik võistkonnaliikmed lasevad nii spordipüssi kui ka -püstolit. Kahe harjutuse punktid liidetakse ja saadakse lõpptulemus. Võrdsete tulemuste korral loeb paremusjärjestuses püstolilaskmises saadud punktide summa. Võistluste korraldamise teatepulk käib mööda Naiskodukaitse Lõuna piirkonna ringkondasid. Järgmisel aastal korraldab Naiskodukaitse Lõunapiirkonna laskevõistlused Sakala ringkond. **KK!**

Lõuna piirkonna naiskodukaitsesed on pingelisteks võistlusteks valmis.

NAISKODUKAITSE LÕUNA PIIRKONNA LASKEVÕISTLUSTE TULEMUSED

Ringkond	Võistleja	Spordipüss		Spordipüstol	
		Punkte	koht	punkte	koht
Põlva	Maive Tõemäe	175	III	165	IV–V
	Tuulike Mölder	156	IX	149	VII
	Kaie Kurg	182	I	139	VIII
	Võistkondlik	513	III	453	III
Sakala	Leili Särg	173	VI	136	X
	Marju Lohk	169	VIII	105	XI
	Ele Lehes	174	V	79	XII
	Võistkondlik	516	II	320	IV
Võru	Inga Niit	133	XII	154	VI
	Kristi Paakspuu	109	XIII	137	IX
	Merlit Maask	152	X	171	I
	Võiskondlik	394	IV	462	II
Valga	Janne Salumäe	172	VII	165	IV–V
	Viia Kaldam	175	IV	170	III
	Heili Mets	175	III	171	II
	Võistkondlik:	522	I	506	I

Individuaalselt võistles Eleri Siidra, kes saavutas spordipüssist laskmises 11. koha.

Eesti staabiassistendid Rootsisis väljaõppel ehk IntSAC III-200

Et olla tegus ja tõhus staabiassistend, tuleb palju õppida ja hoolega harjutada. Eriti hea, kui saab kogemusi täiendada rahvusvahelisel õppusel.

Tekst ja fotod: EVELI SAMMELSELG, Naiskodukaitsja Tallinna ringkonna akadeemilise jaoskonna esinaine, Kaitseliidu Tallinna maleva staabiassistend

Septembris osalesin koos naiskodukaitsja Jane Särjega Rootsisis Kaitsejõudude Väljaõppekeskuse (SWEDINT) staabiassistendide õppel IntSAC (*International Staff Assistant Course*). Kursuse eesmärk oli õpetada välja staabiassistente töötama mitmerahvuselistes brigaadides staabis erinevatel rahuoperatsioonidel (*Peace Support Operations – PSO*).

Osalejad olid väga erineva taustaga. Grupi suurus 13 inimest, neist kaks Eestist, üks Norrast ja ülejäänud Rootsist. Õppe- ja suhtluskeel oli inglise keel. Õpilaste staabitöö taust oli samuti väga varieeruv: alates naisterahvast, kel juba kuus missiooni seljataga, ja lõpetades neiega, kellele see oli üldse esimene õppus Rootsi lotade organisatsioonis.

TEOREETILINE ÕPE

Kursus algas ülevaatega ÜRO ja NATO dokumentidest ning juhtorganitest. Järgnes staabi struktuuri ja ülesannete selgitus. Erinevalt Eesti väljaõppest, kus staabiassistendide puhul käsitletakse pigem pataljoni taset, keskenduti siin brigadi tasemele. Et kursuse eesmärk oli õpetada staabiassistente välja just rahvusvahelistes staapides töötamiseks, juhiti tähelepanu probleemidele, mis võivad tuleneda staabikoosseisu erinevast kultuuritaustast, keeleoskusest ning erinevast sõjalisest väljaõppest ja militaartavadest – need on ju riigiti väga erinevad.

Räägiti ka rahuoperatsioonide olemusest ja põhimõtetest: kuidas tuleb jääda mõlema konfliktis oleva poole suhtes neutraalseks, säilitada kõikides tegevustes läbipaistvus jne. Anti ülevaade patrullimistehnikatest ja rahuoperatsioonide taktikast. Kuigi staabiassistendid loodetavasti ei pea kunagi staabist välja minema ja neid taktikaid praktikas kasutama, olid loengud taustateadmiseks ja üldise arusaama kujundamiseks väga kasulikud. Erinevalt minu seni läbitud väljaõppest Eestis pöörati

Rootsis rohkem tähelepanu suhetele konfliktivälise maailmaga (tsiviilmilitaarkoostöö (CIMIC), pressiohviteri töö, meedia, kohalikud jõustruktuurid jne).

Põgusalt tuletasime meelde ka NATO kuuldekoode ja kaardi lugemise oskusi, kuid need olid enamikul osalejatel nagunii baastadmistena olemas. Kursuse alguses

jagati meile kõigile välja sülearvutid ja mälupulgad. Tegemist oli nn paaberivaba õppega, kus kõik vajalikud loengumaterjalid saime mälupulgale ja endaga kaasa võtta, välja-

printe ei olnud. Minu arust väga kena viis looduse säästmiseks. Tagasisõidul oli ka kohver ka selle

Nädalane kursus lõppes 2,5-päevase staabiharjutusega, mis viidi ellu koos ohvitseridega samal ajal korraldatud ohvitseride kursusel.

võrra kergem.

Staabiassistendide õppe praktiline osa toimuski arvuti taga. Et eelolevas staabiharjutuses pidi peamine kommunikatsioon käima meilitsi, keskendusimegi meilide logimise ja arhiveerimise tehnikatele. Arutasime, kuidas oleks mõistlikum elektroonilisi dokumente arhiveerida, milliseid alamkaustasid luua, et ehitada üles kogu meeskonna seisukohalt loogiline ja funktsionaalne süsteem, mida oleks ka kerge hallata. Failinimesesse soovitati sisse panna ajagrupp (DTG), teema ja saatja. Sellist loogikat olen varem kasutanud ka oma tsiviiltöödokumentide arhiveerimisel ja võin julgelt öelda, et toimib. Militaarse

Praktilise harjutuse hommikune koosolek.

DTG asemel kasutan küll ajaformaati 20081025 (suuremast väiksemale, et dokumendid järjestyksid kronoloogiliselt), kuid põhimõte on ju sama. See on kõige lihtsam ja kiirem salvestamisviis ning hiljem on lihtne dokumente üles leida.

Veidike harjutasime ka kätt Power-Pointi esitluste tegemisel, kuid seda mitte väga sügavuti. Mõned meist said seda hilisemas staabiharjutuses praktiseerida, kuid oli ka neid, kes tegelesid ainult logimisega.

STAABIHARJUTUS

Nädalane kursus lõppes 2,5-päevase staabiharjutusega, mis viidi ellu koos ohvitseridega samal ajal korraldatud ohvitseride kursusel. Mängisime, et meie brigaad on rahuoperatsioonil väljamõeldud maal Betaland (mis geograafiliselt sarnanes väga Gotlandile). Isikkoosseis jagati erinevatesse sektiioonidesse laiali, grupis neli-viis ohvitseri ja kaks staabiassistenti. Mind määrati personalisektiiooni (G1), mis oli väiksem kui teised – ohvitseri kolm ja assistente üks. Staabiassistendid tegid sektiioonides väga erinevat tööd. Taktikaliste operatsioonide keskuses (*Tactical Operational Centre* – TOC) oli kolm assistenti, kes ainult logisid sisse- ja väljaminevaid dokumente. Et kogu info liikus nende kaudu, kippuski teave esialgu sinna kinni kiiluma, sest rutiinid ei olnud veel välja kujunenud. Ka luure- (G2) ja operatiivosakonna (G3) neiud olid hõivatud logimise, printimise ja paljundamisega. Et minu haru oli rahulik, õnnestus mul veidi mitmekülsemate asjadega tegelda: tuli koostada mõned raportid, ette valmistada esitlused, panna kokku personali rotatsiooniplaan jne. Polnud küll assistendi töö, kuid huvitav siiski.

Igale sektiioonile oli määratud mentor, kes külastas meid aeg-ajalt, ja gas näpunäiteid, vastas küsimustele ja andis tagasisidet tehtu kohta.

Staabiharjutus tegi hästi detailselt selgeks erinevate sektiioonide tegevusvaldkonnad. Meile söödeti ette väga erinevaid situatsioone ja ohvitseridel oli vaja otsustada, kelle

Eesti esindajad Eveli Sammelselg (vasakul) ja Jane Särg Rootsi staabiassistendite kursusel.

tegevusvaldkonda need kuuluvad ja kes peavad informeeritud olema. Alguses oli palju segadust, kuid lõpuks jooksis info juba nagu õlitaut. Põnev oli.

Iga päev algas ja lõppes üldkoosolekuga, kuhu olid õppeeesmärgil kutsutud ka staabiassistendid. Muidu korraldatakse

neid väikeses ringis. Iga sektiiooni esindaja võttis sõna, rääkis päeval tehtust ja andis tagasisidet ka teiste sektiioonide tegevuse kohta. Enamasti oli see kurtmine teemal, et mingi info unustati edastada. Mentorid rõhutasid ka, et ohvitserid suhtleksid rohkem silmast silma. Sama olen täheldanud ka Eesti õppustel. Info kiire ja õigetes kanalites liikumine on üllatavalt suur probleem ning nõuab kokkuharjutamist.

TÖÖTAMINE MITMEKULTUURILISES KESKKONNAS

Kogu kursuse vältel rõhutati, kuivõrd erinev on töötamine ühte keelt kõnelevas staabis ja staabis, kus on koos mitme rahva esindajad. Praktilisel staabiharjutusel tulid need erinevused imehästi välja. Üks ingliskeelne

LOTAD

Rootsi lotade nimel on kirjanduslik päritolu. Nimelt on soomerootsi kirjaniku Johan Ludvig Runebergi (1804–1877) “Lipnik Ståhli lugudes” juttu Soome sõdurist, kes lahingusse minnes võttis kaasa ka oma naise – Lotta. Sõdur sai küll ise lahingus surma, kuid tema naine jäi lahinguväljale haavatud sõdurite eest hoolitsema. Selle vaprana järgi said oma nime nii Soome kui ka Rootsi lotad.

sõna seostub erinevate keelte kõnelejalatel nende emakeeles erinevate sõnadega, mille tähendused võivad olla vastupidised. Lisaks tõlgendavad erineva ettevalmistusega inimesed situatsiooni erinevalt. Nii tuli ette juhtumeid, kus kaks head inglise keelt rääkivat inimest ei suutnud end teineteisele üheselt mõistetavaks teha. Kindluse mõttes tuli alati üle kontrollida, kas teine mõistis räägitud samamoodi. Harjutuses ei ole küll teisitõistmisel liiga raskeid tagajärgi, kuid päriselus ja just militaarsituatsioonis ei saa kommunikatsiooniprobleeme lubada.

Harjutuses tuli ette ka olukord, kus ebamääraselt sõnastatud

käsu tagajärjel saadeti salastatud dokumendid laiali nii ajakirjandusele kui ka kohalikele võimuorganitele. Reaalses elus oleks sellest tulnud suur skandaal. Mul on enda praktikas ka esinenud vigu, mis tulenevad valestõistmisest, sest mul ei ole olnud piisavaid taustateadmisi. Seepärast pean oluliseks, et staabiassistendite õpe hõlmaks ka üldisemaid teemasid, mis võib-olla väga otseselt assistentide staabitööd ei puuduta, kuid aitavad paremini olukorda mõista. **KK!**

Selle õppuse Rootsi koduleht asub aadressil: <http://www.mil.se/en/Organisation/Centres/Swedish-Armed-Forces-International-Centre/News-from-Swedint/One-last-management-quality-check/>

Välitoitlustamise erialavõistlusel ootasid osalejaid üllatused

Tekst: ELLE VINNI,
Naiskodukaitse Kirde piirkonna vanem

Tänavu korraldas Naiskodukaitse esimest korda välitoitlustuse erialavõistluste. Seda võistlust ette valmistades mõistsin, kui tähtis on välitoitlustuses meeskonnatöö. Olen veendunud, et võistkonnad, mille liikmed oskasid üksteisega arvestada, kuulasid iga meeskonnaliikme arvamust ja töötasid ühiselt välja tegutsemisplaani, olid teistest edukamad. See võistlus oli ka korraldajatele põnev katsumus.

KAKS PÕNEVAT PÄEVA

Võistkonnad olid kolmeliikmelised. Võistlusalad olid kinnisilmi maitseainete äratundmine, aurukatla poti kokkupanemine ja katlaga ühendamine, kummaliste köögitarvikute tuvastamine ja meeldejätmise, tarkvikukasti sisu meeldejätmise, suure ruudu kokkupanemine, pliidi alla tulepulga ja käepäraste vahenditega

Naiskodukaitsjatest välikokad (ülemisel pildil) suudavad valmistada kolmekäigulise kriisilõuna (pildil paremal) vaid 32 krooni eest. Foto: Merlit Maask

tule tegemine, hulgaliselt kirjalikke teste ja ülesandeid (menüü koostamine, väliköögi ruumilise plaani

tegemine, lünktekst, nipinurk jne), teisel päeval tuli hommikvõimlemiseks puid lõhkuda ja 32 krooni

ARVAMUSED

LEANA LEMMING, Sakala ringkond:

Kontrastiks nigelale suvele oli mihkclipäevaeelne nädalavaheetus ilus. 27. septembri hommikul hakkas Jõhvis Jaama tänavale saabuma autosid, kust vupsasid välja rõõmsameelised naised, kellel oli kindel plaan asuda 27. ja 28. septembril võistleva välikokkade erialavõistlusel. See oli üritus, mis ei jätnud ühtegi osalejat ükskõikseks. Juba rõõmsavärviliste põlled ja rätikutega naised ise olid vaatamist väärt. Võitluspäevad olid tihedalt sisustatud ja lustakad. Ülesandeid lahendades said kõik võistkonnad näidata leidlikust ning oskusi ja teadmisi välikokkadena. Hea võimalus oli tõestada, et välikokad ei ole karud, kes unne jäädes ei suuda ärgates kohe erksad ja nutikad olla. Seda tõestas ilmekalt õine häire, kui pidi köögist varastatud suhkru ja kohvi rotide käest päästma ning tagasi toimetama. Samas oli iga ülesande lahendamise juures ka väike avastamiserõõm ja teadmiste täiendamise nüanss. Tuli välja, et suurel hulgal köögitarvikutel on sootuks teised nimetused ja otstarbed, kui olime senini arvanud. Väga lõbus oli seotud silmadega ära arvata, mis maitse- või toiduainega on tegu. Purgilt nime lugedes tunneme neid kõiki, aga näpuga katsudes ja maitstes oli päris tore avastada, et soolal on mitu nägu.

Kiiresti sai ka see selgeks, et puudelõhkumine ei ole kaugeltki nii lihtne kui paistab ja kui ikka tikke kaasas ei ole, on tule tegemine tõsine füüsiline pingutus ja peamurdmine.

KARIN RÜNKORG, Läänemaa ringkond:

Hea tunne jäi sellest, et me kõik oskasime olla välikokad. Kribisime välipliidi alla tulepulgast niiskele prahile tule ja see hakkas rõõmsalt lõõmama. Oskasime ära näidata, millised hädatarvilikud asjad on köögitarvikute kapist puudu. Kinnisilmi ja pimedas leidsime oma katlahõrgutistele maitseainete karbist õige lõhna ja mekiga võrtsid. Oskasime ette kujutada ja teistele näidata, kuidas paigutuvad meie väliköögis pliidid, tööpinnad, toiduaineteladu. Suutsime ka väga napi eelarve ja osavate kätega teha toitva kolmekäigulise lõunasöögi oma sõduritele. Teisel päeval andis kiire hommikune puudelõhkumine vihmas teada, kui nobedasti saame pakkudest pliidi puud või kas või telgikütte halud. Ja mis eriti oluline: see kõik oli rõõmus meeskonnatöö! Kui kaaslane jäi häтта katla juures või lihtsalt ei teadnud mõnda asja, asus teine appi. Võistlus oli piisavalt pingeline, võis vabalt aduda, kes on su meeskond, kellega lahingusse läksid. Valik oli õige!

eest kateloki ja priimuse abil kolme tunni jooksul kolmekäiguline lõuna valmistada. Toit tuli ka kaunilt serveerida.

Kahe päeva tegemised võeti kokku pühapäeva lõunaks, kui kolm parimat said auhinnad. Esimese koha vääriline oli Põlva ringkonna võistkond, teiseks jäi Tartu I võistkond ja kolmandaks Taru II võistkond. Kokku osales 12 võistkonda. Loodan, et kõik võistkonnad tundsid ennast võitjatena ja said kogemuse võrra rikkamaks. Tähtis ei ole ju saavutatud koht, vaid võimalus olla koos ning teha midagi põnevat ja lahedat. Soovin kõikidele praegustele ja tulevastele väliskokkadele jõudu ja julgust uute kogemuste hankimisel. Ärge kartke uusi väljakutseid. Parempare on mõnikord ebaõnnestuda, kui üldse mitte proovida. Kes aga ei ole veel proovinud olla väliskokk, see proovigu kindlasti.

TÄNU ABI EEST

Abis võistlust korraldamas olid erinevate ringkondade vabatahtlikud

Hommikuvõimlemise asemel lõhkusid naiskodukaitsjad välitoitlustamise erialavõistlusel puid. Foto: Merlit Maask

ja palgalised. Suur tänu Kairi Bauerile, Merlit Maaskile, Ülle Rootsilile ja Iive Rohtlale, kes aitasid selle võistluse sisu välja mõelda ja ka läbi viia. Kui abikäsi tuli puudu, ei peljanud ka Läänemaa vabatahtlikud Anne Kaasik ja Aadi Kaasik õlga alla panna. Tänu Jaana Ukkurile saime selle võistluse ka videosse. Suur tänu

abi eest ka Kaitseliidu Alutaguse malevale, kes aitas nii nõu kui ka jõuga. Täna ka võistlejaid endid, kes palju põnevaid asju ise Erna retkel koos olles välja mõtlesid. Võistlejate üllatus oli suur, kui nad avastasid, et olid ise mõningaid ülesandeid välja pakkunud. Üheskoos ei ole ükski takistus ületamatu. **KK!**

Naiskodukaitse ja lotade ühisenäitus jõudis Kuressaarde

Ajaloonäitus "Õed Soome lahe kahelt kaldalt" jõudis Saaremaale ja on vaadata Kuressaare linnuse peakorraldusel. Väljapanek kajastab kahe isamaalise organisatsiooni - Eesti Naiskodukaitse ja Soome Lotta Svärdi - tegevust enne Nõukogude okupatsiooni.

Näitus on rännanud Soomes, Eestis ja Lätis juba paar aastat ning kogunud palju positiivset vastukaja. Tuuakse seal ju vaataja ette ajaloo varjatud külge, millest okupatsiooni ajal ei tohtinud ja viimastel aastatel ei ole veel jõutud suurt kõnelda. Kui võtta aga Eesti ajalugu, siis puudutab Kaitseliit oma eriorganisatsioonidega vaat et enamikku peresid, sest nagu märkis ka näituse avamisel naiskodukaitsjast ajaloolane Merike Jürjo, olid kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad esimesed, kelle suhtes punavõimud repressioone hakkasid tarvitama. Ainuüksi Naiskodukaitse Saaremaa ringkonda kuulus 1940. aastal, mil organisatsioon likvideeriti, 900 naist.

Näituse avamisel oli kohal Naiskodukaitse esinaine Airi Neve ja Soome Lotta Svärdi Fondi esinaine Irmeli Lemberg, samuti Jenni Kallionsivu Soome Instituudist ning Missu Saloheimo Lotta Svärdi muuseumist. Suurt elevust tekitas nii naiskodukaitsjate kui ka soomlastest külaliste seas pidulikule sündmusele tulnud 87-aastane Ursula Liivmann

Leisi vallast Pammanast. Selle vanaproua naiskodukaitsjaks saamisest möödub Eesti Vabariigi aastapäeval 70 aastat.

Kui Naiskodukaitse loodi 1927. aastal Kaitseliidu kõrvale suuresti just Soome Lotta Svärdi eeskujul, siis tänapäeval on sõsarorganisatsioonide käekäik erinev.

Kui Eestis taastati Kaitseliidu naisorganisatsioon 1991. aastal, siis soomlased ennesõjaaegsel kujul ei tegutses (Soomes ei ole taastatud ka Suojeluskuntat ehk Kaitseliitu) ning Lotta Svärdi Fond talletab just esiemade tegevust. Üks erinevus on kahel naisorganisatsioonil veel: kui lotad võtsid osa Talvesõjast (nende organisatsioon likvideeriti Nõukogude võimu käsil 1944. aastal), siis naiskodukaitsjad Teises maailmasõjas

osaleda ei jõudnudki... Kuid nagu märkis ka Merike Jürjo, oli Naiskodukaitse just see organisatsioon, mis tegi naised tugevaks ning andis neile teadmised ja oskused igas olukorras hakkama saada. "Eks see aidanud ka rasketel Siberiaastatel," tõdes ajaloolane.

Näitus, mille on koostanud Lotta Svärdi Fond ja Naiskodukaitse koostöös Eesti Okupatsioonide Muuseumi, Soome Instituudi ja Soome suursaatkonnaga, jääb Kuressaare linnuses avatuks novembri lõpuni. **KK!**

Uus meedia Naiskodukaitse teavitustöös

Tekst: KAIRIT HENNO, Naiskodukaitse Tartu ringkonna PR-grupi liige

Statistikaameti andmeil on Eestis Interneti-ühendus 58,1 protsendil leibkondadest. 16–74-aastastest elanikest kasutab Interneti üle 66,2 protsenti (allikas: www.stat.ee). Magus sihtgrupp PR-töök! Miks mitte inimeste meediahuvi ära kasutada. Uued kommunikatsioonivahendid, nagu Interneti-kodulehed, veebipäevikud, fotoveebid jm annavad selleks hea võimaluse. Järgnevas tuleb juttu Tartu ringkonna kogemustest uue meedia rakendamisel PR-töös.

KODULEHT

Kodulehe tegemisel sõltusime maleva kodulehest. Ringkonna PR-grupi juhi Kristel Kitsingu eestvõttel sai ringkonna kohta käiv teave maleva veebikodu “Naiskodukaitse” jaotisesse mõneks ajaks ka üles: tutvustus (üldinfo, põhikiri, sümboolika), ajalugu, struktuur ja juhtimine, väljaõpe, allalaetav infovoldik, teadete osa, fotod.

Kahjuks on maleva veebikodu praegu uuesti ülesehitamisel, nii et kodulehte meil hetkel pole. Küll on aga eeskujulik koduleht Tallinna ringkonnal (tallinn.naiskodukaitse.ee), vast jagavad nemad kunagi oma kogemust.

BLOGI

Ringkonna PR-grupis kõneldi juba paari aasta eest vajadusest mingi kroonikalaadse asja järele, kuhu saaks kirjutada õppuse muljeid, matkaelamusi, peetud pidukõnesid jmt pikemaid tekste. Ringkond kasutas küll agaralt Naiskodukaitse üleriigilist siseveebi, ent sinna sobisid paremini lühemad postitused aktuaalsetel päevateemadel (ürituste info, teated, üksikküsimuste arutelud jm). Kroonikat läinuks vaja

eeskätt selleks, et ühelt poolt tekiks ringkonna kirjalik ajalugu ja teisalt, et needki, kes ise ei ole mingil põhjusel saanud üritusel osaleda, võiksid teiste muljeid lugeda ja sel moel ikkagi ühisest tegevusest osa saada. Ühtlasi oleks see hea võimalus meie tegevust avalikkusele ja ka võimalikele uutele liikmetele tutvustada.

Juulis 2008 käivitasimegi ringkonna oma veebi(päevi)ku ehk blogi aadressil tartukroonika.blogspot.com, kuhu iga ringkonna liige võib sissekandeid teha (kõigil on ühine kasutajatunnus ja parool). Panime paika

mõningad reeglid: püüame võimalikult vältida isikute täisnimesid, auastmeid, arvandmeid väevõimekuste kohta. Samuti ei sobi poliitika ega ülemuste ja kaasvõitlejate arvustamine. See kõik on elementaarne, üldine eetika.

Küsimus oli, kas teha avalik või kinnine blogi. Suvel peetud Tartu naiskodukaitsete avaliku esinemise koolitusel sai seda arutatud kapten Neeme Brusiga Kaitseliidu peastabi avalike suhete osakonnast ja tema andis rohelise tee: ei olevat probleemi, tehke aga, ja täitsa vabalt avalik.

Naiskodukaitse Tallinna ringkonna koduleht (<http://tallinn.naiskodukaitse.ee>).

Naiskodukaitse Tartu ringkonna blogi (<http://tartukroonika.blogspot.com/>).

Olekski hea teavitus ja propageerimise kanal. Keelatud teemasid kapten Brus ei maininud. Leidsime, et ringkonna PR-erialagrupi juht koos ringkonna juhatusesga peaks veebikul silma peal hoidma, kuid me ei pidanud vajalikuks hakata oma liikmete muljelugusid väga tsenseerima ega nõudma konspiratsiooni ("pealiku" asemel "agent 007") jmt). Kirjutajate teksti võivad teised muuta hädavajadusel (nt õigekirja parandamiseks) autori teadmisel ja nõusolekul.

Ringkonna liikmed on veebiku üsna hästi omaks võtnud, esimese paari kuuga on sissekandeid teinud kümnekond inimest. Teemad ulatuvad kõnedest, mõtisklustest ja laulusõnadest kuni õppuste kirjeldusteni välja. Naljatomisi käibib korralekutsumis-ütlus: "Sa vaata ette, sa loed seda homme blogist!"

Ringkonna eemal (välismaal, lapsega kodus jm) viibivad liikmed on öelnud, et veebik aitab neil

end meie tegevusega kursis hoida ja seeläbi ühtsustunnet säilitada.

Kolme kuuga on blogi külastanud ligi kakssada inimest, lehekülgi on loetud üle tuhande korra. Seejuures ei ole me oma veebikut vähemalt esialgu reklaaminud mujal kui maleva kodulehel, veidi aja eest panime lingi ka Naiskodukaitse kodulehele. 56 protsenti külalistest on tulnud välise lingi kaudu (enim tartu.kaitseliit.ee lehelt, teisel kohal on blogger.com), 38 protsenti on otseliiklust. Külastajaid on käinud 15 maalt, enim Eestist ja Soomest. Küllastuse sügavus ja lehel viibitud aeg näitavad, et veebikut loetakse, mitte ei klikita niisama pilgu peale heitmiseks. Esimese kolme kuuga on keskmiselt tehtud seitse külastust päevas. Seda kõike pole küll palju võrreldes Eesti staarblogidega, kuid algus on tehtud ning blogi täidab teabeallika ja tegevliikmete ühteliitja, aga avalikkuse ees ka meie tegevuse reklaamijana oma rolli.

FOTOVEEB

Digifoto ajastul on loomulik, et ürituste fotokajastusi püütakse

Naiskodukaitse Tartu ringkonna fotoveeb (<http://tartu.naiskodukaitse.net/>).

koondada ühte kohta ja süstematiseerida. Proovisime ringkonnas kasutada Google'i pakutavat Picasawebi, kuid see polnud kuigi kasutajasõbralik. Nüüd oleme rentinud oma serveri ja pannud Coppermine'i tarkvara kasutades üles ringkonna

pildipanga (tartu.naiskodukaitse.net). Fotoveebi puhul kerkis küsimusi üksjagu. Kellele mõeldud? Kas liikmetele (suletud, parooli all), et saaks õppusel tehtud pilte näha ja endale tellida? Või avalikkusele, PR-töö edenduseks? Või osa albumeid avalikud, osa parooli all, privaatsed? Kes otsustab, mida üles panna?

Päris hästi ei olegi need küsimused veel lahendatud. Esialgu tegime avaliku albumi, sihiga luua blogi kõrval omalaadne fotokroonika. Pildid on süstematiseeritud aastate ja kuude kaupa, kogu pildipank annab hea ülevaate ringkonna tegevusest aastate jooksul. Tasapisi skännime ja lisame vanemaid fotosid, mis tehtud filmikaamerate. Administraatori õigused jätsime ühele, aga pilte saavad serverisse üles laadida kõik soovijad.

Fotoveeb eeldab piltnike vastutustunnet, et teha valik ja panna üles parimad kaadrid. Üks inimene ei jõua kogu suurt hulka pilte töödelda

ega hallata, nii leppisime kokku parameetrid, millele serverisse tõstetavad fotod peaksid vastama. Alati piltnikud neid ei järgi, ent see on vast alguse asi. Samuti leidsime, et igäihel peaks olema õigus mitte olla oma soovi vastaselt eksponeeritud. Seega saab pilte vihjete peale kustutada. Enamasti jõuavad pildid üles õppusega pea ühtaegu või päeva-paari jooksul, see on tekitanud mõningast elevust. Ilma erilise reklaamita ellu kutsutud pildipanka on mõne kuuga vaadatud üle kümne tuhande korra.

VASTUKAJA

Meil on juba liikmeid, kes on meid leidnud kodulehe vahendusel. Tegevliikmed harjuvad praegu fotoveebi ja blogi kasutusega, nii lugejate-vaatajate kui ka pildistajate-kirjutajate-tena. Me ei ole veel oma uue meedia algatusi laiemalt tutvustanud ega reklaaminud, ehkki on tehtud ette-

panekuid panna veebiku kohta link näiteks blog.tr.ee-sse. Praegu on siiski vast veel vara. Vaatame enne, kuidas need uued formaadid end õigustavad. Kindlasti oleme aga varasemast enam pildil. Sest kui sind pole Internetis, ei ole sind olemas.

Täname IT-ettevõtjat Aimar Jukkumit abi eest fotoveebi loomisel ning ringkonna toetajaliiget Linda Krafti rahalise toetuse eest serveri rentimisel. **KK!**

Naiskodukaitse avalike suhete juhid said kokku Läänemaal

Tekst: NELE SARRAPIK, Kaitseliidu Kooli Naiskodukaitse kursuste koolitusspetsialist

Läänemaal Mikhli külalismajja kogunesid 20. ja 21. septembril üle-eestilisele õppepäevale oma teadmisi täiendama Naiskodukaitse PR-gruppide juhid. Kaks päeva möödusid suure mõttetöö ja ideede genereerimise tähe all. Uute teadmiste ja vahendatud kogemuste valguses hakkasid eri ringkondadest kokku tulnute peades juba kursuse ajal küpsema mõtted, kuidas koduringkonnas propagandavanker tõhusamalt käima tõugata.

Kursuslased õppisid info- ja reklaamimaterjalide väljatöötamist ning harjutasid kätt pressiteadet kirjutades. Üheskoos arutati Naiskodukaitse mainekujunduse ja PR-grupi ülesannete üle. Vahetati mõtteid ja vahendati kogemusi ringkondades avalike suhete alal juba tehtud ja kavandatavate tegevuste kohta.

Õppepäevadel jagasid näpunäiteid ja viisid tunde läbi oma ala asjatundjad: Kaitseliidu Pärnumaa maleva propagandapealik kapten Erik

Ka kursuseülevaate sulg on tindine.

Reinhold, ajakirjaniku ja teabeohvitseri taustaga leitnant Taavi Tuisk Kaitseliidu Saaremaa malevast ning ajakirja Sõdur toimetaja Liivi Parrest Naiskodukaitse Tartu ringkonnast. Organisatsiooni mainekujunduse erinevaid tahke lahkas Naiskodukaitse esinaine Airi Neve. Selliseid PR-grupi juhtide täiendkoolitusena mõeldud õppepäevi on kavas korraldada ka edaspidi. Käesoleval koolitusel arutati juba ka selle üle, milliseid teemasid võiks käsitleda

järgmisel kokkusaamisel. Seekordsed õppepäevad olid Naiskodukaitse juba teised samalaadsed.

Avalikkussuhted ehk PR on üks Naiskodukaitse põhialadest esmaabi, side ja staabitöö ning toitlustamise kõrval. Pärast baasväljaõppekursuse läbimist valib iga organisatsiooniga liitunud naine eriala, millel ta tegutseda hakkab. Samalaadseid õppepäevi korraldatakse ka teiste erialadega tegelevatele juhtidele. **KKK!**

MALEVATES

KAITSELIIDU AASTAPÄEV MALEVATES

PÕLVA

Põlva malev tähistas Kaitseliidu juubelit 14. novembril Värskas Reta baaris.

Et Eesti majanduses on praegu raske aeg, treenisime endidki osavõtlikumaks ja panustasime ka ise peo toimumisse. Olime koguni nii osavõtlikud, et piduõhtul said koos olla vaid need toredad ja aktiivsed relvavennad ja -õed, kel oli tasutud Kaitseliidu liikmemaks. Piduõhtul sai söögi- ja joo-gipoolist ning tantsida. Tublimatel oli pärast ametlikku osa võimalus silma paista uute aumärkide kandjatena või võtta peolt kaasa uhke tunnuskiiri.

VIRU MALEV

Viru maleva laskurite võistkond kasutas 30. oktoobril esmakordselt pakutud võimalust osaleda kaitseväge meistrivõistlustel lahingurelvadest laskmises Männiku lasketiirus. Neljateistkümne võistkonna seas saavutas meie võistkond Harju maleva järel neljanda koha, kusjuures kahes harjutuses olid individuaalse neljanda koha saavutanud Peeter Pops ja Uuve Vildersen.

Viru malevat külastas 5. novembril Eesti vabariigi president Toomas Hendrik Ilves, kes tutvus maleva elu ja tegevusega, rääkis aktuaalsetel välispoliitilistel teemadel ja tundis huvi noorteorganisatsioonide käekäigu vastu. Külaskäigust jäi mälestuseks ühispilt kõigi osalejatega.

Võsu põhikoolis tähistati 7. novembril isadepäeva. Ürituse viisid läbi Võsu rühma kaitseliitlased. Osales kogu koolipe-re koos mõnede lapsevanematega. Samal päeval külastas Viru maleva staapi Rakvere eralasteaia Kaur Päikese rühm. Malevapealik kapten Lembit Kerve rääkis lastele Kaitseliidust, selle liikmetest, näitas kaitseliitlase varustust ja maleva staabiruume. Lapsed joonistasid lõpuks sellest, mis neile kõige rohkem meeldis. Malevale mälestuseks kinkisid kasvatajad laste tehtud kalendrid ja pabernukke. 8. novembril osalesid kohaliku rühma kaitseliitlased Väike-Maarja spordihoones valla isadepäevaürituse sisustamisel.

14. novembril olid Noorte Kotkaste Viru maleva liikmed ja noortejuhid korraldamas Pada linnamäel koolide võistkondadele laskejooksuvõistlust.

15. novembril korraldati Haljala kultuurimajas Kaitseliidu ja Viru maleva aastapäeva tähistamiseks pidulik õhtu maleva liikmetele ja aktiivsetele koostööpartneritele.

Laps on kodu, noorukist ajateenistusse mineja aga riigi peegel

Tekst: MARI JÄRVELAID, meditsiinidoktor

Eesti riik peab selgemalt rääkima pühaks peetavatest väärtustest. Selles osas valitseb viimastel aastatel totaalne segadus. Kasvavale põlvkonnale ei pruugi olla näiteks päris selge, kas riik üldse soovib neid näha kaitseväs või mitte. Ka on poliitikutel suhtumine mõnuainete tarbimisse sageli kahtlaselt ebamäärane. Võime küll kiruda noori, aga ehk tasuks vahel ka peeglisse vaadata, millist eeskujuga vanem põlvkond neile ise annab.

LODEVAD NOORED VÕI LODEV RIIK?

On üldteada, et laps on kodu peegel. Kui lapsest saab teismeline, on tema eesmärgiks saada iseseisvaks nii psühholoogiliselt kui ka majanduslikult. Nii ongi tänapäevases mõistes teismeline ka kahekümnendates eluaastates kehaliselt täiskasvanu, kes pole veel lõpetanud õpinguid ja sõltub lähedaste rahalisest toetusest. Need 18- ja 19-aastased, kes äsja ajateenistusse võeti, on aga klassikalises mõistes teismelised. Neil on reeglina luud-lihased, samuti isiksus veel kujunemisjärgus. Küll on nad jõudnud suhtluses täiskasvanute maailmaga staadiumisse, kus täiskasvanute poolt esitatud küsimustele vastatakse nii, nagu arvatakse küsijat ootavat.

Täiskasvanute maailmaga suhtlemisel on oma arenguetapid. Nii teab iga lapsevanem, et varases teismeliseas (11–13-aastaselt) käitub laps otsekui veendunud, et täiskasvanu teab temast kõike juba peale vaadates, ja jätab seetõttu paljud asjad rääkimata, kui neid just otse ei küsita. Varsti saab ta aga aru, et ega need täiskasvanud nii läbinägelikud olegi. Siis hakatakse vastama vaid "jah" ja "ei", andes mõista, et mis te topite oma nina minu maailma, ma tean ise, mis teen ja toimetan. Järgneb periood (millest kõik välja ei tulegi), kui ollakse otsekui täiskasvanute maa-

ilma peegliks – küsimustele antakse meeeldi selliseid vastuseid, nagu arvatakse küsijat vastusena kuulda soovivat. Matkitakse ka neid, kelle sarnaseks tahetakse saada. Tegelikult peegeldab vaid kehakeel.

Tänavu sügisel on ajakirjanduses olnud juttu ajateenistusse kutsutute marihuanapidudest jms vahetult enne kaitsevärke minemist. Alkoholi tarvitamise jääknähte ei mõõdetud, kuid sellisel juhul oleks ilmselt erandiks olnud mittetarvitaja. Nagu peaksid ajateenistusse minevad noored olema teistsugused kui nende eakaaslased. Juhul, kui narkootikumid on riigis vaid silmakirjalikult keelatud, tegelikkuses aga sõltub nende tarvitamine üksnes rahakoti paksusest ja noore enda valikust.

Noored peegeldavad väga selgelt riigis lubatud-keelatud käitumismõõde. Järelikult on nad veendunud, et südames riigiisad seda ju pahaks ei pane, kõik ju teevad nii, st suitsetavad vahetevahel marihuanat, või kui rahakott paksem, kaunistab elu ka väike kokaiinilaks, alkoholist rääkimata. Kuivõrd tundlikud on noored, näitab seegi, et amfetamiini populaarsus näib nende hulgas olevat kahanenud. Amfetamiinitarvitajate väga ilmsed ajukahjustuse nähud on ilmselt neilegi silma torganud.

Kui akadeemik Ain-Elmar Kaasik hiljuti Riigikogu ees esinedes nimetas kaitseteenistusse minejate põlvkonda "lodevaks", siis kas ta mitte ei ni-

metanud lodevaks meie riiki ja selle valitsejaid?

MÕTLEMAPANEVAD HILISED NÄHUD

Ja veel üks probleem, mida minu teada meil uuritud pole. Teatavasti on alkoholil võime hävitada ajurakke, seda rohkem, mida noorem on alkoholi tarvitaja. Ka tubakasuitsul ja kokaiinil on märkimisväärne närvisüsteemi kahjustav toime. Tallinna kooliõpilaste küsitlusest ilmnes, et suitsetavate vanemate suitsetavad lapsed on eakaaslastest oluliselt lähemad ja kõhetumad, kuid psühhoaktiivsete ainete varajase toime hõlmitseks nähtudeks on hüperaktiivsus (kontsentreerumishäired jms), nõrgem kuulmine ja nägemine, kõne, mälu ja matemaatiliste võimete vähenemine. Mitmed teadlased-õpetajad-õppejõud kurdavad, et noored on vähevõimekad matemaatikas. Ometi ple analüüsitud, kus selles on süüdi kool või on paljudel lastel tegelikult aju ja närvisüsteem kahjustatud. Meditsiinikirjanduseski on ameeriklased veendunud vajaduses teha eraldi koolid sellistele kahjustustega lastele, sest nende väljalangemise risk tava-koolist on suur.

Eraldi teema on raske alkohoolse lootesündroomiga lapsed. Oluliselt sagedamini esineb kahjustus tasemel, mis vähendab lihtsalt lapse konkurentsivõimet kooliõpingutes. Psühhiaatri poole pöördumise statistika peegeldab küll suuresti ka teenuse kättesaadavust, kuid näiteks esmakordselt hüperkineetilise sündroomiga arstile pöördunud laste arv on aastas umbes 10% aastas sündivate laste hulgast.

Meie kutsealused peegeldavad oma kehakeele ja käitumisega neid probleeme, mis on määravad riigi kvaliteedis. Kas aga otsustajad tahavad sellesse peeglisse vaadata ja hakata noortele andma materjali peegeldamiseks, mida akadeemik ei saaks kokku võtta sõnaga "lodev"? **KK!**

Kaitseliidus kasvanud õnn

Tekst: TAIVE KUUSE, nooremlieutenant

See oli 1994. aastal, kui 15-aastane Kaie Kensap istus koos sõpradega Alus oma kodumaja ees pingil. Sõprade hulka kuulus ka Tarmo Tammus, kel oli tookord palju jutustada oma põnevast elust Kaitseliidu Rapla maleva noorkotkana. Järgmisel päeval läks Kaie koos paari sõbrannaga Kaitseliidu Rapla maleva staapi ja teatas, et tema tahab kaasa lüüa. Koolis käis ta Raplas, aga elas kolme kilomeetri kaugusel Alus, kus Kodutütarde rühma polnud.

Kaie koos sõbrannaga asutas Kodutütarde Alu rühma. Nad leidsid veel tüdrukuid kampa, panid rühma nimeks Pontšikud ja hakkasid korrastama kasutada antud ruume. Nüüd võivad nad uhkusega öelda, et olid Kaitseliidu meelsuse toojad Alu mõisa, sest just mõisas, kus tookord asusid kultuurimaja ja raamatukogu, neile kolm pisikest tuba anti. Praegu on hoone kaitseliitlikku hõngu tulvil, sest seal tegutseb alates 2001. aastast Kaitseliidu Kool.

ASJADE ALGUSE JUURES

Nüüd Kaitseliidu Rapla maleva instruktor-noort juhina töötav Kaie Kensap-Kukk meenutab, et esimene hoog kulus ruumide kordasättimisele. Tüdrukud olid ka omamoodi kultuuritegijad – lavastasid näidendeid ja osalesid kontsertidel. Hoolsasti täideti rühmapäevikut, mis kaunistab tänini Kaie tööruumi riulil.

Kohe hakati osalema maakondlikel üritustel, mida toonane Rapla Kodutütarde ringkonna vanem Katrin Talu koos Toomas Tõnissoniga iga kuu korraldas. Kaie meenutab et siis ei olnud seda muret, et kui pole tellitud bussi, ei saa üle maakonna kokku sõita. “Kord ootasime bussi jaamas 30-kradise pakasega tund

Kaie Kensap-Kukk on tulnud koos tütre Liisa ja poeg Rasmusega õnnitlema abikaasat ja isa Jaan Kukke Kaitseliidu Kooli nooremallohvitseri kursuse lõpetamise puhul. Foto: Taive Kuuse

aega bussi, et sõita Raikülla laagrisse. Ronisime bussipeatuses pingile, sest tundus, et kui jalad ei puuduta maad, on soojem,” ütleb Kaie. Alu tüdrukutel läks maakondlikel ettevõtmistel enamasti hästi ja see innustas.

Kui Kaie sai 18-aastaseks, järgnes sellele tema arvates ja tolle aja meel-

sust arvestades loomulik samm – temast sai naiskodukaitsja. “Ma ei teagi, mis ajast see kiil vahele tuli, aga tänapäeval seda üleminekut nii loogiliseks ja normaalseks enam ei peeta,” selgitab ta.

Täisealiseks saanuna sõitis Kaie aga hoopis Rootsi, kus töötas kolm aas-

tat lapsehoidjana. Selleks ajaks, kui tütar koju tagasi tuli, olid vanemad kolinud Alust Keavasse. Kaiegi asus sinna elama. Et külas suurt midagi ei toimunud, otsustas toimekas naine ise elu huvitavaks korraldada. Ta võttis ühendust Kaitseliidu Rapla maleva tolleaegse noorteinstruktoriga Margit Kadakuga ja palus luba Keavasse Kodutütarde rühm moodustada.

Õige pea tehti Kaiel ettepanek hakata Kodutütarde ringkonna vanemaks. Uuesti asus ta korraldama enda algatatud ja nüüdseks ilmselt kõige pikema tavaga Rapla Kaitseliidu noorte üritust ehk Rapla maleva aasta kodutütre ja noorkotka valimist. Saatuslikuks sai nimetatud ürituse kümnnes aastapäev. Kuid sellest edaspidi.

JAANI SOOV LIITUDA OLI KINDEL

Vahepeal põikame tagasi 1994. aastasse ja vaatame Raplamaa teise asulasse, Vigalasse. 12-aastane Jaan Kukkk käis siis Vigala koolis. Ühel päeval tuli kooli laigulises vormis mees ja rääkis Kaitseliidust. Jutt tundus Jaanile huvitav. Õnneks jättis mees lahkudes lauale Noorte Kotkaste käsiraamatu, mida pärast poistega omakeskis uuriti. Järgmisel päeval oli jälle üks laiguline onu platsis, seekord juba kohalik mees Sulev Hatto. Tema jagas ka organisatsiooni astumise avaldusi ja tegi ettepaneku moodustada Noorte Kotkaste Vigala rühm. Mõttest oli haaratud 30 poissi, töotuse andmiseni jõudis kümme ja neist jäi täisealiseks saades organisatsiooniga seotuks kolm.

Jaani organisatsiooni liikmeks saamine ei läinud libedalt, sest segastel aegadel kadusid Rapla malevas tema avaldused enne kaks korda ära. Siis aga tuli järjest poisse juurde ja Jaan hakkas ise Vigala rühma vedama ning teeb seda tänini. Nüüdne Rapla Noorte Kotkaste maleva pealik ja maleva staabitöös tagalategevuse eest vastutav nooremseersant Jaan Kukkk meenutab, et esimesel noorkotka-aastal ta kohalikust metsast välja ei saanudki. "Iga nädalavahe- tus tegime midagi metsas: ehitasime

Jaan Kukkk ja Kaie Kentsap-Kukkk on abielupaar, kus mees panustab oma vaba aega Noorte Kotkaste rühma ja naine Kodutütarde rühma juhtimiseks. Harrastused liidavad.

kaevikuid, punkreid, roomasime. Toonane tegevus oli selgelt militaristlik, tol ajal ei teadnud me suurt midagi noorkotkaste põhikirjast ega seadustest, koondusi ei pidanud ja maakondlikel üritustel ei käinud. Aga jube põnev oli," meenutab Jaan.

Meelde jääb oli esimese vormi hankimine. Kogu vorm – kuub, püksid, saapad ja muu sinna juurde – maksis 150 krooni. Jaan rabas selle raha teenimiseks terve suve tööd.

Hiljem, rühmajuhina viis ta Vigala noorkotkaste tegevuse kooskõlla organisatsiooni seaduste ja põhikirjaga ning rühm hakkas osalema ka maakondlikel üritustel. Kuid Jaan teab, et metsas meel-

dib poistele kõige rohkem, sest seal saab oskusi ja kogemusi aladel, mis on pisut ekstreemsed ja kõditavad närvi, kuid on sellevõrra ka põnevamad ja meheks kujunemisel ehk ka kasulikud. Jaan on kogenud, et kui käia koolides uusi liikmeid värbamas, siis kotkaste seadustest ja koondustest rääkides neid juurde ei tule. Kui aga minna kohale laigulises vormis, värvida laste näod roheliseks ja mustaks ning näidata neile sõdurivarustust ja videot metsalaagritest, tahavad liikmeks saada küll.

"Oleme Kaitseliidu osa, aga pelgama lastele tutvustada kaitseliitlaste ehk sõdurielu väärtusi. Kuskilt tuli suhtumine, et eelistada tuleb skautlike põhimõtteid ja vähem tutvustada sõdurielu," selgitab Jaan oma arusaamatust, lisades, et ega ta arva, et lastele tuleks relvad kätte anda.

Rühmajuhina viis Jaan aastaid tagasi Vigala poisid ka laululaagrisse, kus tähistati Kaitseliidu Rapla maleva aasta kodutütre ja noorkotka valimiste kümnendat aastapäeva. Sedasama, mida Kaie korraldas.

KOHTUMINE JA TÖÖPLAANID

Kaie ja Jaan said esimest korda kokku just sellel üritusel. Kaitseliidu Rapla malevas pole kunagi tõmmatud piiri Kodutütarde ja Noorte Kotkaste tegevuse vahele. Nii vahetasid ka Kaie ja Jaan telefoninumbreid, et rühmadega midagi ühiselt ette võtta. "Teadsin, et Jaan on kogemustega noortejuht, ja mõtlesin, et ta saab Keava tüdrukutele midagi õpetada," jutustab Kaie. Jaan käiski Keavas ja Vigala noorkotkad kutsusid Keava tüdrukud talvel metsalaagrisse.

Kaiel oli hea meel, et keegi viib ta tüdrukud metsa, sest kodutütardelegi meeldivad ekstreemsed katsused, kuid Kaie 30-kradise pakasega metsas elamisest ei hooli. Jaani

nõudmine aga oli, et Kaie peab koos tüdrukutega metsalaagrisse tulema. “Oli veebruar, aasta kõige külmem aeg. Kartsin, et tüdrukud on pettunud, aga kui koju jõudsime, küsisid nad, et millal järgmine laager tuleb,” räägib Kaie. Jaan lisab, et sellest ajast võib tema sõpradele öelda, et leidis endale metsast naise. Peagi kolisid nad kokku, hiljem abiellusid ning Kaie Kensapist sai Kaie Kensap-Kukk. Nüüd kasvab peres kolm last: kuueaastane Rasmus, kolmeaastane Liisa ja tänavu oktoobrikuu viimasel päeval sündinud Jaan.

Kaie on abikaasa meelest sündinud kodutütar, sest talle on kodutütrelle kohased iseloomujooned ja väärtused sünnist saati omased. “Kaiel on kodus isegi sertifikaat, et ka tema tütre saavad kuus põlve järjest juba sündides kodutütardeks,” reedab Jaan, lisades, et tegu on noorteuhtide Toomas Tõnissoni ja Katrin Talu tunnustusena Kaiel kui Kodutütardele juhile välja antud paberiga.

Kaie jälle on kindel, et tema mees on kaitseliitlane kogu südamest. “On kaitseliitlasi, kes peavad Kaitseliidus osalemist pigem hobiks, ja on neid, kes on veendunud, et Kaitseliitu on vaja ning nad peavad kinni kohustustest ja nõudmistest. Jaan on see viimane. Tema kõrval pole häbi olla,” kirjeldab Kaie. Tema meelest on Jaan tänu Noorte Kotkaste ja Kaitseliidu tegevustele otsustusvõimeline ja kiiresti reageeriv, alati la-

hendusi leidev mees. Mõlemad tunnistavad, et sattumine kaitseliitlike noorte tegevuse juurde on kasvatanud neist tugevad inimesed.

KUULUVUSTUNNE TUGEVDAB ENESEUSKU

Kaie kinnitab, et ta on kodutütrena saanud teadmisi ja oskusi tulla toime igal elujuhtumil. Oluline on, et kodutütrena kasvasid tema eneseusk ja -kindlus. “Olin maalt, eks mind linnalaste poolt ikka materdati maha. Kui kodutütred sain, ei lugenud mulle enam teiste arvamus, meil oli oma punt ja huvitav elu ning lõpuks hakati mulle ka koolis alt üles vaatama,” jutustab Kaie.

Jaan arutleb, et tema meelest on see Kaie kogemus oluline ka tänapäeva kodutütardele ja noorkotkastele. “Noor peab tundma, et ta kuhugi kuulub, tal on seltskond, kellega koos omandada oskusi, teadmisi, kogemusi. See teeb teda teistest tublimaks ja varem või hiljem tuleb ette olukord, kus noor kogeb, et ta suudab nagu muuseumis lahendada olukordi, mis teistele tunduvad ületamatud,” kirjeldab ta.

Oluline on ka suur suhtlusringkond. Kaie ja Jaan teavad, et kodutütardel ja noorkotkastel on sõpru ja tuttavaid üle Eesti. Nad mõlemad hin-

davad kõrgelt Kaitseliidu noorteor- ganisatsioonide neid väärtusi, mis Kodutütred ja Noori Kotkaid tavalistest huviringidest ja ühendustest eristavad. Neile on eeskujuks nende juhtide Toomas Tõnissoni ja Katrin Talu suhtumine. “Ega ma mäletagi, et oleks isamaa-armastust õpetatud. Toomas ja Katrin lihtsalt ise olid patrioodid ja isamaalisus oli kogu aeg tegevusega seotud. Lõpuks oligi selge, et kogu asi on kantud isamaa-armastusest,” meenutab Jaan.

Mäletan, et kord ootasime bussi- jaamas 30-kraadise pakasega tund aega bussi, et sõita Raikülla laagrisse. Ronisime bussipeatuses pingile, sest tundus, et kui jalad ei puuduta maad, on soojem.

Kaie kiidab noorteor- ganisatsiooniga kaasas käivat distsipliiniõuet. Ta on alati pidanud oluliseks, et Kodutütardele vor-

mi kantaks nõuetekohaselt ja peetakse kinni teistestki reeglitest. “Meil on kord ja käitumiskultuur, see on meie organisatsiooni omapära ja kui lapsele ei meeldi rivis käia, vormi kanda ja käskudele alluda, siis ei olegi vaja ka organisatsiooniga liituda,” on Kaie kindel. Jaan usub, et oluline on eeskuju. “Kui uuel liikmel on ees vanemad kotkad, kes käituvad väärilt, on noortele autoriteediks, on ka väärtushinnangud paigas.”

Kaie ja Jaaniga võib Kaitseliidust ning kodutütardest ja noorkotkastest lobiseda tunde. Kaie mõistis ka mehe soovi osaleda rahvusvahelisel missioonil ja lubas Jaani Bosniasse ajal, mil ise ootas teist last.

Jätakuvalt tegelevad nad noorterühmadega. Jaan on Raplamaa Noorte Kotkaste maleva pealik, Kaie maleva noorteinstruktor. Nende esimesed õpilased on juba ise kaitseliitlased ja naiskodukaitsjad. Jaan ütleb naerdes, et pooled tänavusest Rapla maleva sõduri baaskursuse õppuritest on tema kasvandikud. Kaiel on hea meel, et üks tema Keava rühma tüdruk võttis täisealiseks saades üle rühma juhtimise ja kaks aastat tagasi, kui Kaiest sai staabi palgaline töötaja, õnnestus tal taaskäivitada ka Kodutütardele tegevus Alus.

Kaie ja Jaani lapsed on alati ema-isa tegemistes kaasa löönud. Kaitseliitlik järjepidevus toimib selles peres parimal võimalikult moel. **KK!**

Organisatsiooni järelkasvule seiklusliku kasvatusena pakumine on Jaan Kuke meelest tõhusaim viis noortele kaitseliitlike väärtusi tutvustada.

Noored seiklesid Kuperjanovlaste rajal

Tekst: VELLO JASKA

Kaitseliidu Valgamaa maleva Noored Kotkad ja Kodutütred võistlesid 12.–14. septembrini järjekordsel võistlusmatkal “Kuperjanovlaste rada 2008”. Võistlusmatk algas 12. septembri õhtul mandaadiga Metsniku lasketiirus. Stardi andis Kaitseliidu Valgamaa maleva pealik kapten Rein Luhaväli. Võistlustulle läks 19 võistkonda. Külalistena olid kohal Sakala maleva noored, Võru maleva kaks võistkonda, Alutaguse noorkotkad ja kodutütred ning üks Läti võistkond.

Esimesena tuli võistlejatel lahendada rajal luureülesanne. Selle täitmiseks oli aega kuus ja pool tundi. Luureülesande järel oodati võistlejaid lasketiiru spordipüssi laskma. Seal ruttasid nad looduskauunile Valgamaa maastikule uusi kontrollpunkte avastama. Selle käigus tuli neil kokku panna Euroopa pusle ja keerukas vigur Katjuša, täita ajalootest ja sidekooditabelid, ületada takistusrada, roomata poris, mähkida beebit ning vedada sidekaablit ja kontrollida, et telefonid ikka töötaksid, seejärel edastada sõnum. Edasi tuli rajal roomata, joosta liivas ja loomulikult anda kannatanutele esmaabi. Alles siis

Valgamaal peetud võistlusrajal tuli täita eripalgelisi ülesandeid. Pildil on tüdrukud mähkimas beebinukku.

algas lõpujooks Tsirguliina keskkooli ruumes asuvasse finišisse, kus võistlejaid ootasid ees soe supp ja pesemisvõimalus.

Arvestust peeti kolmes vanuserühmas. Noorimatest olid ainsad ja seega ka parimad võistlejad külalised Lätist (Edgars Grigorjevs, Ivo Pielis, Madars Dics ja Gvido Etjantens). Keskmises astmes oli teistest väledam võistkond Teadmata koosseisus Maarja Mägi, Geiri Sperlring, Jaanika Niklus ja Liisa

Tiit. Järgnesid Spelta (Piret Tiit, Karel Saega, Kristjan Nurgamaa ja Ants Juuse) ning Hirvekütid (Mihkel Perlov, Sander Taukul, Villu Virnas ja Cristo Saega). Vanemas astmes saavutas esikoha Kolmas Jalg (Aimar Pehlak, Konstantin Timakov, Martin Pihlak ja Taavi Arna) võistkondade Tom&Naised (Toomas Duvin, Evelin Armulik, Keiu Poderat ja Maria Sikk) ning Võru-2 (Villu Vasilkovski, Aivar Voronov, Jaak-Joseph Rumvolt ja Ats Mägise) ees. **KK!**

NOORTE KOTKASTE LASKEVÕISTLUS PÕLVAS

Septembri viimasel nädalavahetusel peeti Põlva spordihoone lasketiirus üleriigiline Noorte Kotkaste laskmise esivõistlus. Jõudu katsusid kümme malevat ja külalisvõistkond Lätist. Sel aastal oli koondatud kaks võistlust (spordi- ja õhkrelvast laskmine) ühele päevale. Õhkrelvast laskmises saavutas esikoha Alutaguse malev Pärnumaa ja Tallinna malev ees. Põlvälased jäid kuuendaks. Spordirelvast laskmises oli samuti parim Alutaguse malev teiseks tulnud Pärnumaa ja kolmanda koha saavutanud Põlva maleva (Siim Tirp, Kauri Kütt, Mattias Määrits ja Ahto Rööpmann) ees. Parim põlvlane oli individuaalselt 5. koha saavutanud Jürgen-Johannes Jüriöö. **KK!**

NOORKOTKAD SELGITASID PARIMAD MALETAJAD JA KABETAJAD

Paides 24. oktoobril peetud Noorte Kotkaste võistlusel selgitati välja Eesti parimad noorkotkad kabe- ja määngus. Võistlusel osales 11 võistkonda. Seekord näitasid parimat mänguoskust males ning viisid endaga kaasa Kaitseliidu ülema rändauhinna Harju maleva noorkotkad, Võrumaa noorkotkaste ees saavutasid teise koha Jõgeva maleva noored. Kabes olid võidukad aga Võrumaa maleva noorkotkad, teise koha viisid koju Põlva kabetajad ning kolmanda koha sai Sakala maleva võistkond. Individuaalarvestuses olid parimad maletajad Tarmo Kiiman Sakala malevast ja Urmo Melis Harju malevast. Parimad kabetajad on noorkotkad Sven Pruel Jõgeva malevast ja Kaur Nukka Põlva malevast. **KK!**

Valgamaa noorkotkad ja kodutütred orienteerumises edukad

Tekst: VELLO JASKA

Järvamaal Albu vallas Valgehobusemäel peeti 19. septembril Noorte Kotkaste ja Kodutütarde orienteerumise esivõistlus. Sellest võtsid osa ka Kaitseliidu Valgamaa maleva noorteorganisatsioonid. Võistelda tuli neil täiesti tundmatus paigas ja vahelduva reljeefiga maastikul. Aga see Valgamaa noori ei kohutanud, sest nad on ennegi orienteerumise võistlustest osa võtnud ja arvestatavaid kohti saavutatud.

Noorte Kotkaste Valgamaa maleva võistkonna moodustasid Mihkel Perlov ja Karl Saega Tsirguliina keskkoolist, Tõnu Vahtra Valga põhikoolist ja Taavi Arna Valga gümnaasiumist. Poisid olid võistlusrajal taibukad ja kiired, saavutades võistkondliku esikoha. Valgamaa kodutütardest osalesid orienteerumise võistlustel Liisa Tiit Tsirguliina keskkoolist, Piret Tiit Valga kutseõppekeskusest ning Geiri Sperling

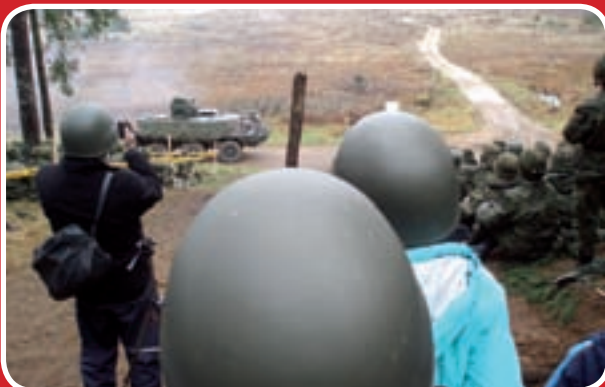

Valgamaa võistkond: (esireas vasakult) Geiri Sperling, Piret Tiit ja Jaanika Niklus, (tagareas vasakult) Tõnu Vahtra, Taavi Arna, Liisa Tiit, Karel Saega ja Mihkel Perlov. Foto: erakogu

ja Jaanika Niklus Valga gümnaasiumist. Nemad saavutasid võistkondliku kolmanda koha.

“Olime oma võistlejates kindlad,” ütlesid orienteerumise võistlus-

tel juhendajatena kaasa olnud noorteinstruktorid Anu Lillipuu ja Kaimo Vahtra. “Otsustavatel hetkedel suudavad nad end kokku võtta ja anda endast parima,” lisasid nad. **KK!**

VIRUMAAALASTE TEGUS SÜGIS

Tekst: HANNES REINOMÄGI, Kaitseliidu Viru malev

Kaitseliidu Viru maleva noorte sügisene elu on olnud kiire ja mitmetahuline. Virumaa kodutütred alustasid koolivaheaega laagriringiga Kundas ja Laekvere kandis. Noorte Kotkaste rühmade aktiivsemad poisid said 29. oktoobril võimaluse osaleda Tapa Väljaõppekeskuse nädislaskmisel, mis oli korraldatud noortele ajateenijatele ja kus demonstreeriti kaitseväge relvade võimalusi ja efektiivsust.

Noorte Kotkaste Kadrina rühm viibis ühepäevases linnalaagris Tallinnas, et külastada pealinna muuseume ja vaatamisväärsusi.

31. oktoobril korraldati Lääne-Viru maavalitsuse eestvedamisel ohutuskonverents “Lapsed – meie turvaline tulevik”. Teiste hulgas võtsid konverentsist osa ka Kaitseliidu Viru maleva esindajad.

Kaitseliidu ülema vastuvõtule olid kutsutud esinema Viru ringkonna kodutütred, kes selleks hoolsalt harjutasid ja andsid kindlasti oma parima esinemise õnnestumiseks. Tüdrukutega koos laulis laval ka instruktor-noortejuht Aive Ott. **KK!**

“Holstre 2008” – kodutütarde matkamäng Sakala mail

Tekst: KERSTIN KÄÄRIK,
Kaitseliidu Sakala maleva
noorteinstruktor

Üle pika aja korraldas Sakala üleriigilise võistluse, sest nooremate kodutütarde oktoobrikuine matkamäng peeti seekord Sakala ringkonnas ja kandis sellest tulenevalt nimetust “Holstre 2008”. Osales 13 ringkonda üle Eesti, igast üks neljaliikmeline võistkond, mille liikmeteks 10–13-aastased kodutütred.

Kogunesime 10. oktoobri õhtul Holstre koolimajja. Õues sai uudistada politseiautot ja saalis rääkisid politseitööst Maarja Aunap ja Riho Rei Viljandi politseiosakonnast. Iga laps võis esitada küsimusi, katsuda politseivarustust ja sai mälestuseks klepsu.

Laupäevahommikune start anti Holstre terviserajal, stardiajad märkis üles Kodutütarde peavanem

Angelika Naris. Matkamängu reegleid selgitas peakohtunik, Sakala maleva noorteinstruktor Kerstin Käärrik.

Võistlusrada oli kümnekilomeetrine ja üheksa postkastiga. Meditsiinipunktis tuli teada, mida teha, kui inimene on saanud ussihammustuse. Tuli ka seletada, mida rääkida, kui helistada hädaabinumbrile 112. Järgmine punkt oli taimede tundmine, sealgi oldi targad. Seejärel tuli kokku panna pusle, mille teemaks pealinnad ja lipud ning

mille eest oli võimalik saada kuni 80 punkti. Edasi tuli lahendada salakiri ja vastata kahele esitatud küsimusele.

Viiendas punktis sai nalja, sest tuli suusad alla panna ja läbida aja peale rada. Aga rasked Rootsi puitsuusad ei püsinud kuigi hästi varba

LAHENDA VÕISTLUSE SALAKIRI!

A B D E G H I J K L M N O P R S T U V Ö Ä Ö Ü
B L Q ? 0 7 2 1 0 8 3 9 C ! # % X Z * P W Y 5

1. ??%X275392?%23?9?%B83
2. 32XZ1W#0ZC90CQZX5XB#Q?8

otsas. Ja seejärel jälle jõudu ja osavust nõudev aja peale ülesanne, milles pidi kasutama köit ja karabiini. Lendavat taldrikut tuli lennutada täpselt sinna, kuhu kohtunik näitas. Selles punktis olid kõik võistlejad osavad. Õhupallipunktis pidi õhupalli mitte ainult täis, vaid lausa lõhki puhuma, abivahendeid kasutada ei tohtinud. Kimimängus sai mälu treenida: tuli meelde jätta 15 eseme nimetused ja need mälu järgi paberile kirjutada.

Tegevuspunktides saadud aeg arvestati ümber punktideks. Suurima summa kogus Sakala ringkond, teine oli Valgamaa esindus ja kolmas Alutaguse. **KK!**

Kodutütarde Põlva ringkonna võistkond kimimängus meelepidamisvõimet kontrollimas.

HOLSTRE MATKAMÄNG PÕLVA POOLT VAADATUNA

Tekst: AILE VALS,
Kaitseliidu Põlva maleva noorteinstruktor

Tänavune Kodutütarde matkamäng korraldati Sakalamaal Holstres. Kohale oli tulnud 13 võistkonda kogu Eestist.

Järgmisel päeval pärast hommikueinet viidi kogu matkaseltskond Holstre terviserajale. Ilmataat oli pisut tujukas ja saatis osalejatele kingituseks tiheda seenevihma, mis õnneks ei suutnud võistlejate tuju rikkuda. Raja pikkuseks oli 10 km ja läbida tuli üheksa kontrollpunkti. Põnev oli suuskadega vihma ja poris liikuda, köite abil ronida ja lendavat taldrikut lennutada. Kõige raskem ülesanne oli õhupallide katkipuhumine. Kuigi kodumaastiku toetusel saavutas esikoha Sakala võistkond, ei läinud kehvasti ka põlvalastel – võrdselt tartlastega jäädi jagama 5.–6. kohta. **KK!**

Saaremaa noorkotkad said sügiseses toimetulekulaagris hakkama

**Tekst: ADAM TAMJÄRV,
laagriülema abi, Noorte Kotkaste
Saaremaa malev**

Saaremaa noorkotkaste sügisene toimetulekulaager, mida tänavu korraldati juba üheteistkümnendat korda, peeti Mustjala vallas Merisel 28.–30. oktoobrini. Kuigi olen Saaremaa Noorte Kotkaste organisatsiooniga olnud seotud juba 11 aastat, alguses liikme, nüüd juhendajana, oli Merise laager mulle esimene sügislaager ja nii sain lõpuks ka teada, milles seisneb selle laagri fenomen. Seda on tõesti raske sõnadesse panna.

Laagriplatsile jõuti teisipäeva lõunaks. Kohe hakati üles seadma sissitelke ja mugavat välikööki. Viimase tarvis oli raamistik juba eelmistel aastatel laagriplatsile püsti pandud. Ilmataat oli premeerinud meie laagri suhteliselt hea ilma. Kuid õhk oli niiske ja telgid tuli soojad hoida, mille tarvis tublid kotkapoisid metsa alt kuivi puid varusid.

Õhtul eel asus Kuressaare rühma juhendaja reservleitnant Taavi Tuisk koos abilistega orienteerumiserada maastikule märkima. Orienteerumine oli ka noorkotkaste endi poolt enim oodatud ettevõtmine, sest seda sai teha hämaras metsas taskulampidega. Tuli otsaida kaardiilt punke, et lõpuks jõuda tagasi laagriplatsile, kus oli juba ees ootamas ka öhtusöök, mille oli valmistanud laagri peakokk Volodja Šarov koos abilistega.

Viimasel täispikal päeval ootasid noorkotkaid mitmesugused mängud. Ja mina viisin nad väikesele retkele mööda kiviklibust rannikut, mille käigus püüdsin poistele anda teadmisi loodusteaduste ja ühiskonna küsimustes. Pärast ootas noorkotkaid õhupüssilaskmine. Hiljem asuti koos taas kord metsa alt kuivanud puitmaterjalid kokku koguma, et üheskoos õhtul löke üles teha, pulga otsas vortikesi kõrvetada ja vanemate kaitseliitlaste lõbusaid lugusid kuulata.

Laagrilised on Merisele üles rivistatud.

Kahjuks saabus väga kiiresti ka kolmanda päeva hommik ning tuligi hakata asju kokku pakkima. Niipea, kui olime oma asjad kokku saanud ja need autodesse ärasõiduks paika sättinud andsid taevaste kraanide kraanid järele ning seni vaid paaril üksikul korral õrnalt värskendust pakkunud taeva-piisad muutusid tugevaks sajuks.

Muinasjutuline vana talukoht, mis asus vaid paarikümne meetri kaugusel merest, oli peaaegu kolm päeva meie peatuspaigaks, lastes puhata nii kehal kui ka vaimul. Laagris osales ühtekokku 32 noort kotkast Kuressaare, Mustjala, Kaali-Pihtla, Kihelkonna ja Kärla rühmast.

Suured tänud tublidele laagrilistele ja abilistele-juhendajatele kaitseliitlastele Viktor Vaherile, August Kunin-

gale, Volodja Šarovile, Taavi Tuisule, Sergei Latkinile, Venno Tamjärvele, Noorte Kotkaste Saaremaa maleva pealikule Andres Kolgale ja laagriülemale Heimar Pöllule. Heimar Pöld selgitas, et toimetulekulaagri nimetus kannab ettevõtmine seetõttu, et noortele ei tehta laagrielu õnnestumiseks midagi ette taha ära. Kõike tuleb koos juhendajatega ise valmistada alates laagripaigast ja küttematerjali otsimisest kuni toidukeetmiseni välja. **KK!**

MÕISTA, MÕISTA!

Miks on selles loos osa sõnu kirjakeeltest erinevalt kirjutatud?

Vastus: Enamikus saare murretes õ-tähte ei tunkta. Ja saarlased armastavad kodusseart ja kodumurret sedavõrd, et kasutavad õ-tähte asemel ikka ö-d.

KOMMENTAAR:

TAAVI TUISK, Kaitsealiidu Saaremaa malev

Laagripaigaks on mereäärne endine taluõu Mustjala lähedal, mille omanik on noorkotkastele lubanud oma maad kasutada. Ühtegi hoonet talukohas järel enam pole, kuid igal aastal on laagrikoha "mugavusi" järjest täiendatud. Nii laagerdasid Saaremaa noorkotkad Merisel juba üheteistkümnendat sügist järjest. Kuigi tänavune ilm ei kostitanud lume ega lausvihmaga nagu mõnel varasemal aastal, jätkus põnevat sellest hoolimata. Juba sõit laagripaika veoautokastis mööda raskesti läbitavat ja sügavaid vihmalompe täis metsateed oli omaette elamus. Lisaks sellele tuli hilisõhtuses metsas orienteeruda, mängida vastaspoole lipu hõivamise luuremängu, õhupüssist märki lasta ja öösel kordamööda telgiahu tuld valgata. Kõõgipaika ehitati mere äärest toodud kiviplaadidest põrand. Noorkotkad jäid laagriga niivõrd rahule, et mitme rühma poisid utsitavad juba juhendajaid taga talvevaheajal järgmist laagrit korraldama.

MÄNGUNURK

Praegu on moes selgelnägemine ja mustkunst. Seega kulub hästi ära üks pisut maagiline mäng, mis haarab paljusid, tekitab esialgu suuremas osas mängijates segadust, kuid lõpuks saab siiski selgeks, et tegemist on vaid lustaka kavalusega. Mänguga käib kaasas üks tingimus: mängida saab seltskonnas, kus mängu nippi teavad vaid kaks mängus osalejat. Ülejäänud ei tohiks olla selle Kaitse Kodu! numbri mängunurka lugenud. Seega sobib seda mängu mängida näiteks sõpruskohtumistel koostöökaaslastega väljastpoolt Kaitseliitu. Tegemist on mõtlemismänguga.

SELGELNÄGIJA

Ettevalmistus: Mängu saab mängida, kui seltskonda kuulub 10–30 inimest. Tarvis läheb ka ühte väikest peeglit. Kaks mängijat teavad mängu saladust, üks neist on mängujuht.

Mängu käik: Mängujuht on mustkunstnik. Mängu käigus tõestab ta mängijatele, et suudab alati ära arvata, kes tegi peeglile sõrmejälje. Mängijate ülesanne on aru saada, kuidas ta sellega hakkama saab. Nüüd läheb mustkunstnik ukse taha. Ülejäänud mängijad istuvad ringis maha. Teine mängu saladust teadev isik jääb koos ülejäänud inimestega ruumi. Hea, kui ülejäänud ei tea, et tema tunneb mängu saladust. Nüüd hakkab mäng pihta. Keegi ruumi jäänud mängijatest teeb sõrmejälje peeglile. Siis kutsutakse sisse mustkunstnik, kes uurib näpupalge ja piidleb inimesi toas. Ta võib neid ka küsitleda. Teha võib mida iganes, peaasi, et ta lõpuks arvab ära, kes näpupalge tegi. Ja ta arvab õigesti! Nüüd läheb mustkunstnik uuesti ukse taha ja võtab ruumist ühe vabatahtliku kaasa. Uus mängija teeb oma näpupalge peeglile. Mustkunstnik koos kaaslasega siseneb ruumi, koos uurivad nad taas sõrmejälge ja inimesi ruumis ning mustkunstnik arvab jälle õigesti ära, kes näpupalge tegi. Mängijad peavad pakkuma asjaolusid, mille põhjal nende meelest mustkunstnik õiged inimesed ära tunneb. Mängujuht peab iga kord eksimatult ära arvama jäljetegija, kusjuures temaga kaasas käivad vabatahtlikud arvavad vahetuvad. Mäng kestab, kuni keegi mõtleb välja, mille järgi tegelikult sõrmejälje tegija ära arvatakse.

Triki olemus: Trikk seisneb selles, et see inime, kes ka mängu saladust teadis ja tuppa jäi, võtab iga kord samasuguse asendi nagu asja sõrmejälje teinud isik. Mängujuht ajab mängijaid segadusse, jättes mulje, et arvab jäljetegija ära mõnel muul viisil, nt uurides jälge ja inimeste käsi. On vaja mõjusat mängujuhti, kes käitub nagu tõeline mustkunstnik ja muudab asja põnevaks.

Põnevat nuputamist!

Mäng on võetud Maria Tammingu noortemagistritöö kavandist "Õpime läbi mängu".

VIKTORIIN: VIIS KÜSIMUST

1. Pildil on 1909. aastal Riias sündinud ja 1986. aastal Tartus surnud legendaarne teatrimees, kes sai oma kaasaegstelt hüüdnime Hirmus. Tegemist oli tõpoolest jõulise natuuriga. Ta oli tuntud mahlakate ja vahel ka ropuvõitu väljaütlemiste poolest. Näiteks tema absoluutse vabaduse määratlus kõlas: "Kui tahad vaba oll, siis võta püksid maha ja roni puu otsa.

Ühiskonnas elades pead aga arvestama teistega." Sügavaima jälje jättis ta Vane-muise teatrisse, olles selle peanäitejuht aastatel 1955–1986. Sattus koos paljude teiste loomeinimestega pärast Eestimaa Kommunistliku Partei 1950. aasta VIII pleenumit põlu alla, rehabiliteeriti 1955. aastal. Hiljaaegu taheti talle Tartusse ka monument rajada, kuid see jäi tegemata, sest selgus tema aktiivne osalus 1941. aasta juuniküüditamisel. Kes oli see mees?

2. Pildil olev kala ladinakeelse nimega *Leuciscus idus* kuulub karpkalaliste seltsi ja kasvab 30–50 cm pikkuseks. Tema kudemisperiod on märtsist maini. Külgedelt on see kala hõbedane, tema selg aga mustjasrohekas, kõhualune valge, osa uimi punakat värvi. Elutseb nõrga vooluga jõgedes ja järvedes, samuti leidub teda riimveelises rannikumeres. Levinud on põhja pool Alpisid Kesk- ja Ida-Euroopas, samuti Balkanil. Eestis on levinud rannikumeres ja Emajõeaga ühenduses olevates järvedes, nagu Võrtsjärv ja Peipsi järv. On hea söögikala, eriti suitsutatult.

3. Pildil olev ausammas kujutab mees, kelle sünnist saab 12. detsembril 100 aastat. Rahvas kutsus teda Laulutaadiks ja selle nime oli ta auga välja teeninud. Ta oli 1930. aastatest kuni surmani Eesti laulupidude süda ja hing. Tema loomingusse kuulub viis ooperit (tuntuim neist "Tormide rand"), palju koorilaulu ("Hakkame, mehed, minema", "Mu isamaa on minu arm" jpt) ning hulk lastelaule (sh "Rongisõit"). Kes oli see laulutaat, kelle sünnist saab detsembris 100 aastat?

4. Küsitav rahvakalendri tähtpäev on novembrikuu tähtpäevadest mardipäeva ja kadripäeva järel tähtsuselt kolmas. Sel päeval lõppes sügissula ja algas tõeline talv. Just alates sellest päevast võis hakata rääkima jõuludest. Sel päeval oli tavaks teha öö läbi tuld. Skadinaaviamaades hakati alates sellest päevast küünlaid põletama. Mis rahvakalendri tähtpäevast käis jutt?

5. Kes on kolmes taasiseseisvumisjärgses järjestikuses valitsuses olnud seni kõige pikemat aega järjest kaitseminister. Värvika ja vastukäiva kujuna on temast liikvel mitmeid lugusid. Üks neist räägib, kuidas piirivalvurid, keda minister külastas, ei osanud temale iseloomulikule tervituslausele "Tere, mehed!" vastata muud kui "Tere, mees!"

KÜSIMUSED KOOSTAS ÜLIÕPILASTE MÄLUMÄNGU KLUBI

VASTUSED

1. Kaarel Ird. 2. Säinas. 3. Gustav Ernesaks. 4. Andresepäev (30. november). 5. Andrus

Õvel.

RAVIMTAIMED

Tekst: REIN SANDER, bioloog, Kubja ürditalu peremees

KUREKELLUKAS

Kui suvel leiab metsast ja niidult hõlp-sasti rohelist kraami, mida suhu pista, siis sügis on marjade ja juurte aeg. Eestis kasvab mitu söödavate juurtega taime, millega suurt nälga peletada. Ainult igasuguste putkede juurikaid on parem mitte puutada, sest nende hulgas on kaks surmavalt mürgist.

Kurekelluka tunneb õnneks kergesti ära. Ta kasvab üsna sageli teeservadel, kuivematel niitudel ja elamute ümbruses. Muidugi on hea, kui see taim on juba suvel selgeks õpitud, sest sügisel jäävad puhmikut tähistama ainult püstised, ümmargusi kupraid kandvad varred ja kolletunud lehekodarik. Selle kodariku keskel, umbes vaksa sügavusel peitub mullas kurekelluka juur. See on valkjas 20–30 cm pikkune natuke värtnakujuline valkjas "porgand". Tavaliselt on neid muidugi igas mõõdus, sest vana ja suure puhmiku all on juuri rohkesti. Juurte lõhn meenutab ühteaegu redist ja mustroigast ning maitsegi on sarnane. Noored juured on enamasti mahedama maitsega ja kõlbavad kohe pärast pesemist-puhastamist süüa. Vanemad juured maitsevad paremini, kui need ribadeks või viiludeks lõigata ja lisada midagi hapukat. Metsas on selliseks käepäraseks maitseaineks muidugi jänesekapsalehed.

Arvatakse, et veel pronksiaja lõpul oli kurekellukas Põhja-Euroopas tähtis toidutaim.

VÕILILL

Ka võilillist jääb sügisel maa peale koltunud lehekodarik, kuid tema tunneb ka linnamees kergemini ära. Viljakamal mullal on vanade võilille juur paarkümmend sentimeetrit pikk ja 2–3 cm jäme. Kollakaspruuni juure murdepind on valkjas ja eritab valget piimmahla. Kurekellukaga võrreldes maitseb võilill üsnagi mõru. Mõnusamalt maitseb kevadel korjatud juur. Ka nooremad juured on mahedamad, nendes ei ole veel nõnda palju mõruaineid. Maitset aitab parandada umbes pooletunnine leotamine soolvees. Ka röstimine kuumaksaetud kivil teeb maitse paremaks.

Tuleb aga meeles pidada, et võilill on ikkagi ravimtaim, mis kõige rohkem mõjutab maksa talitlust. Võilill on hea ka suhkrutõve korral, sügisestes juurtes on insuliinisaldus eriti suur. Toorelt söödud võilillejuur soodustab seedimist ja korrastab ainevahetust, kuid mõjub ka leebe lahtistina ja paneb higistama.

Kuivatatud, röstitud ja jahvatatud juurtest saab keeta kohvijooki. Selleks võetakse umbes teelusikatäis juuri klaasi keeva vee kohta.

SUMMARY

TARTU WAS LOCKED UP

Lieutenant Tanel Meiel, chief-of-staff of Tartu unit of Kaitseliit gives a review about the common training "Tartu locked up" of the police and Kaitseliit organised on the 10th and 11th of October. Basis of the initiation of the training was the theoretical situation that would have required taking Tartu under the inspection of external perimeter by manned inspection posts at the roads entering into the town. Various tasks were given in order to make the training action more varied in the inspection posts. Other agencies (e.g. Estonian Tax and Customs Board, Veterinary Service, students' organisations, etc.). More than 300 members of Kaitseliit and 70 policemen participated in the training; however, "Tartu locked up" was defined as police operation where the other partners had a supporting function. Eleven inspection posts were placed near the main roads and on streets and one on river Emajõgi. They worked for four hours. In two inspection posts there was also police operation to catch intoxicated drivers carried out and ten were caught. Pp. 24–27.

MEMBERS OF KAITSELIIT GRANTED THE FLUENT FORMATION OF THE RESERVE BATTALION

Members of Pärnumaa and Läänemaa units of Kaitseliit and members of Naiskodukaitse carried out the biggest formation and deformation of the reserve training "Siil" ("Hedgehog") of the reserve infantry battalion in the last decade in Pärnu in October. The battalion received and returned the armaments and equipment needed at the reserve training in three formation posts in Pärnumaa that were manned by the members of Pärnumaa and Läänemaa units of Kaitseliit. Defence league invited 1800 reservists to the reserve trainings in the defence league and Kaitseliit this year. Exercises of the reserve infantry battalion started with the training of reserve officers on the 29th of September. Non-commissioned reserve officers joined the training on the 6th of October. The final formation of the battalion was carried out on the 13th of October when the rank arrived. Increase of the military preparedness and the mobilisation were tested and the knowledge of reservists was refreshed. P. 12.

HAPPINESS BUILT IN KAITSELIIT

Second Lieutenant Taive Kuuse introduces a family with three children living in Raplamaa where mother Kaie Kensap-Kukk and father Jaan Kukk are both engaged in youth organisations of Kaitseliit. Kaie works as a junior instruction of Rapla unit of Kaitseliit and Jaan is the chief of the unit Noored Kotkad in Raplamaa. They also met through the work of youth instructor. Both confirm that joining the youth organisation of Kaitseliit made their lives more interesting and increased the self-confidence and capacity of coping with all situations. Pp. 47–49.

GRENADERI JÕULUPAKKUMINE

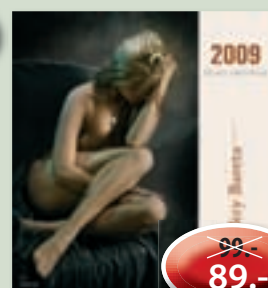
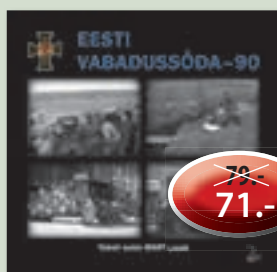
Täitke koos sõpradega tellimisleht!

Raamatud ja kalendrid kuni 55% soodsamalt

(hinnad all kuni 40%, soodustus ostusummaltkuni 15%, pakkumine kehtib kuni 24.02.2009)

AJA LOOD sarja raamatud -30%

AJALOORAAMATUD	Hind	Kogus	Summa
Eesti Leegion sõnas ja pildis. M. Laar	-20%	545.-	
Eesti Leegioni laulude CD	-40%	125.-	
Eesti Leegionist Venemaa vangilaagritesse. A. Looapärg	-30%	122.-	
Poliitilises Politseis ja rahvuslikus vastupanuliikumises	-30%	122.-	
Luuraja aruanne KGB-le. T. Hellat	-30%	139.-	
Sõjateest Laskurkorpuses ja teisi mälestusi. R. Nurm	-30%	122.-	
Mälestusi koolipäevist, sõjakeerisest ja põgenikelaagrist. V. Allase	-30%	139.-	
Minu sõjamälestused. R. Säägi	-30%	122.-	
Kuldaku tütar Nõukogude süsteemis. V. Mäesalu	-30%	139.-	
I Maailmasõjas ja Venemaa vangilaagrites. A. Toots	-30%	157.-	
Sõjakirjasaatjad Saksa armees II ms. M. Laar	-30%	175.-	
Varjud meres. Allveesõda Läänemerele. H. Ojalo	-10%	179.-	
Julius Kuperjanovi kaaslasena Saksa okupatsioonist Paju lahinguni. A. Kuperjanov UUS	-10%	157.-	
Läti Leegion. A. Silgailis UUS	-10%	265.-	
Soomusrongide diviis Vabadussõjas I osa UUS	-10%	179.-	
Võitlus kahel rindel ehk eestlaste juhtumised Nõukogude armee päevil Afganistanis. A. Nigul UUS	-10%	179.-	
Briti salaluureteenistuses Punasel Venemaal. P. Dukas UUS	-10%	265.-	
KINKERAAMATUD			
Mürakarude viimased triibulised. U. Nemvalts UUS	-10%	247.-	
Navitrolla I ja II raamat	-10%	265.-	

KALENDRID	Hind	Kogus	Summa
Eesti Leegion	-10%	89.-	
Vabadussõda 90	-10%	71.-	
Kalameeste kalender	-10%	35.-	
Aktikunst Valery Bareta	-10%	89.-	
Eduard Wiiralti kalender	-10%	179.-	
Navitrolla kalender	-10%	112.-	
Vana Liivimaa kalender	-10%	359.-	
MÄRKMIKUD			
Laskepäevik	-10%	31.-	
Veekindel märkmik	-10%	71.-	

Lisaks headele hindadele soodustused ostusummal:

üle 3000.- 5%, üle 5000.- 10%, üle 10 000.- 15%

Kauba toimetame kohale tasuta ja tellimuse esitaja saab kingituse!

Tellijä nimi
Tarneaadress
Telefon
Tellimiskuupäev

Grenader Grupp OÜ, Lai 33/Suurtüki 2, Tallinn, 10133
Tel: 6 817 200, 53 477 777, Faks: 6 817 201
info@grenader.ee, www.grenader.ee, www.military.ee

GRENADER

TOREDAD JÕULUKINGID

JA KINKEKAARDID

MEIE KAUPLUSTEST!

MATKAVARUSTUS KÕIGILE!

MATRIX MATKAPOOD

TARTUS VÕRU 50,
TEL 740 4222,
WWW.MATKAPOOD.COM

KAUPLUS REDFOX

TALLINNAS JAKOBSONI 14,
TEL 656 3778,
WWW.REDFOX.EE

KAUPLUS TREKKER

TALLINNAS NÕMMEL JAAMA 12,
TEL 6701231,
WWW.TREKKER.EE